

pÚvodní obrázek / **Saul Steinberg** (USA) * Otřes / **Causa špinění Renčina** (2. část) * Z domova / **Barták**, **Košťýř**, **Matuška**, **Plotěná**, **Slíva**, **Teichmann** aj. * Časopisy / **Eulenspiegel**, **Bumerang**, **Nebelspalter**

e-GAG

* **Událost** / **Vše (!)** od **Fera Jablonovského** *

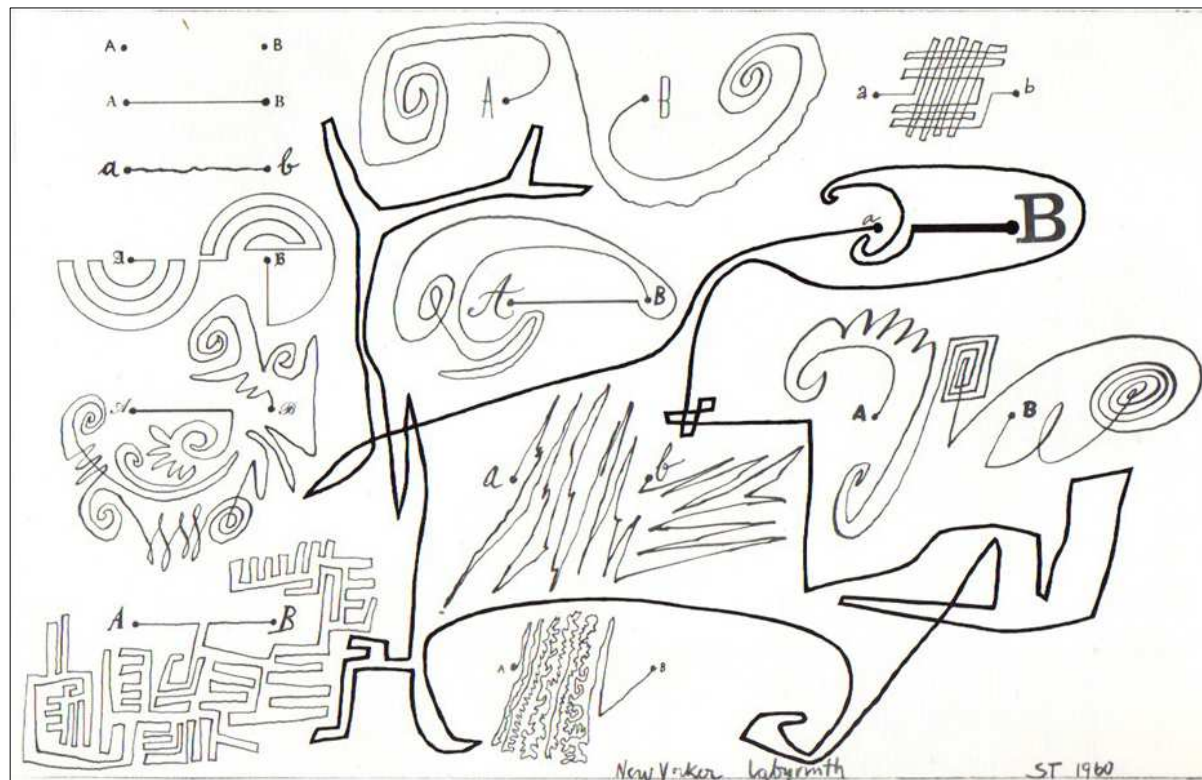
Do archívu / **Kreslíř Mediažurnálu** č. 1: **Jan Vyčítal** * Úvaha / **Lucie Jílková**: **Jazyk kreslených vtipů okem jazykovědce** * Z archívu: **Vyčítal** a sport * **Objev** / **Pavel Rak** na obálce **Deníku N** * **Téma** / **Vtipy útočí na koronavirus** **Retro díl X** / **Jiří Hruboš**: **Renčín** - a další prezentace kreseb * **Kuriozita** / **Molín a Steinberg** * Z tisku / **O humoru** * **Problém** / **Obálky Deníku N** * **MišMaš** / **Samá legrace** *

Vzpomínka / **Vytrvalec Jaroslav Kočí** * Z pošty / o GAGu + ke GAGu * **Recenze** / **Neprakta**, **Barták** a **Saitama** * **GAG** / Další ročníky e-GAGu v **Cartoon Gallery** * **Mistři plátna** / a da Vinci * **Glosa** / **Jára předběhl Houmra** * **Ze světa** / **Polsko**, **Slovensko**, **Turecko**, **USA**, **Německo**, **Francie** * **Výsledky** / **Chorvatsko** * aj.

Dvuměsíčník autorů + přátel české karikatury e-číslo 2020 / 3 18. ročník

AMMON, ARNO, BARTÁK, BELICA, BÖHME, BREINBAUER, CEBULA, DRUCKER, FARAMAZARI, FUKA, GROLIK, HAĎÁK, HIRŠL, HOJNÝ, HRDÝ, CHADŽIEV, IGH, JABLONOVSKÝ, JAZ, JUHÁS, KAZANEVSKY, KOČÍ, KODÝTEK, KOŠTÝŘ, KOTRHA, LINEK, LUCZYŃSKI, MASZATALERZ, MATUŠKA, MEŠÁR, MOHTARAMI, MOLÍN, MRÁZ, NOS, OSPINA, POLÁK, POLOCZEK, POP, RAK, REISENAUER, RENČÍN, SEARLE, SEMPÉ, SETÍK, SLÍVA, STEINBERG, STESKA, STINGLICH, TAHYUDDIN, TAKJOO, TEICHMANN, TOMASCHOFF, VALOCKÁ, VHRSTI, VICO F, VICO M., VITAS, VYČÍTAL, WIECZOREK, YING, AJ.

Kreslený původník / **Saul Steinberg** spojuje dva body... (60 let tomu!)

Psal se rok 1960 a uplynula tedy rovná kopa let, kdy se **Saul Steinberg** zamyslel nad možností spojit body A a B nejprve co nejjednodušeji... posléze i trochu jinak a pak... Ale to už vyčtete z kresby. Tolik individuálních cest se člověku naskýtá... Víme to však? A umíme si vybrat? Album, z něhož dílo pochází vedeme ve sbírce knih "cartoon" pod titulem "Labyrinth".

Před námi visí naděje, že v Praze budeme moci spatřit **Steinbergovu** výstavu! **Více na str. 36!**

Do archívu / **Kreslír Mediažurnálu č. 1/2020**
- Jan Vyčítal

Vlevo je titulní strana čtvrtletníku Mediažurnál vydávaného Syndikátem novinářů ČR pro své členy. Zdobí ji barevný vtip ilustrátora daného čísla.

Dohromady jde o reprodukce rovného tuctu (uvnitř výtisku již pouze černobílých) kreseb Jana Vyčítala z období 1968/1970 pro Dikobraz.

Satirický týdeník měl jedno z mála šťastnějších období své existence, jinak příliš spjaté se svým majitelem. Tím bylo Rudé právo, vydavatelství zřízené a tedy řízené přímo Ústředním výborem Komunistické Strany Československa.

Jak se z kopie třístránkového materiálu, kterou najdete na dalších stránkách tohoto e-GAGu dozvíte, materiál byl naplánován pro první číslo MŽ ještě na konci roku 2019 a do redakce dodán v půli letošního února. Nebyl tedy míněn jako nekrolog, ale shodou okolností měl vyjít plus minus k Vyčítalovým osmasedmdesátinám.

Vydání čísla se poněkud opozdilo a Vyčítal nás naopak předběhl, když zemřel týden před svými narozeninami. Do textu jsme už nijak nezasahovali, jen v korekturách přidali poznámku, že nejde o nekrolog.

Z hlediska čtenářů - de facto pouze novinářů - bylo v textu vzpomínáno jen jeho výtvarné publicistiky a to především ve dvou vypjatých érách, kdy se do dějin naší novinové karikatury přímo osobně zapsal... O tom, že Jan Vyčítal bude v médiích vždy představován a vzpomínán hlavně jako osobitý muzikant, nemůže být pochyb. Vždyť výtvarníci jsou na tom obdobně jako spisovatelé. Jejich slavná díla jsou masově známější ve zfilmované podobě.

Na tomto místě (viz níže) ještě přinášíme jednu z kreseb, které se v Mediažurnálu objevily mimo zmíněnou trojstranu (na str. 10 - 12) věnovanou představení "Kreslíře čísla" a tím doplňujeme počet kreseb zveřejněných na stránkách MŽ č. 1 na půl tuctu. Sedmou kresbu najdete jako ilustraci k textu "Jazyk kreslených vtipů" Lucie Jílkové ve stejném čísle MŽ.

Zde je nyní (pro archivní účely) celý materiál o třech tiskových stranách, který vyšel v Mediažurnálu č. 1/2020 na stránkách 10-12. Některé zde popisované zážitky či fakta jsou většinou tuzemských karikaturistů už déle známa, ať už díky společným zážitkům, anebo z minulých ročníků GAGu, kde jsme je vzpomínali. Zde jsou shrnuty pro komunitu novinářů.

Kreslíř Mediažurnálu – Jan Vyčítal

O kreslených vtipích Jana Vyčítala se toho obecně ví dost. Ale pro autora tohoto textu je to příležitost vytáhnout na kreslicího publicistu i dvě nepříliš známé pracovní i životní etapy, které s Honzou prožil „na vlastní oči“. Do Mediažurnálu jsme vybrali kresby, které ještě spíše začínající autor publikoval při (ale i po) pražském jaru. Což mělo pro něj následky.

• Ivan Hanousek

(Pozn. red. Tento článek i obrázky, které prolínají tímto číslem Mediažurnálu, jsme připravili původně k narozeninám Honzy Vyčítala. Nena-
padlo nás, že na rozloučenou. Proto nečekejte nekrolog.)

Vyčítal měl kocoura a byl to macek. Tak jsme usoudili, že soutěž, kterou jsme vymysleli v *Pionýrské stezce* pro naše čtenáře, by mohla nést název *O Vyčítalova Macka*. Šlo nám o děti, které mají nejen výtvarné schopnosti, ale i dar humoru. Prostě to byla soutěž o nejlepší kreslený vtip, nad níž v roce 1972 převzal záštitu Honza Vyčítal z tehdy populární hudební skupiny *Greenhorns*.

Na půdě listu zaměřeného na žurnalistiku se ovšem spoluzakladateli první české country kapely, textaři, skladateli, muzikantovi a zpěvákovi věnovat nebudeme. Nenajdete tu ani ucelený průřez jeho tvorbou kreslených vtipů. Vlastně tu najdete jen pár odstavců o jeho osobním působení při dvou dějinných zlomech. Či spíš *zvratech*? Tady by Honzu určitě napadl vtip o okamžicích, kdy se člověku chce *zvracet*. Ale ani o tomto jeho daru se zde moc nedočtete. Proto nejprve dva odkazy:

Medailonek autora – kreslíře tohoto čísla

Mediažurnálu Jana Vyčítala naleznete v boxu. A text od odbornice přes češtinu na zajímavé téma „jazyk kresleného humoru“, např. o častém využívání různých ustálených rčení při tvorbě kreslených vtipů, hledejte též nedaleko. Jméno Vyčítal v něm rozhodně nemůže chybět.

Vraťme se však k úvodnímu odstavci. Bylo nám v roce 1972 – jemu 8. března, mně 14. května – třicet let. A to to uteklo! Pořad v České televizi v roce jeho 75. narozenin ho představil i jako výtvarníka. Karikaturistu, jehož *bitevním polem* byla česká tištěná periodika. Právě zde jsme se spolu dvakrát ocitli... no ano, na jednom poli.

Jaro 1968

Novináři angažovaní z jara 1968 – oba jsme tehdy vlastně stáli na prahu kariéry – to už za pouhý rok či dva neměli vůbec lehké. Zvláště, když si nedali říci a *mleli si svou* příliš dlouho. O profesionálním „náhradním životě“ v časopisu pro starší děti zaměřeném víceméně na pobyt v přírodě (*Stezka* byla sice nepřímým, ale i nepříjemně pionýrským následníkem zrušeného časopisu *Junák*) už jsem se zmínil. Honza byl ideálním autorem obrázků na toto téma. Velká

množina vtipů, které nakreslil, se odehrává v lůně matky přírody, menší v přilehlých hostincích.

I typůvodní, často „politické“ nebo spíše kritické vtipy, se Vyčítalovi dařilo situovat k vodě, do hájů a strání. Nejznámější nejednou zasadil až úplně nahoru – na horu Říp. Jistě, byly to dějiny a hlavním aktérem byl praotec Čech. Avšak ten z hory viděl ruské vojáky – a nedobré místo pro český národ... Bylo to v letech 1968/1969, takže následné postihy autora vtipů od režimu prasoudruha normalizace Gustáva Husáka nepřišly s velkým prodlením.

V televizním pořadu, o němž jste četli výše, se Honza projevil jako gentleman. Na otázku, jak ho postihl zákaz kreslení vtipů, odpověděl, že o tom nechce mluvit, protože tady jsou jiní, kteří to odsákali hůř. Faktem je, že jeho „dvojdomost“ na poli muziky i v oblasti karikatury mu v jistých letech usnadňovala život, když nešlo dělat jedno, dělal druhé. Jenže byly i časy, kdy nejenže nesměly být publikovány jeho vtipy, ale zároveň nesměl být kapelníkem, jeho jméno se nesmělo nikde objevovat, ani na deskách jako autora písní ani na plakátech jako účinkujícího. Aby lidi zapomněli, že existuje.

Rozhovor pro zmíněný časopis určený dětem jsem s Honzou pořídil hned v jeho prvním ročníku – v *Pionýrské stezce* číslo 4. V té době už ho totiž v „dikouši“ moc nemuseli.

Kdo to uměl, dovedl Vyčítalovy odpovědi přečíst po svém, hodně nepionýrsky. Své začátky v přírodě označoval za trampování (drzost!) a za lékaře, který mu z následků letního pobytu v lesích pomáhá, uvedl svého kočka (to není překlep). „*Kočec mi v zimě leží v rameni tím, že mi na něm leží. Setrvává na něm celé hodiny... Ovšem můj kočec má vlastnost, asi známou jejich majitelům, že miluje ohraňované plochy. Okamžitě si na něm sedne či lehne... Když kreslím obrázek... ještě než oschne tuš... v tu chvíli si na něm bahní. Kdyby si tak sedl jakýkoliv člověk, okamžitě se vzteknu. Ale takhle... A tak začnu kreslit znovu.*“

Zrodila se tak originální soutěž pro talentované dětské čtenáře. Později jsem vymyslel totéž i pro dospělé karikaturisty o Zátokova *Emila Stadiónu*. O *Vyčítalova Macka* soutěžili děti. Když měly podobné soutěže pobavit všechny čtenáře, pomohl Macek nadchnout děti pro obrázkový humor. Měl velký ohlas. Jak dokumentují články a snímky z tehdejší výstavy v Domě československých dětí na Pražském hradě, mezi kluky, co převzali od Honzy cenu, byl nejméně jeden, který s kreslením vtipů neprestal a stal se později i prospěšným členem České unie karikaturistů.

Naše cesty se poněkud rozdělily, se *Stezkou*

Jan Vyčítal (* 8. 3. 1942, † 1. 3. 2020)

Bydlel v Praze. Vystudoval propagační grafiku na Průmyslové škole bytové tvorby (dnes Vyšší a Střední uměleckoprůmyslová škola) v Praze na Žižkově. Pracoval jako propagační výtvarník v ČKD Dukla, pak ve výtvarném oddělení Čs. televize, od 70. let na volné noze. Zároveň působil jako textař, zpěvák, kytarista a vedoucí hudební skupiny *Greenhorns* (Zelenáči), kterou založil s výtvarníky Josefem Šínkem a Marko Čermákem v roce 1965. Rovněž s nimi stál u zrodu trampského časopisu *Camp* (1967), jehož 12 čísel je dnes pro výtvarnou úroveň i obsahovou náplň vyhledávaným článkem sběratelů. *Greenhorni* pod Vyčítalovým vedením za víc než půlstoletí odehráli tisíce koncertů, natočili několik televizních filmů, vydali desítky desek. Odborníky je vysoce ceněna Vyčítalova vynalézává čeština jak písňových textů, z nichž mnohé zlidověly, tak v kreslených vtipích, které publikoval ve všemožných časopisech, počínaje *Mladým světem* a konče *Dikobrazem*, a ve více než půlstovce dalších periodik – od deníků po čtvrtletní magazíny.

Vyšlo mu několik alb vtipů, od *Salon Honzy Vyčítala* (1970), který byl katalogem jeho výstav v Savarinu (zároveň prvním z více než čtyř stovek Kobrových Salonů kresleného humoru), přes *Velká pardubická* (1979) po *Kočkové, trempíři a ufouni Honzy Vyčítala* (1991). Ilustroval knihy jiných autorů i vlastních povídek a autobiografických vzpomínek jako *Potlach* (1969), *Čaj s příchutí jehličí – trampský cancák* (1992), *Čaj s příchutí jehličí a rumu* (s dalšími autory – 1998), *Co mě nezabije, to mě přizabije* (2003), *Co mě nezabije, to mě pošlil* (2007), *Práce všeho druhu* (2008) a třísvazkové memoáry o průkopnicích české country *Greenhorns & Honza Vyčítal* (2000–2002). Svými vtipnými obrázky doprovázel několik zpěvníků se stovkami jím otextovaných písní, od nejstarších až po jím i zkomponované hity jako *To tenkrát v čtyřicátom pátom* (1990), *Semtex* (1992) adal. Také informační publikace, kalendáře a četné obaly gramodesek. Jeho píseň *Battledress* pronikla už do některých středních škol k příležitosti nedávných našich dějin a hrdinů. Vedle samostatných výstav se podílel i na mnoha společných. Naposledy mu vyšel výběr 500 kreslených vtipů *Velká kniha vtipu Honzy Vyčítala* (2019) s jeho zajíci, kočkami, ufouny, trampy... a s pytlákem Řihou.

ih + lur

karikatura ●●●

mediažurnál ● 1/2020 ● 11

Foto František Hejman

Jan Vyčítal při tvorbě kreslených vtipů v roce 1971

jsme oba skončili. Vyčítal měl hlavně problémy s publikováním v Dikobrazu... Proč, to ukazují kresby, které zdobí toto číslo MŽ. Jsou z let 1968 a 1969 a vyšly právě ve známém satirickém týdeníku.

Jenže vymýšlet vtipy o sportu či ze sportovního prostředí se Vyčítalovi moc nechtělo. Nechal se mnou jen párkrát přemluvit a na rozdíl od jiných autorů, které jsem dříve zval na stránky Junáka a Stezky (třeba Barták, Holý, Renčík)

se Vyčítal dostavil do našeho Stadiónu asi jen dvakrát se sloupkem kreseb na téma turistika (někdy tomu šlo říkat i takto).

Doba po nástupu Gorbačova

Po nástupu Gorbačova, zvaného Gorbí, do čela politbyra ÚV KSSS (a též díky Reaganovi z opačné polky světa) se koncem 80. let počaly množit odvážné pokusy obdobné těm z „našich let šedesátých“ (mluvíme o umělcích, ne o politikách). Pokud jde o Vyčítala, jeho Zelenáci hráli. A mně se konečně podařilo něco neuvěřitelného: přejít ze zaměstnaneckého poměru také na „volnou nohu“. Až když to brzy „prasklo“, opět se naše cesty sešly. Díky oživenému nápadu z roku 1969: založit samostatný tvůrčí svaz karikaturistů. Vyčítal byl ideálním řešením pro úlohu „buldozéra“ v souboji se starými pákami z jakési podskupiny pro kreslený humor státního Českého svazu výtvarných umělců – řízené prověřenými soudruhy z Dikobrazu.

Při zakládání České unie karikaturistů, která byla, co do jmen členů, zprvu protipólem těch dikobrazích, vzniklo krátké provolání *Proč ne Dikobrazi!* Text, jenž jsem napsal, byl poměrně jasný, ale jaksi obecný, bez jmen osob z redakce týdeníku ÚV KSČ. Ale Honza, ještě pln hněvu na konkrétní osobu v redakci, kterou prý těšil jeho „zarrach“, tehdy trval na tom, aby tam byl uveden jménem. Řečeno „po vyčítalovsku“: *šlo konkrétně prrrrávé o grrrafika kterrny ho v rredakci Dikobrzzazu „s... al nejvíc“*. Stalo se; náš taktó zostřený pamflet vyšel 24. 2. 1990 v novinách (deník Mladá fronta a poledník Expres) a spousta autorů se pod manifest rádo podepsalo. Tu

je historická výzva, kterou jsme nakonec nabídli k podepsání karikaturistům (konkrétní jména z redakce Dikobrazu tu vynechávám).

Proč ne Dikobraz!

Zcela spontánně se zrodila myšlenka, kterou vzápětí následoval čin. Rozhodli jsme se již nepřispívat do satirického týdeníku Dikobraz. Důvody máme v zásadě dva, ale oba spolu vzájemně souvisí.

Za prvé: Po skončení monopolu jediné politické strany v našem státě neskončil monopol jediného barevného humoristického týdeníku vydávaného u nás touto stranou. Přejmenování na nezávislý týdeník vycházející v nakladatelství Delta s vědomím, že tento „nezávislý“ týdeník bude nadále odevzdávat podíly z milionových zisků komunistické straně, svědčí o tom, že vydavatel i redakce se rozhodli vědomě podvádět čtenáře i autory.

Za druhé: Změny v redakci probíhají tak, že osoby, které se aktivně účastnily svými články a kresbami štvanic proti občanským iniciativám, lidem (počínaje Vaculíkem a konče Havlem) a Chartě, povyšují ve funkcích. Doklady o této činnosti, ke které nebyli nikým nuceni, jsme se rozhodli nezveřejňovat. Stud a míra vkusu nám to nedovolují. Ale přikládáme je jako součást našeho prohlášení k diskusnímu příspěvku na sjezdu výtvarníků.

Do Dikobrazu, anebo raději do časopisu, který bude vycházet na jeho papíru pod jiným názvem, začneme opět přispívat vzápětí poté, co se stane skutečně nezávislým – to znamená, že změní svého vydavatele. A zároveň ve chvíli, kdy se zcela zásadním způsobem vymění vedení a podstatná část redakce ve smyslu morálního kreditu i profesionální úrovně. Předpokládáme, že s námi bude solidární i čtenářská veřejnost.

(Pod tím 17 podpisů předních výtvarníků: mezi nimi Miroslav Barták, Stanislav Holý, Michal Hrdý, Vladimír Jiránek, Václav Johanus, Karel Klos (Mikl), Pavel Matuška, Jiří Slíva – a Jan Vyčítal.)

Jan Vyčítal spolu s Vladimírem Jiránekem pak byli místopředsedy zvolenými spolu s předsedou ČUK Miroslavem Bartákem ustavující valnou hromadou spolku. Kdekdo z členů, včetně už opět velmi populárního Honzy, nakreslil samolepku, kterou jsme rozdávali členům k vylepování propagace spolku a jeho zrovna založeného týdeníku Kuk po městském mobiláři. Že se brzy cesty úspěšných karikaturistů, jakými byli oba místopředsedové, se spolkem rozešly? Nebylo to ve zlém, ale spíš proto, že to znamenalo spoustu práce pro kolegy a málo času na vlastní tvorbu a kšefty. Vyčítal, v roli jakéhosi „guru“ nadějně mladé pražské party satirických výtvarníků, náš spolek opustil a „tahal je do lesů“. Ale právě jeho žáci to byli, kteří s ostrým zápalem plnili stránky Fefíkova odvážného a černého měsíčníku Sorry... My v unii jsme zase dokázali založit a držet deset let tři mezinárodní soutěže karikaturistů na českém území (Písek, Hradec Králové a Praha). Připomeňme, že v mezinárodním měřítku měly Vyčítalovy vtipy s ryze českými texty málo naděje.

50. výročí těchto vtipů Jana Vyčítala pro Dikobraz

Opravdu, tyto kresby se zrodily na stole Honzy Vyčítala před půl stoletím (1968–1970). Byly jednak výraznou satirickou reakcí na situaci v naší zemi té doby, jednak příčinou toho, proč byl karikaturista v dalších letech v nemilosti právě v týdeníku vydávaném komunisty. První dva vtipy se týkají obviňování českého reformního komunismu ze strany Brežněvova Kremlu. Svobodnější vyjadřování v médiích nazývali extrémismem. A po letech konečně radostnější atmosféru v naší republice označovali za kontrarevoluci – oproti revoluční úloze komunistického hnutí řízeného z Moskvy. Další dva z vtipů si dělají legraci z okupační radiové stanice – vysíláčky Vltava. Čeština ruských moderátorů byla přišerná a připomínala nám albánské Rádio Tirana. Neplést s vtipným, leč neexistujícím Rádiem Jerevan. (h)

O svém humorném kreslení ovšem Honza nejen mluvil, jak jsme si připomněli výše, ale také s humorem zpíval. Citujeme:

„Budu zpívat prosím, kdo chce, ať píská, mě to nerozhází, světem s tužkou chodím a pytlák Říha mě doprovází, svým paňácům den co den jsem více podoban a ufouni mi přistávají rovnou do oken, já zapálím si cigaretu, visí mi na spodním retu, a jádu dál a jméno má je Honza Vyčítal...“

Jedna vzpomínka z ledna roku 1990 spojená právě s Honzou však u mne překrývá všechny ostatní. Byli jsme pozváni do (v tom čase velmi sledovaného) živě vysílaného pořá-

du ČST pro mládež, kde jsme s čipernou moderátorkou Augustovou pohovořili o založení ČUK (Kobra a Vyčítal) a o novém humoristickém časopisu Škrt (Hrabánek a Hanousek). Ale hlavně: Vyčítal zde v premiéře zazpíval svůj skvělý hit, jak trvá na tom, že Plzeň osvobodil Patton. A ještě zajímavost – jakýsi sebevědomý chlapík zde svézázným způsobem pohovořil – s očima v sloup – jak to bylo, jak to je, a jak to přistě bude s československou ekonomikou. Že bude jednou předávat řády na Pražském hradě, kde Honza předával dětem Macky, se však ani Vyčítalovi, ani nám ostatním ve studiu, nezmínil. I když to jako prognostik musel dobře vědět.

V rámečku se na 12. straně objevil kvartet dobových kreslených vtipů, které by se dnešnímu čtenáři Mediažurnálu, především mladšímu „nepamětníkoví“ mohl jevit nesrozumitelný. Tomu je určen připomenutý text „50. výročí...“ osvětlující dobu a její protagonisty, resp. kuriózní okupační vysíláčku Vltava... (r)

Pro novináře je vždy zajímavé přečíst si **Jazykový koutek**, který může pomoci především při posuzování všelijakých nových slov, které se objevují v českém jazyce. Tentokrát ale může zaujmout i autory kreslených vtipů - především jistě ty, co využívají ve své tvorbě slov.

16 • 1/2020 • mediažurnál

• • • jazykový koutek

Jazyk kreslených vtipů

Existují kreslené vtipy, které se obejdou beze slov. Jiné mají svou složku obrazovou a textovou. Text doprovázející kreslený vtip je pak jeho zásadní součástí, nezbytným prostředkem pro jeho pochopení, pro jeho náležité vyznění. Dnešní jazykový koutek se prostřednictvím několika vybraných příkladů zamyslí nad tím, jaký je jazyk doprovázející kreslené vtipy autorů představovaných zde, ve čtvrtletníku Mediažurnál. Koutek se tak zároveň stává komplementem pravidelné rubriky *Kreslíř Mediažurnálu*, v níž je v přítomném čísle představen, nedávno zesnulý, Jan Vyčítal. Pro zajímavost, jazyku tohoto kreslíře, jako dosud jediného, byla před časem věnována studie v renomovaném jazykovědném časopise *Naše řeč* (ročník 67, 1984/1, s. 30–37).

• Lucie Jílková

Texty doprovázející kreslený vtip mohou využívat různých významů téhož slova. Třeba kreslíř s pseudonymem Vhrstí doplnil obrázek dvou žen prohlížejících si obrazy v galerii slovy jedné z nich: *Maluje celkem slušně, ale jeho mediální obraz je příšerný*. Slova *obraz* je zde užito ve dvou různých významech. Jednak jde o malířovy obrazy, o umělecká díla, jednak o malířův obraz mediální, tedy to, jak, v jakém smyslu, zda pozitivně či negativně, v jakých souvislostech atd. se o malířovi vyjadřují sdělovací prostředky. Slovní spojení *mediální obraz* je zvláště mezi mediálními pracovníky dnes velmi běžné, srozumitelné i v dalších oblastech, proto je takové pohrávání si s významy slova *obraz* možné. Např. v českých textech vzniklých před rokem 1989 bychom však spojení *mediální obraz* hledali marně, vtip by tehdy nebylo možné utvořit.

Jiným takovým příkladem může být užití slova *bezcenný*. Slovo *bezcenný* se v současné češtině užívá ve smyslu *zbytečný, nanicovatý*, např. *bezcenná ceremonie, bezcenná zdořilost* apod. Původní význam byl ale doslovný, tedy nemající žádnou cenu, jsoucí bez ceny, případně mající velmi nízkou, zanedbatelnou cenu, např. *bezcenný dar*. Jiří Winter Neprakta si s těmito dvěma významovými odstíny pohrává ve vtipu, v němž filmař, snad filmový producent, říká shromážděným novinářům: *Když jsem vám řekl, co ten film stál, tak ne abyste napsali, že je bezcenný*. V souvislosti se značnou částkou peněz, kterou bylo podle filmaře potřeba za film zaplatit, je možné uvažovat o obou zmíněných významech slova *bezcenný*. Film nemůže být bez ceny, když za něj bylo tolik zapláceno, zároveň musí jít o film hodnotný, např. umělecký apod.

Různé významy slova *myslivna* jsou využity také ve vtipu Jana Vyčítala. Pokud by větu *Čoveče, ňák mi straší v myslivně* nepronесl zrovna myslivec, navíc v pozadí se skutečnou myslivnou, znamenalo by to, že se někdo svěří se svými možnými psychologickými problémy. Podobnost slov *myslet* a *myslivce* vede nejednoho uživatele češtiny k domněnce, že *myslivce* je prostě *ten, komu to myslí*. Nahlédneme-li do etymologického slovníku, zjistíme, že tato domněnka vůbec není od věci. Slovo *myslivce* je původně odvozeno od (dnes neuznávaného) přidavného jména *myslivý*, tedy *přemýšlivý, důmyslný*. Toto propojení souvisí se starými způsoby lovu lesní zvěře, tedy s kladením důmyslných pastí, ok, návnad apod. A slovo *myslivna* je v původním významu *lesníkovy obydli*,

v přeneseném významu *hlava*. Hlava je případem synekdochy, tedy záměny celku a části, zde *hlavy* a *mozku*. *Myslivna* je tedy jednak obydlí přemýšlivého člověka, jednak část lidského těla, která slouží k přemýšlení.

Obecným rysem ustálených slovních spojení (frazémů, idiomů) je, že jejich význam není odvoditelný z významu jednotlivých slov, takže například frazém *tahat za někoho horké kaštan* z *ohně* znamená *dělat za někoho nějakou nepříjemnost nebo nebezpečnou práci*, a nikoli doslova to, že někdo tuto činnost skutečně vykonává. V kreslených vtipěch je dost často využíván přechod od významu frazému k významu jednotlivých slov. Radek Steska ve svém vtipu využívá doslovný a ustálený význam slovního spojení *čist mezi řádky*. Na obrázku je muž v ordinaci očního lékaře a výsledky jeho vyšetření, čtení písmen z tabule, komentuje lékař slovy: *Človeče, nejste vy novinář? Vždyť vy čtete mezi řádky*. Slovní spojení *čist mezi řádky* je v současné češtině stále velmi běžné, umíme-li číst *mezi řádky*, pak jsme schopni si z okolního kontextu a konkrétní situace domýšlet i to, co nebylo přímo řečeno či napsáno. Je-li někdo profesí novinář, tedy člověk pravidelně vytvářející texty, lze předpokládat, že tuto schopnost ovládá, možná také to, že je schopen *psát mezi řádky*, tedy umí naznačovat, nechávat čtenáři prostor pro domýšlení. V kresleném vtipu ale autor ruší ustálený význam slovního spojení a nabízí význam primární, význam odvoditelný z jednotlivých slov.

Vtipy dále odkazují k nějaké všeobecně sdí-

lené znalosti. Třeba Jiří Winter Neprakta v dalším svém vtipu umístil pod obrázek dvou novinářů zpovídajících velmi starého muže text: *Mne se na nic neptejte – já jsem zapomněl i to, kolik mám na hlavě zlatých vlasů!* Každý rodilý mluvčí češtiny s téměř stoprocentní jistotou zná pohádku *Tři zlaté vlasy děda Vševeda* od Karla Jaromíra Erbena. Představíme-li si ale třeba cizince, který se začal učit česky až v dospělém věku, není jisté, zda by si – přes jinak velmi dobrou znalost češtiny – s tímto vtipem poradil.

Další vtip autora s pseudonymem Vhrstí upozorňuje mj. na jiný jev, v dnešní češtině velmi běžný, a to nadměrné užívání zdrobnělin (zdrobnělinám čili deminutivům byl věnován také jeden koutek zde v Mediažurnálu 2/2016). Na obrázku je, blíže neurčený, poslanec, který do mikrofonu říká reportérce: *Tak určitě! Máme tady v parlamentu skvělou partu, takže když do toho dáme srdíčko a půjdeme tomu štěstíčku trochu naproti, tak nějaké zákony nakonec schválíme*. Komika vtipu spočívá v tom, že poslanec z kresleného vtipu přebírá mluvu sportovců, jak ji známe z televizních obrazovek. Obraty *dát do něčeho srdíčko* a *jít štěstíčku naproti* jsou běžně slyšet z úst sportovců, typicky fotbalových a hokejových hráčů či trenérů. Např. na serveru fotbalunas.cz se v rozhovoru s trenérem objevily formulace: *musíme do toho dát srdíčko a chce to více srdíčka*. Jistě dávkový obchod nabízí půllitr ve tvaru fotbalového míče s nápisem *Musíš jít štěstíčku naproti*. Kromě dnes někdy skutečně nadužívaných

zdrobnělín je v tomto textu přítomen ještě další výrazný prostředek současné mluvené češtiny, a to slovní spojení *tak určitě*, které se v posledních několika letech často užívá pro vyjádření souhlasu. Na okraj můžeme ještě poznamenat, že slovo *tak*, které je v textu vtipu užito hned dvakrát, je v našich neformálních rozhovorech čtvrtým nejčastějším slovem (prvními třemi slovy jsou *to*, *a*, *no*). Jeho užití svědčí mimo jiné o tom, že kreslíř je velmi dobrým pozorovatelem mluvené češtiny.

Nepřehlédnutelným rysem současných textů doprovázejících kreslené vtipy je přítomnost slovenštiny. Ta je dána samozřejmě tím, že současný premiér České republiky je rodilým mluvčím slovenštiny. Pokud mluví česky, někdy se stává, že do jeho projevu proniká slovenština. Třeba kreslíř Marek Setíkovský vložil kreslenému premiérovi do úst, přesněji do bubliny toto: *Rídíme stát jako farmu: čo půjde, to podojíme a všetko pohnojíme*. Připomínka někdejšího volebního sloganu *Rídit stát jako firmu?*

A proč ne je zjevná, navíc je ještě graficky přiblížena tím, že nad písmenem *a* ve slově *farmu* je umístěna tečka. V textu vtipu je slovenština přítomna vlastně jen slovy *čo* a *všetko*. Některá slova znějí v češtině a slovenštině stejně, jiná prostě zůstala ponechána v češtině. Drobné signály slovenštiny odkazují na zmíněný premiérův mluvený projev v češtině, do nějž občas probleskne slovenština. Vtip si dále opět pohrává s různými významy slov, a to sloves *podojit* a *pohnojit*, tedy v původních významech *odstříkovat mléko z vemene* a *zlepšovat úrodnost půdy dodáváním příslušných živin*. Důležité jsou zde ovšem i významy přenesené: *využít s maximálním ziskem* a *pokazit*. A pro zajímavost, v jednom slovníku divadelního slangu se dočítáme, že *podojit diváky* znamená *vyvolat dojetí u diváků divadelní hrou nebo hereckým výkonem*. Třeba na slovese *podojit* tedy vidíme, že hra s významy slov je patrně nekonečná.

Některé vtipy využívají toho, že některá česká přijmení jsou tvořena přičestím minulým a ve

spojení s rodným (křestním) jménem vlastně vzniká věta jednoduchá, např. *Antonín Navrátil, Daniel Příbyl, František Sehnal, Jaroslav Kvapil, Tomáš Netopil...* a samozřejmě také *Jan Vyčítal*, kreslíř tohoto čísla. Je-li nějaké jméno tohoto typu dostatečně známé, pak se věta z něj vzniklá může stát předmětem vtipu. Vzpomínám si na obrázek s několika pařezy, před nimiž stáli dva muži. V bublině jednoho z nich se objevilo: *Thomas Klestil*. Podobným případem byl obrázek pultu s pečivem a s komentářem: *Gregory Peck*. Jména známých osobností se samozřejmě v kreslených vtipcích uplatňují i jinak. Vezměme si všeobecně známý latinský výrok *In vino veritas*, tedy *Ve víně je pravda*. Tento výrok bývá rozmanitě obměňován. Např. na internetu si lze objednat tričko s nápisem *In vodka veritas*, knihu Borise Grušina s názvem *In pivo veritas* ilustroval již zmíněný Jiří Winter Neprakta. A na obrázku Václava Teichmanna je prezidentův mluvčí, který drží v rukou ceduli s nápisem *In Miloš veritas*.

Kresba: **Marek Setíkovský** (o jazykové podobě tohoto vtipu viz v textu výše!)

Sport nebyl pro Honzu velkým tématem, ale když bylo hůř, a byla možnost publikovat ve sportovním obrazovém týdeníku **Stadión**, navíc tištěném na pěkně lesklém a bílém papíru, přemohl se.

"Ani jsem netušil, kolik vlastně '**sportovních**' vtipů pro náš časopis nakreslil," vzpomíná Ivan Hanousek. Nejbližší byla Vyčítalovi samosebou turistika, ale také trampům blízké vodáctví nemohlo uniknout jeho pozornosti. Jak píše ve svém textu pro MŽ **Lucie Jílková**, také zde se autor soustředil na "přepřahání" smyslu speciálních výrazů z tohoto prostředí. Ba vyřádl: Šlajsnu si **lajsnul**, z vodáka udělal **пивáka**. A troufl si i na tenis, který se v obcích u Berounky, kolem kterých se toulal, hodně pěstoval. Takže z šortek byly rázem **čortky**...

"K těmto obrázkům jsem se dostal zkraje května docela náhodou," uvádí Hanousek, který redigoval sloupky vtipů v týdeníku přes patnáct let (v těch osmdesátých). "Hledal jsem cokoli od **Honzy Steklíka** pro autorku chystané monografie a ve sto-hu papírů na mne vykouklo i pár vtipů od jiného zesnulého **Honzy**. S pro něho tak typickým černým rámečkem". (red.)

V minulém čísle jsme přinesli pozoruhodné důkazy o zneužívání vtipů nežijícího klasika českého moderního kresleného humoru k zcela jiným (politickým) účelům. Dnes dodáváme další čtyři ukázky, jak to (neobyčejně nevtipně) dosud anonymní autor dělал. Kde kradl Renčínovy kresby a jaké nápisy do obrázků či celé texty přidával.

Na předcházející ukázce se falsifikátor neštilil zasáhnout přímo do kresby, když na ceduli namísto původního typického Vladimírova stručného nápisu "Protestuji" vepsal svým "úhledným" písmem onen už léta běžný atak na české "havloidy".

Na této ukázce si pro změnu padělatel dovolil v barevné kresbě ze silvestrovského vydání vymazat rok 2009, který se nehodí k dlouhatánskému výpadu proti o deset let později pořádaným masovým shromážděním zaměřeným na kritiku politiků v čele státu.

Nahoře: **Vladimír Renčín** (Právo - 31. 12. 2008)

Dole: **Falsum** šířené e-mailem

VELIKONOČNÍ SBÍRKA . CHÁPU . STAT' UŽ DAL ?

NEJSEM TAK BOHATÝ, ABYCH MOHL INVESTOVAT SVOJI POSLEDNÍ KORUNU DO VÁŠEHO PROJEKTU: "MIKULÁŠSKÁ BESÍDKA NA LETNÉ 16. 11. 2019".

HLEDÁTE JEHLU V KUPCE SENY? TO JE PRÁCE, VIĐTE! JAKO HLEDAT PRAVDU V KUPĚ HNOJE.

HLEDÁTE JEHLU V KUPCE SENY? TO JE PRÁCE, VIĐTE! JAKO HLEDAT PRAVDU A LÁŠKU V KUPĚ HNOJE.

Poslední dvě kresby Vladimíra Renčina už předkládáme jen v originální podobě. **Pod původními** najdete **falešné verze** textů... opět namířené na masové protivládní manifestace. Nahoře: **Vladimír Renčín** (Právo - 9. 4. 2009) Dole: **Vladimír Renčín** (Právo - 3. 12. 2011)

V minulém čísle GAGu jsme otiskli obrázky od autorů těchto jmen: **Tom Stinglich** z USA, **Sun Shen Ying** z Číny, **Tyud Tahyuddin** z Indonézie, **Shahid Atiqul-Igh** z Afganistánu (**viz vlevo**).

Dnes k nim dodáváme úvahu, kterou přímo k nim - na téma pandémii koronavirů - sepsal ukrajinský karikaturista (a zároveň zkušený teoretik žánru) **Vladimir Kazanevsky**.

Jde o automatický překlad z angličtiny do slovenštiny, který nám poskytl prešovský **Peter Rázus**. Pozor - nechtěli jsme se dopustit nového zkreslení překladem do češtiny a spoléháme na česko-slovenské vzdělání našich abonentů. Neopravovali jsme ani viditelné nedostatky "googlovského" překladu. Jde totiž v jádru o solidní úvahu k současnému úkazu, k němuž by se dalo lecos dodat a pár termínů upravit (masky = roušky). Ale text dává základ pro další a širší studii o dnešní podobě kreslených vtipů a jejich funkci v současném světě.

Pandémia koronakartónov očima zasveceného = kartónisty

Koronavírus je vážny test nielen pre celé ľudstvo, ale aj umenie kreslené. Koronakartónová pandémia prehnala zvedavé mysle karikaturistov vo všetkých kútoch našej planéty. Za pár posledných mesiacov sa objavili tisíce karikatúr, ktorých hrdinovia boli koronavírus a súvisiace pandémické udalosti. Takéto rozprávky naplnili internet. Prudko odrážali krízu, ktorá sa v posledných rokoch čoraz viac prejavuje v umení karikatury. Sférický obraz sa stal veľmi zvodným pre tvorbu typických karikatúr. Známe techniky na tvorbu komiksových efektov sa ľahko vystopujú v koronakartónoch. Takéto techniky opísal A. Koestler a ďalší vedci V. Raskin a S. Attardo vytvoril celú teóriu s názvom "Všeobecná teória verbálneho humoru". Ich uvažovanie prišlo k hľadaniu dvoch nezávislých pojmov, v ktorých existuje jeden podobný "niečo". V prípade rozprávky je toto "niečo" Vizuálna podoba najčastejšie. Toto bežné "niečo" môže spôsobiť smiech. Keďže koronavírusy majú sférickú podobu, sférickým objektom môže byť toto "niečo" v dvoch nezávislých pojmoch. Karikaturisti horlivo používali tento obraz ako ľahkú korisť na objavovanie komiksových efektov. Samozrejme, karikaturisti si hneď všimli, že Zem a iné planéty sú tiež sférické vo forme. Desiatky karikatúr, v ktorých Zem ukázala ako obrovský **koronavírus**, vytvorili rôzni umelci. Umelci sa snažili ukázať ohromujúcim divákovi planetárny rozsah pandémie v takýchto rozprávkach. Umelci pripevnili výrastky k sférickej Zemi. Potom urobili rozsiahlu metamorfózu: premenili mikroskopický vírus na makroskopickú

planétu. A rozprávka je pripravená! Výživí umelci premenili koronavírus na Slnko a iné vesmírne objekty. Prirodzene, desiatky umelcov vyslali na povrch našej planéty koronavírusy v podobe meteoritov, pričom naznačujú mimozemský pôvod týchto osudových objektov. Po tom, ako umelci premenili koronavírus na skromného turistu, ktorý začal cestovať zemegulí z Číny do iných krajín, napríklad Talianska, Južnej Kórey, Španiel.

V druhej vlne koronakartónov sa objavila tragická **starenka s kosou**. Je najľahšie nakresliť koronavírus namiesto lebky. Našťastie sú podobné vo forme. Hlavným atribútom stereotypickej smrti od stredoveku je

nov sa objavila tragická **starenka s kosou**. Je najľahšie nakresliť koronavírus namiesto lebky. Našťastie sú podobné vo forme. Hlavným atribútom stereotypickej smrti od stredoveku je

prudká kosa. Prečo nenahradiť typický nástroj smrti rannou hviezdou? Koniec koncov, kovová guľa s hrotmi sa podobá koronavírusu! Karikaturisti to dokázali. A ideme na to. Začali udeľovať smrť objednávkami-koronavirusmi, vytesať výbušniny vo forme koronavírusu na teroristu smrti... Smrť rada hrala rôzne "koronavírusové" hry s ľuďmi, hlavná stávka, v ktorej bol ich nešťastný život...

Karikaturisti sa nezaobišli bez lekárskeho masiek. V tejto obrovskej skupine karikatúr bola použitá vizuálna podobnosť jedného "niečoho" v dvoch pojmoch, rovnako ako mentálna. Ak ochranná lekárska maska môže byť použitá na ochranu pred infekciou ľudského vírusu, prečo nechrániť neživé predmety rovnakým spôsobom? Karikaturisti začali vytesať masky vľavo a vpravo. Monu Lisu zachránili súcitní karikaturisti jeden z prvých. Starostliví umelci zachránili Monu Lisu lekáskymi maskami. Pridali sa koronavírusy plávajúce vo vzduchu okolo hrdinky maľby od Leonarda da Vinciho. Drahé masky vyrobené známymi európskymi modelovacími firmami vznikli podľa predstáv karikaturistov. Dámy v šik lekárskeho maskách originálnych štýlov začali tempovať lávky. Najjednoduchší spôsob bolo dať masku na našu planétu, samozrejme. Tento nápad zviedol desiatky karikaturistov. O plagiátorstve v tomto prípade netreba hovoriť. Pandemická hystéria zachytila umelcov po celej planéte takmer súčasne. Svoje majstrovské diela vytvorili nezávisle od seba, od nadbytku pandemických pocitov.

Hovoríme tu viac o stereotypickom myslení karikaturistov. Zdá sa, že pandémie odhaľuje krízu v umení kreslené. Stereotypické rozprávky vytvorili nielen noví autori, ale aj tí ctihodní. Keď boli informácie, že prostredníctvom bankoviek sa môžete infikovať koronavírusom, karikaturisti si okamžite nasadili masky na tváre prezidentov zobrazených v amerických dolároch.

Ďalšou témou pre karikaturistov bol zúfalý boj statočných lekárov s pandemiou. Mimochoďom, chcel by som za toto poďakovať lekárom! Tejto skupine rozprávky ovládol doktor ozbrojený obrovskou striekačkou, ktorý vstúpil do bitky s koronavírusovým monštrum. Častejšie bojoval doktor-bulfighter s koronavírusom-býkom. Niekedy sa ku koronavírusu priplazil statočný doktor, ktorý vyzerá ako bomba a snažil sa ju neutralizovať. Karikaturisti pripomenuli aj zastaranú komiksovú scénu "muž udel na hlavu spoza rohu." V našom prípade doktor mával obrovskú striekačku, alebo knihu s názvom "Veda", aby zasiahol bezstarostný koronavírus z okolia roh.

Prvé hysterické vlny koronakartónov dotované a umelci začali súťažiť v originalite. Pandémia je pandémia, ale politický život stále existuje, hoci v trochu zamrznutej podobe. Čo je to koronavírus, ak nie svetové zlo? A čo americký prezident Donald Trump? Koniec koncov, zosobňuje aj zlo. Karikaturisti prekročili koronavírus s Trumpom. Namiesto mozgu mu dali koronavírus do hlavy. Začalo sa zosobnenie koronavírusu. Zlo je vidieť tvárou v tvár iných svetových lídrov pre niektorých umelcov. Karikaturisti prekročili koronavírus Vladimírom Putinom, Borisom Johnsonom a Adolfom Hitlerom. Witty umelci nezabudli na Sochu slobody. Napríklad na ňu nasadili lekársku masku v podobe americkej vlajky.

Konečne si karikaturisti začali pamätať ľahko rozpoznateľné, najzvodnejšie, najvýhodnejšie pre vytváranie obrázkov komických efektov. Stereotypickí hrdinovia karikatúr boli interchovaní umelcami so zodpovedajúcimi obrázkami pandemií koronavírusu. Je jadro ťažkých kovov pripojené k chodidlu väzňa nevyzerá ako koronavírus? Svietidlo veruže má aj sférický tvar. Footlopta, košík, volejbal, tenisové loptičky, biliardové loptičky, tiež sa môžu podobáť na koronavírus. Prečo sa nezahrávať s koronavírusom? Klamár Barón Prášil veselo skočil na koronavírus ako na delovej guľi a letel. Malý princ sa usadil na koronavírusovej planéte. Lebka Yoricka v Hamletovej ruke sa zmenila na koronavírus. Našlo sa miesto pre koronavírus na nose šaša atď. Mnohí karikaturisti, podobne ako autor týchto riadkov, neodolali použiť tieto zvodné obrázky vo svojej tvorbe. Kde skryť človeka pred koronavírusom počas karantény? Uhádli ste to? Neobývaný ostrov milovaný karikaturistami čaká! Karikaturisti nezabudli ani na Diogenes s jeho sudom. A čo malá červená čiapočka a vlk? Vyzerá ako koronavírus. Pandemická karanténa vyzvala umelcov, aby riešili otázku rasizmu. Umelec nakreslil občana čiernej kože pokrytého bielou lekárskou maskou a spravodlivou pokožkou pokrytú čiernou. Takéto stereotypické rozprávky vytvorené v posledných mesiacoch sa ťažko počítajú. Môže to byť také obrázky ako Don Quijote a jeho mlyn, Pinocchio, Babylonská veža a Veža Pisa zostali nedotknuté?

Biblické subjekty sú stále slabo prijaté prehliadkami koronacartooningu. Rôzni superhrdinovia známych komiksov ešte neprišli s koronavírusom. Podarilo sa mi však vidieť len špičku ľadovca s menom CORONACARTOONS.

Vlna koronakartónov sa naďalej rozširuje. Karikaturisti z celého sveta vytvárajú podobné rozprávky, nestarajú sa o heuristiku. Preto vidíme toľko prác, ktoré sa navzájom opakujú. Karikatúry sú čoraz viac "ľahké", povrchné. Túto túžbu umelcov zjednodušiť kreativitu víta internet. Koniec koncov, pre umelca je ťažké odolať pokušeniu dať na zobrazenie svojej novej tvorby, ktorá sa mu často zdá byť geniálna.

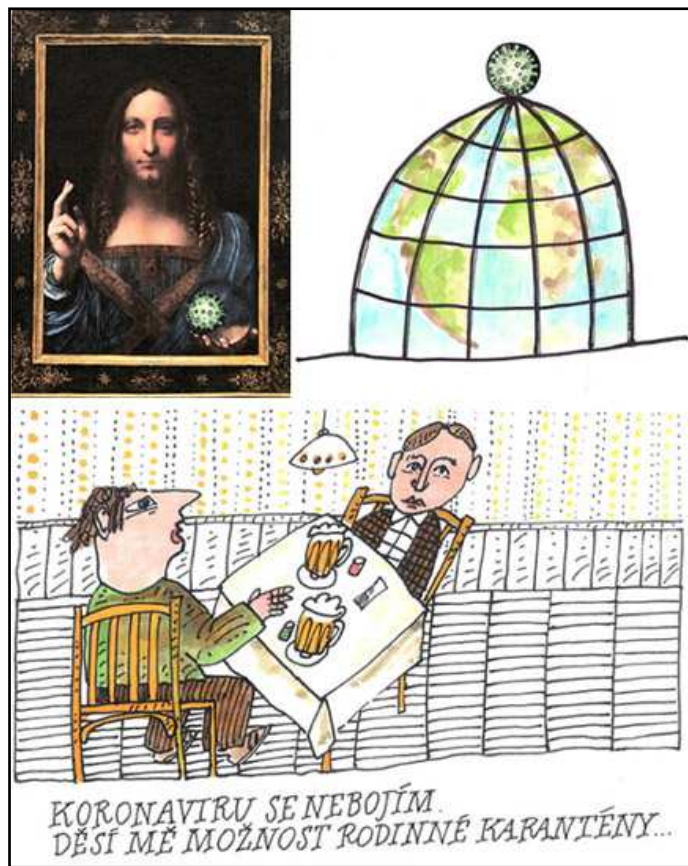
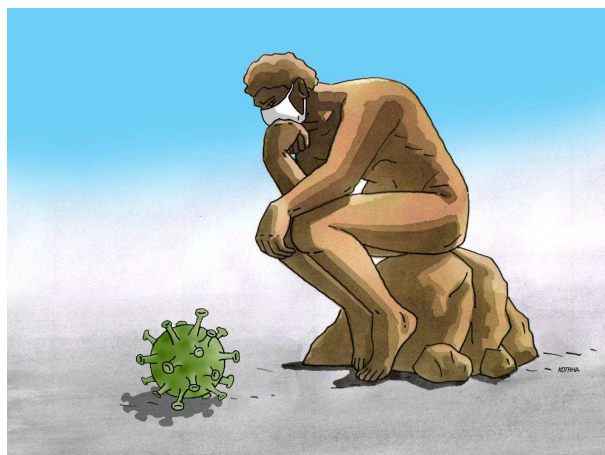
Pandémia koronavírusu odhalila nedostatky sociálnych opatrení demokratických krajín a najmä totalitných režimov. Pandémia tiež opäť poukázala na akútnu krízu v umení modernej rozprávky, ktorá sa zmenila na viacmenej úspešné žonglovanie so stereotypnými obrázkami a primitívnymi odkazmi ľudstvu.

S názvom „**Pandemia Coronacartoons**“ poslal do (nejen) e-GAGu: **Vladimir Kazanevsky** (Ukrajina) Kresby „**Smrtky s kosou**“: **Elena Ospina**, **Ablal Mohtarami** a **Vladimir Kazanevsky**

Pandémie „coronacartoons“ pokračuje, nákaza se šíří, vyléčených autorů moc nepřibývá

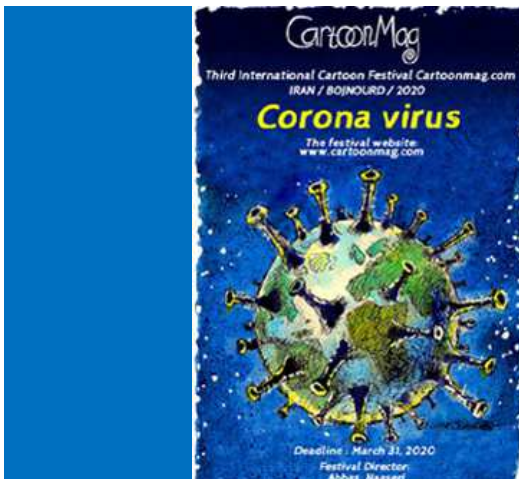
Ukázky z této popsané globální epidemie kreslených vtipů na téma "koronáče" lze vybírat řádově z tisíců kusů. Kromě vtipů, které najdete roztroušeny po různých rubrikách tohoto vydání našeho magazínu (*Z domova*, *Ze světa* či *Z pošty* a také *Časopisy*) nabízíme pár dalších a snad i originálních ukázek také tady.

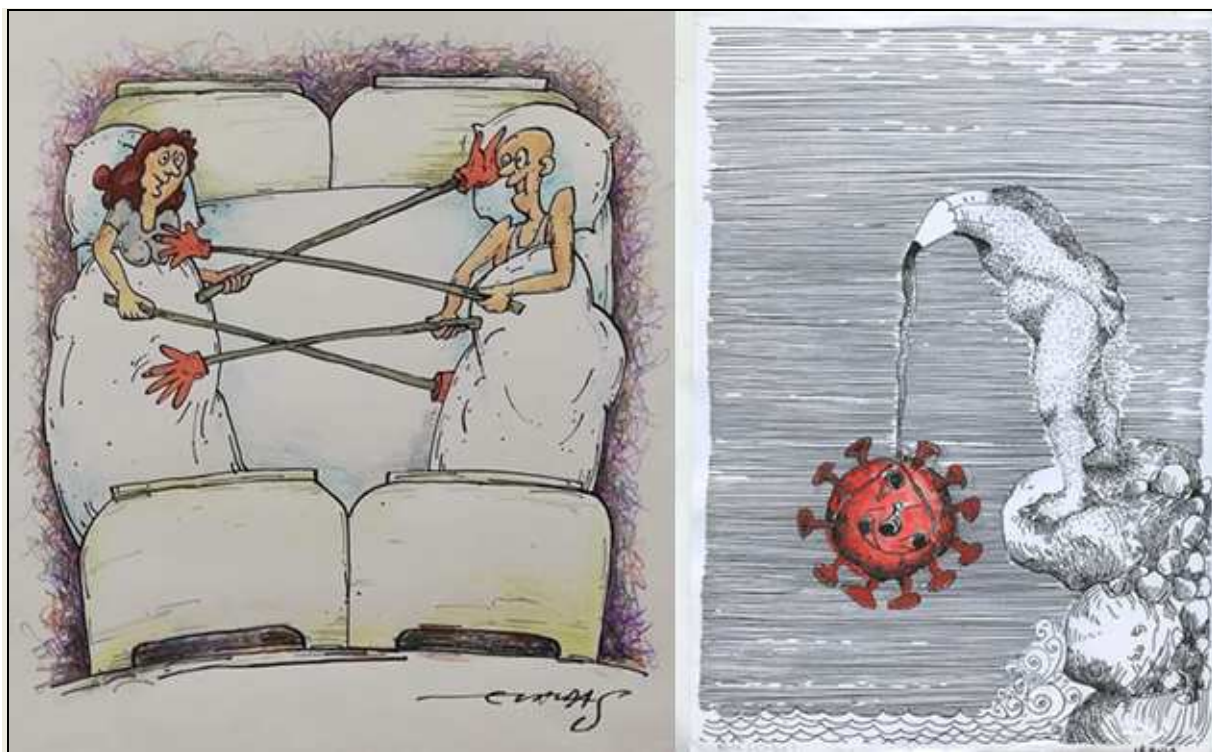
Zde jeden typický úkaz: Třeba superpilný slovenský **Ľubomír Kotrha** vrhl na web velice rychle svou superdávku "**Koronavírus COVID-19**" (100 kusů na 50 stránkách) na [www: http://www.cartoongallery.eu/novinky/](http://www.cartoongallery.eu/novinky/). Jeho (Rodinův) **Myslitel** (viz **obr. vpravo**) patří k variantám zmíněným v článku *Kazanevského*. Dole nabízíme modrou obálku dalšího shrnutí v CartoonMagu. V tomto GAGu najdete i další v rubrice "**Mistři pláten**" vyhrazené mutacím všobecně známých uměleckých prací převážně ještě umělců ze starého (dnes už seniorského?) kontinentu.

Čeští autoři se do výtrysku této tvorby dle očekávání rovněž přihlásili a je jen škoda, že kresby, často nápadité, které spatřily světlo světa (třeba tyto **tři vlevo** přímo světlo Moravy) již v raném dubnu, vycházejí v našem dvouměsíčníku až v půli června.

Jiří Hiršl ovšem potěšil nejen variacemi na klasiku či internacionální kresbou s pastí či klecí, ale i vtipem ryze domácí proveniencie (**vlevo dole!**).

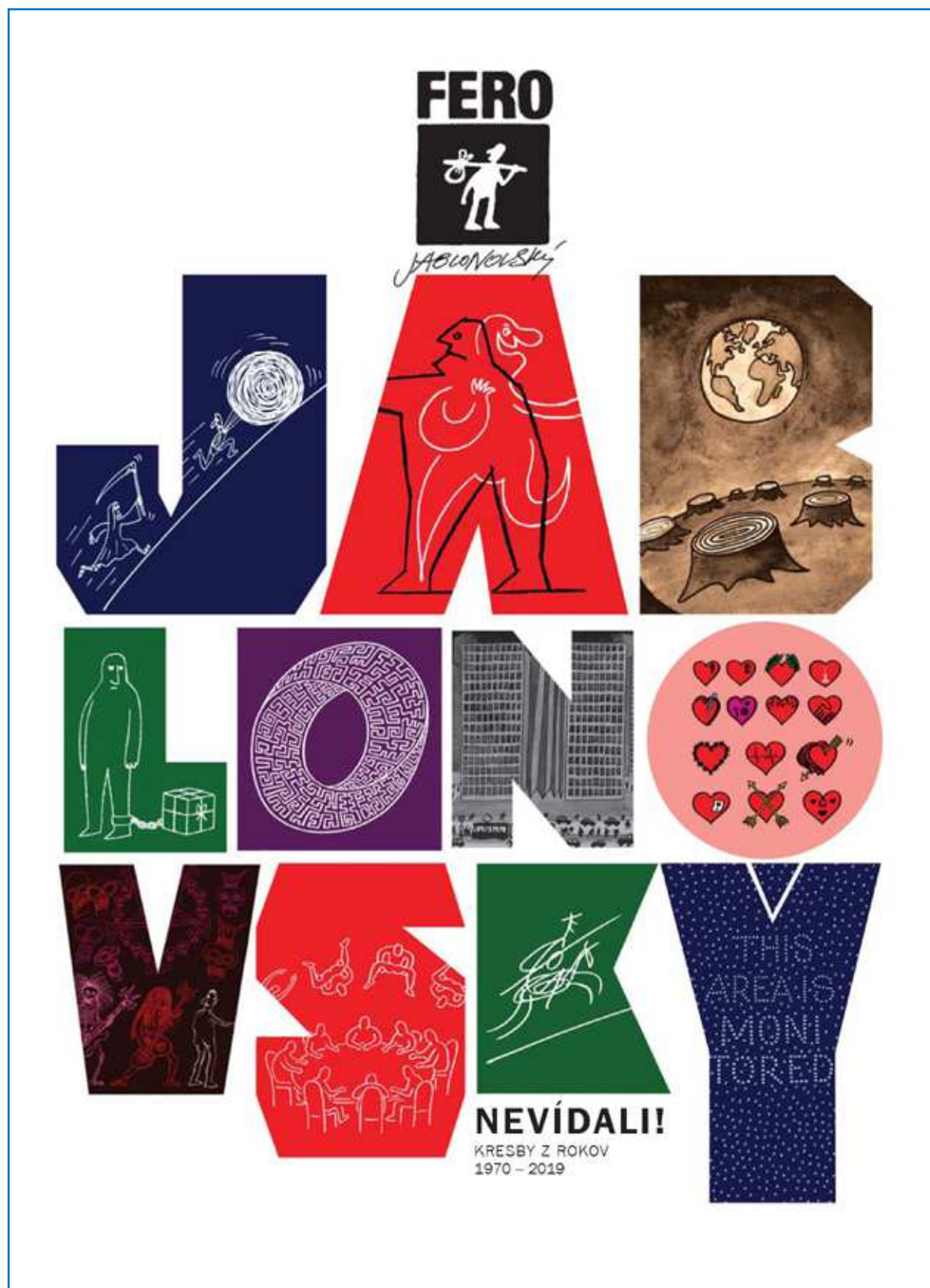

Kresby: vlevo nahoře obrázek od (neidentifikovaného) autora, který se dotýká (předpisově) nakažlivé nemoci konečně jinak, než jen zneužitím kulatého tvaru “coronaviru”. A je tak správně - čti srozumitelně - zaměřen na tzv. obyčejného konzumenta.

Vpravo opak - **Henryk Cebula** je považován v Polsku za výtvarníka vyšší kategorie. Jeho často propracované kresby se věnují (po steinbergovsku) i vážnějším sdělením. Tato třeba ilustruje předcházející úvahu Kazanevského o fascinaci karikaturistů kruhovým tvarem nepřijemného, (byť neviditelného) vrahouna (až k zblití?).

Také jiní čeští autoři se, podobně jako *Hiršl*, samozřejmě věnují hlavnímu tématu dne, týdne a asi i tohoto roku. **Vlevo** ve větší verzi přinášíme znovu **koronaježka** v kleci z ateliéru **Pavla Matušky** “**Rychlé šípy odcházejí do karantény**”.

Dole je jeden z tuctu vtipů zlínského **Radka Stesky**: **Svatý Petr** nemíní na nebesa vpustit duši osoby, která hřeší. Na úkor blížních! Nemá totiž nasazenu i nahoře **povinnou roušku**.

Získali jsme od autora "cez úschovňu" jeho novou knihu (a prvú e-knihu). **Viz obálka!** "Chcel som ju pôvodne normálne tlačenú, čo možno niekedy aj bude, ale doba sa zmenila, tak najprv takto. Prikladám obálku a uputávku," píše **František Jablonovský**, súčasný hybatel výtvarné časti moderní karikatury na Slovensku. O jak důkladné dílo jde, napovídá už upoutávka, kterou najdete na příští stránce. Spolu s odkazy na to, kde a jak je možné dílo si pořídit.

NEVÍDALI!

Vyše 200 kresieb z rokov 1970 – 2019 a ďalších 220 v doslove

Nová e-kniha vyšla v rámci projektu **Publico** kníhkupectva **martinus**

Zde je přístup k informacím o díle a autorovi, též možnost si knihu pořídit [v e-formě](https://www.martinus.sk/?ultem=737287).

<https://www.martinus.sk/?ultem=737287>

<https://www.ferojablonovsky.sk/>

<https://www.facebook.com/fero.jablonovsky>

Ale to ještě není všechno!

S laskavým svolením autora publikace zde přinášíme úvodní slovo o autorovi publikace od autora publikace.

Nevídali!

Už pětadesiaty rok uvádzam ako začiatok svojej karikaturistickej publikačnej tvorby 12. január 1970. Obrázky, ktoré by sa dali označiť za kreslený humor som robil aj predtým, ale tieto boli prvé, čo som poslal do redakcie. Od roku 1969 vychádzal v Prahe časopis Ježek, veselý týždenník pre mladých. Jednu stranu, neskôr až dve, venoval začínajúcim autorom. Boli tam rady ako treba urobiť obrázok tak, aby sa dal reprodukovat'. Zimné prázdniny začiatkom januára 1970 predĺžili o takzvané uhoľné prázdniny, oficiálne pre veľkú zimu, neoficiálne pre nedostatok uhlia. Pamätám si, že som vtedy urobil šesť obrázkov, poslal ich do časopisu Ježek a dva z nich aj boli uverejnené. To ma tak posmelilo, že som začal kresliť a posilať

pravidelne. Ježek síce vychádzal iba do júna 1970, stal sa obeťou normalizácie, ale to som už obosielal všetky redakcie, ktoré uverejňovali kreslený humor.

Toto je skromný výber z toho, čo som odvtedy nakreslil. V detstve a puberte som kreslil predovšetkým to, čo uverejňovali bežné časopisy a víkendové prílohy novín. Snažil som sa vytvoriť si vlastnú postavičku, lebo tak sa to vtedy patrilo. Možno bola originálna, ale hlavne bola ťažkopádna a toporná. Snažil som sa ju vylepšovať, až som dospel k tomu, že moja typická postavička bude tá, ktorá sa najlepšie hodí k danému nápadu. Výber kresieb je chronologický, tak si zmeny môžete postupne pozrieť. K niektorým témam som sa vracal pravidelne, niektoré sú informačne pripomenuté v doslove, tiež aj kvôli porovnaniu s inými kresbami z rôznych období.

Vybral som obrázky typické pre ten ktorý rok, uprednostňoval som tie, ktoré neboli doteraz publikované. Tiež som nezaradil kresby, ktoré boli v knihe *The Best Cartoons of the 20th Century*, prípadne sa tu objavujú v inej verzii. Vyberal som iba bezslovné obrázky, tiež som nevyberal nič z digitálnych kompozícií z cyklu *O krok vpred*. Výnimkou sú iba tie, z ktorých som urobil koláže pre výstavné salóny Slovenskej únie karikaturistov a tie námety, z ktorých som urobil kreslenú alebo maľovanú verziu. Nezaradil som žiadne ilustrácie kníh, aj keď mnohé sú na pomedzí karikatúry a výtvarného humoru.

Datovanie je presné, takmer všetky kresby som označoval dátumom, dokonca aj námety, prípadne aj rôzne verzie tej istej kresby. Často som sa po rokoch vracal k starším námetom, či náčrtom. V takýchto prípadoch uvádzam rok, v ktorom vznikol originál kresby, či jej variant. Niekedy sa mi stará skica natoľko pozdávala, že som ju už iba naskenoval a skonstrastnil (často to sú iba náčrty ceruzkou), vtedy nechávam pôvodný dátum.

V deväťdesiatych rokoch som robil predovšetkým slovné novinové kresby (hlavne cyklus *To je ale veľké nedorozumenie*), preto sa tu v týchto rokoch opakujú iba varianty vodcu s vlajkou, labyrinty či Sifyfovia. Prevažnú väčšinu týchto kresieb doteraz nikto nevidel, niektoré som si už ani ja po rokoch nepamätal. Tak sa mnohé dočkali po desaťročiach svojej premiéry. To tak trochu vysvetľuje aj názov *Nevídali!* Viacero týchto kresieb ste doteraz jednoducho nevidali. Možno je však správnejšia interpretácia: „*Je tam toho!*“ **F. J.**

FERO JABLONOVSKÝ (1956), typograf, karikaturista, ilustrátor a publicista. Vydal niekoľko zbierok kresleného humoru. Graficky upravuje knihy i časopisy. Pripravuje výstavy, zostavil a upravil na knižné vydanie dielo *Jozefa Scheka* a *Vlastu Zábranského*.

Poznámky redakcie GAGu:

Jen drobnosti: „*Nevídali!*“ neprekládame do češtiny, každý názvu môžeme porozumieť - hlavne pokiaľ sme tyto grafické práce nevidali. My, čo sme je vídali, môžeme len koukať, jaký zlomek z nich sme mohli spatfiť. Bylo to jak na samém počátku, kdy méně známý *prezidentův vězeň* Josef Molín vybíral dětské kresby do týdeníku *Ježek* a kdy to byl níže podepsaný, který zde představoval ve vyhrazeném sloupku díla autorů světové špičky včetně Steinberga. A byl to Saul, kdo měl na začínajícího kreslíře zásadní vliv. Projevilo se to v dalším zlomovém období československých dějin, kdy jsme v týdeníku České unie karikaturistů KUK mohli číst recenzi na první ze svazků řady *To je ale velké nedorozumění*, v němž se *Jablonovský* hlásí ke svému prvnímu vzoru. Jeho cesta však vedla dál a dál a čerstvé monografické dílo upozorňuje nejen na nekonečnou pracovitost autora, ale také na nové směry, které svým kolegům otvírá. Náhle se tak upozaďuje dosud obdivovaná Feroova práce, kterou si dával s velkými alby jiných karikaturistů, jejichž vrácením na trůn prokazoval velkou službu nejen jim, ale i historii žánru výtvarného humoru. (ih)

Tím ovšem zde s ukázkami z publikace „Nevídali“ nekončíme. Další, už víceméně věcnější či odbornější „součástky“, které do ní *Jablonovský* zasadil, zaujmou čtenáře v dalším čísle e-GAGu. A budou to i ukázky různých témat a různých stádií během tvorby, jak je autor představil. (red.)

“Už je to tady!” “Na to jsem čekal od peřinky”, svěřil se plzeňský rodák redaktoru týdeníku Stadión v roce 1991. Jak Jaroslav Kočí, tak týdeník Stadión - oba ještě žili a bavili své příznivce. Ten dvounohý hned dvěma způsoby - jako vytrvalec a jako autor kreslených vtipů. A nejen jako atlet, i jako karikaturista to byl vytrvalec. Ve zmíněném roce už bylo jasné, že Stadión se tolika ročníků jako Kočí startů v silničním závodě Běchovice-Praha nedočká. Níže vidíte starší článek z r. 1986, kdy Kočí 28. září opět potrhal dosavadní rekord v účasti... (a píše se tu: byl i významným českým závodníkem v chůzi!)

Ovšem tím to ještě neskončilo! Další triumfy následovaly. O pět let později přebíral od Zátopka mimořádnou cenu poroty mezinárodní soutěže EMIL 89 za rovněž mimořádnou úspěšnost ve svrchu zmíněném dvojboji - ve **vytrvalosti běžecké i kreslířské!**

V osmdesáti na devadesátých Běchovicích

karikaturista
JAROSLAV KOČÍ

Jaroslav Kočí na trati závodu Běchovice—Praha v r. 1932, kdy si zde vytvořil osobní rekord 36:52 min.
● Snímek archiv autora

Verzte, nevěрте, autoru kreslených vtipů Jaroslavu Kočímu bylo 9. srpna rovných osmdesát let. To by samozřejmě bylo úctyhodné a také hodné oslav už samo o sobě. Jenže současně — tedy téměř současně — bude kulaté výročí oslavovat i náš nejtra-

kostbatý, leč nejvýstižnější výraz) silniční závod vytrvalců. Ano, běžecký závod Běchovice—Praha se 28. září poběží již podevadesáté. Je celkem logické, že současně se startem jubilejních Běchovic, jinak našeho jediného závodu, který se běhal nepře-

listy). Jaroslav Kočí absolvoval UMPRUM v roce 1932, věnoval se nejdříve sportovní karikatuře a po roce 1954 (dodnes) kreslenému humoru pro noviny a časopisy. Během celé té doby byl však především „zatvrzelým“ sportovcem-vytrvalcem.

Osobní rekord si na Běchovicích vytvořil v roce 1932 časem 36:52 minut (první start v roce 1925 — 42:30 min.), ale běhal také maratón! Jeho největším úspěchem bylo třetí místo v maratónském závodě Láňy—Praha v roce 1936, kdy zaběhl čas 2:52,02 hodiny a byl to vysokoškolský rekord, který vydržel řadu let.

Na jednoho člověka by to už tak bylo určité dost, jenže Jaroslav Kočí nebyl a není jen malířem a běžcem. Zároveň byl i výborným chodcem! Čtyřikrát se stal mistrem republiky a pětikrát vyhrál závod v chůzi na 25 kilometrů Praha—Beroun. Osobně si nejvíce cení výsledku souboje se světovým rekordmanem Rivotlou z Itálie, za nímž skončil v závodě na 32 kilometrů Praha—Mělník těsně druhý. Právě tak skončil jako druhý za jiným světovým rekordmanem Schwabem v závodě na 30 kilometrů na dráze pražské Sparty v rámci mezinárodního utkání Československo—Švýcarsko v roce 1936. A víte, co je zajímavé? Kočí dodnes drží osm chodeckých traťových rekordů na silnici...

My, kteří jsme se ještě ani nedožili důchodového věku, můžeme jen zírat a s úctou se poklonit čipernému „mládkovi“, který letos nakouzl již svou 65. závodní sezónu. Kreslí stále perfektní linkou sportovní vtipy pro Stadión a Československý sport, ale zároveň se připravuje na tu letošní velkou běchovickou slávu. Ostatně tak jako každý rok. Tělo, svaly a klouby už sice neslouží jako v krásných mladých sedmdesáti letech, ale Jaroslavu Kočímu to stejně nedá — na startu ani tentokrát prostě chybět nemůže!

IVAN HANOUSEK

Na pódiu **Malostranské besedy** se to **se Zátopkem** hemžilo humoristy z řad výtvarníků.

Fotku naleznete na příští stránce. Zde však nabízíme nejstaršího z nich:

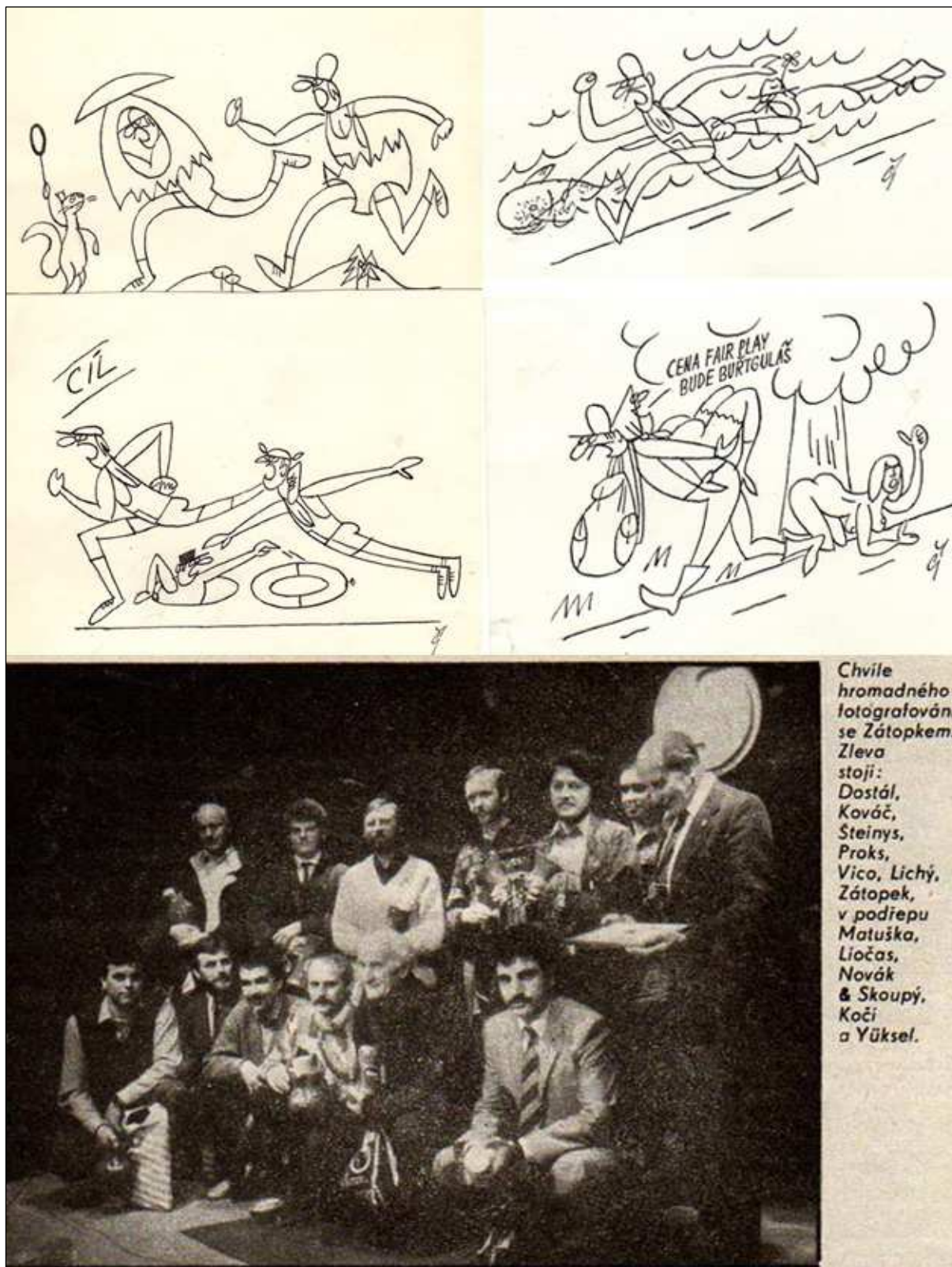
Jaroslav Kočí v černém hávu svírá svou cenu - malého **Emilka** - mimořádnou cenu od poroty soutěže. Vlevo, po Kočího pravici je v podřepu kolínský pár **Novák-Skoupý**, který v soutěži o nejlepší sportovní vtip roku 1989 byl též oceněn - ale vyhraje až příští ročník!

Drobný muž v tašce s kresbami formátu A5 přicházel do redakcí Stadiónu a Čs. sportu pochopitelně pěšky; odkudsi ze severní Prahy.

Inu chodec. Ovšem neměl na nohou tretry - ale klasické kostkované bačkory!

I proto zřejmě Kočí vydržel na nohách taková léta. Tehdy pro redakci vyhotovil ručně psaný text o své sportovní dráze. Vzpomíná v něm i na léta 30. která už v tehdejší době mohl málokdo ze sportáků pamatovat... Začínal v dorostu Sparty, po získání absolutoria na umělecko-průmyslové škole v Praze v r. 1926 vstoupil do VŠ Praha.

Už v době ocenění na *Emilovi*, byl jediným žijícím (a stále závodícím) účastníkem prvního Masarykova maratónu v roce 1930 za přítomnosti prvního prezidenta republiky. TGM při pohledu na jeho ošoupané plátěnky projevil obavy, zda Kočí může vůbec v tak chatrné obuvi dosáhnout cíle. Boty sice vydržely, ale závodník nastoupil bez dostatečného tréninku a ve vedru plus 30°C strádal žaludečními potížemi.

Přes prezidentovy pochyby do cíle doběhl. To byl jen začátek, protože v legendárních Běchovicích měl bilanci 61 startů během 71 let svého závodění. Současně - tedy spíš souběžně! - se od roku 1926 věnoval sportovní karikatuře. V roce 1956 si to rozdělil i s kresleným humorem. A po 33 letech se dočkal "malého Emila" - z rukou toho velkého (také vytrvalce!) (IH)

Poznámka: Kreslené vtipy tvořil a publikoval i Jaroslavův syn **Zbyněk Kočí**.

Moskva rozumí humoru z éry SSSR

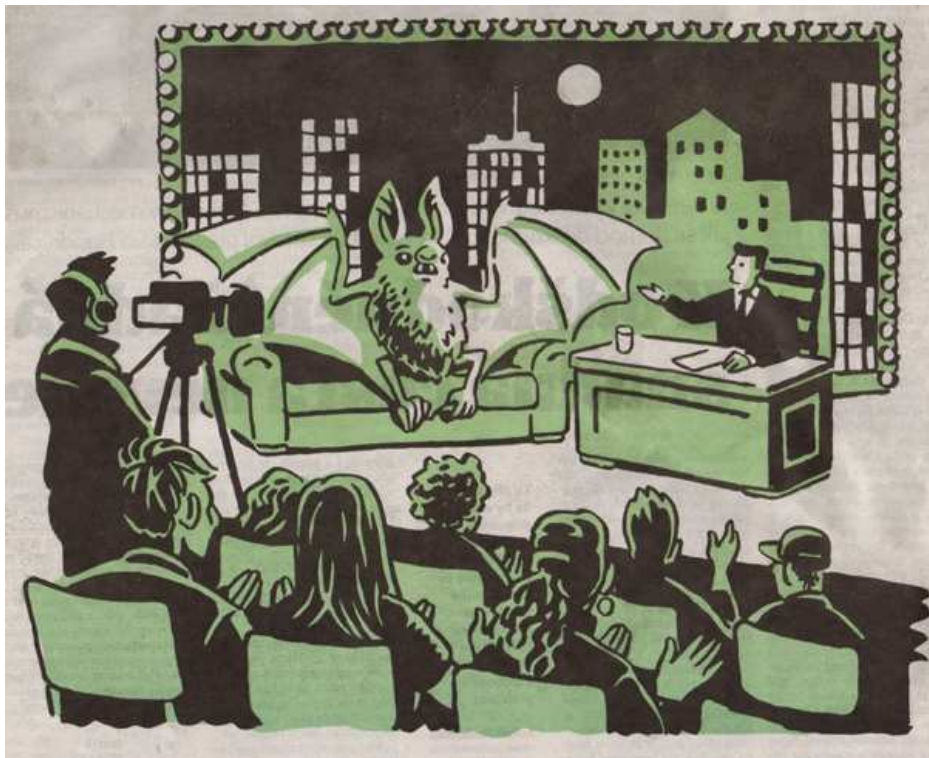
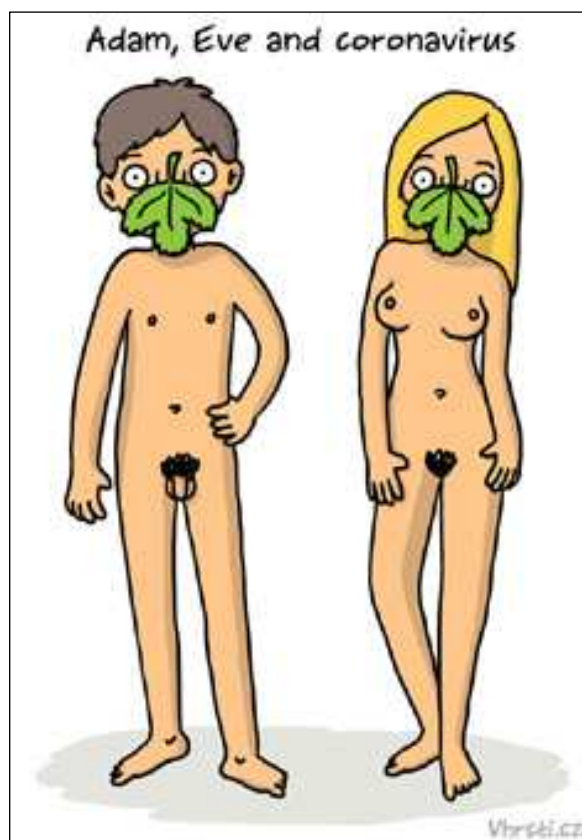
Obvyklá nečinnost úřadů při zvládání krizí budí podezření u mnoha lidí, kteří se raději připravují na nejhorší. (...) Ruské dějiny jsou plné epizod, kdy první reakce úřadů spočívala v utajování rozsahu škod. (...) V Moskvě narůstá znepokojení. Od začátku týdne se na sociálních sítích objevují obrázky prázdných regálů v supermarketech. Rusům nicméně tváří v tvář nejistotě nechybí **jízlivý humor**: „Při překročení ruských hranic se koronavirus překvalifikoval na sezonní chřipku.“

ČTK: „Rusko nevěří, že je vir mine“, MfDNES 20. 3. 2020, str. 8

Kresba vpravo: **Vhrstí** (22. 3. 2020)

Designérka Tereza Janečková krmí slepice zbytky z předních restaurací

Rozjetou kariéru designérky opustila a vkládá veškeré úsilí do reinkarnace chovatelství slepic. Speciálně (...) bychom se prý měli zamyslet nad etikou spojenou s chovem zvířat. A jak šibalsky dodává: „I Charlie Chaplin se jimi inspiroval, ten se za ně okonce i převlékal a tvořil o nich úspěšné filmy. Profesionalitu propojil s **humorem**.“ Jak ses dostala k chovu slepic? „Dětství jsem prožila na hospodářství prababičky. Starala jsem se o chov slepic. Ona byla dřič. Zažila dvě světové války a slepice jí zachránily život, když nebylo co jíst.“ Přitom jsi svůj život viděla v art designu? „V naší rodině byly vždy sklony k designu a umění. Nakonec jsem šla na AVU a tam jsem se našla.

Byla jsem první člověk, kdo dělal **karikatury** v počítači pro lifestyle magazíny.

Parodovala jsem Havla, Knížáka nebo Klause. Jinde takový originální i-lustrátorský styl nebyl, takže zakázky jely - Mladý svět, Týden, Večerník Praha...

Julie Mahlerová: „Připadá mi, že vaříčko je jako vesmír“.

MfDNES 11. 4. 2020, str. 16

Kresba: **Petr Polák**, obálka (Deník N z 31. 3. 2020)

Frontman Tří sester Lou Fanánek Hagen zahraje na internetu

- Vy jste na internetu zveřejnil nový song Čau Lidi, kde si děláte **srandu** z premiéra Andreje Babiše (...) Budou to hrát i "Tří sestry"?

"Bylo to hlavně moje **pobavení**. Poslední kapkou bylo, když jsem viděl, jak premiér s pomlázkou číhá na svoji paní. Vypadalo to jako remake našeho klipu *Průša je úchyl*. Jak za zídou koulel očima (...) Tak jsem si řekl že je třeba situaci **odlehčeně** shrnout. Což se, myslím, povedlo. (...) V přídatku pátečního koncertu už by měl být."

Petr Kolář: "Fanánek: Systém dotací do kultury?"

Do očí bijící sprostota, MfDNES 16. 4. 2020, str. 14

Kresby: **JAZ**

Páteční *Deník* N: 3. 4., 24. 4. a 7. 5. 2020)

Čtvrtníčkové je 16, hraje ve Stavovském divadle a jejím otcem je komik Petr

"Mám radší dramatičtější, historické a chytré filmy než stupidní **komedie** točené pro peníze. Možná proto, že

se všichni neshodneme na stejném **humoru**, který by měl ve filmu být. (...) Na základní škole jsme se podívali do Terezína a do Osvětimi. (...) Je pravda, že někteří (spolužáci) udělali **stupidní vtíp**, ale celkově všichni ocenili, že nás učitelé na taková místa vzali a uspořádali tento neveselý (...) výlet. (...) Dostávám (na vánoce) naprosto normální chytré dárky. No ale někdy si dáme i něco **vtipného**. Například minulý rok jsme se pár dní před Štědrým dnem bavili o *Jiřím Krampolovi* a dělali si z něj **srandu** (...) Později jsem pro tatku v knihkupectví vybírala pěknou knihu, ale když jsem procházela kolem svazku *Best of - Nikdo není dokonalý* bylo mou povinností mu to pod stromeček zabalit."

Daniel Pacek: "Dáváme si i vtipné dárky" DNES magazín č. 51 / 2019

Navzdory bezpočtu komických rolí je Luděk Sobota introvert

"Když jsem chodil do školy, byl jsem nejtišší kluk ve třídě, vůbec nijak jsem se neprojevoval. Vyhecovała mě až učitelka někdy v páté třídě; vyprávěl jsem tehdy nějakou rodinnou historku a všichni se mlátili **smíchy**. Od té doby učitelka chtěla, abych o přestávce **bavil** děti, aby nezlo-

bily. Za to jsem pak mohl o hodině dojídat svačinu. Upřímně mě samotného překvapovalo, že kdykoliv jsem něco vyprávěl, děti řvaly **smíchy**. O tom, že bych byl hercem, jsem tehdy neuvažoval."

Šárka Schmidtová: "Byl jsem nejtišší kluk ve třídě", Rodina DNES, 13. 3. 2020, str. 6

Rozhovor se Soray Chemalyovou o potlačování hněvu u žen

DP: Nedávno jsem se přistihla, že jsem na sexistickou narážku zareagovala nuceným **úsměvem** namísto abych něco řekla na svou vlastní obranu...

SCh: Jako ženy si musíme především uvědomit, že je v pořádku, že nás všichni nebudou mít rádi. Ve skutečnosti se opravdu nemusíme smát sexistickým vtipům, máme svobodu to nedělat. Musíte se ale také připravit na to, že dost možná budete mít zodpovědnost za pár nepovedených rodinných oslav. Zkrátka být smířené s tím, že to některé lidi dostane do nepohody (...) Faktem je, že žijeme ve světě, kde člověk, který **sexistické vtipy** říká, není tím, kdo je ostatními souzen - tou je totiž většinou osoba, která na takové **vtipy** upozorní,

Dominika Píhová: "Hněv jako sebeobrana..." Deník N, 27. 3. 2020, Kontext str. I.

Lucie Křížková se vrátila jako hlasatelka - na ČT3

L. K.: "Ukazuje se, že i lidi středního věku velmi rádi vzpomínají na Šimka s Grossmannem, na **komická** vystoupení **Lud'ka Soboty** a podobně. Rozumím tomu. (...) Mám pocit, že to hodně souvisí s osobností lidí, kteří se o **zábavu** starali a starají. Občas se třeba podívám na současné **stand-up komiky** a mnohdy mi to od nich přijde vyloženě trapné. Zato když si ponekolikáté pustíte věci od **Jiřiny Bohdalové**, **Vladimíra Dvořáka**, **Vladimíra Menšíka**, tak jde o záležitosti tak úžasné, nadčasové a inteligentní, až žasnete. Všimněte si, že ke svému **humoru** vůbec nepotřebovali sprostárny. **Oplzlý humor**? Ten se dřív používal skutečně málokdy. (...) Obávám se, že v nedávné minulosti bychom konkrétně mezi pořady zaměřenými na **legraci**, podobné poklady nenašli. (...) Taky jsem zjistila, že existují ohromně populární pořady, které vůbec neznám (...) Vůbec nic mi například neřeklo jméno **humoristy Lud'ka Nekudy**. To mě úplně minulo. Ráda to napravím."

Lukáš Hron: "Proklínala jsem pana Kuřátka", Víkendy DNES 4. 4. 2020, str. 13

Izrael: Do boje jen s plným břichem

Pět kilo navíc? Izraelci řeší, že až skončí epidemie, jejich přátelé je nepoznají. (...) "Včera jsem odšrouboval dvířka od ledničky. Už mi překážela." (...) Jeden z **vtipů**, jimiž se Izraelci poslední týdny bavili. Jíst a dívat se na televizi, které (...) stoupla sledovanost téměř dvojnásobně, je prakticky jediné, co jim zbylo. (...) Stále je řada těch, kdo bojují s koronavirem vysedáváním před televizí a přeposíláním si **vtipných** videí. Pro příklad: Tloušťák dosedne do křesla, to se pod jeho váhou zhoupne a zboží půl domu. U toho je nápis: *81. den v karanténě*.

Dagmar Langová: "Boj proti koronaviru?", MfDNES 25. 4. 2020, str. 9

Zdeněk Svěrák: "Není nutno..."

- Jako Emil Synek jste psal i texty pro Ivana Mládka. Jak jste navázali spolupráci?

"S **Ivanem Mládkem** jsem se seznámil po jednom představení našeho *Divadla Járy Cimrmana*, to jsme ještě hráli v Malostranské besedě. Oslovil mě s tím, že ho nechtějí hrát v rozhlasu, protože jim jeho texty připadají příliš výstřední. A zeptal se, jestli bych nezkusil otextovat pár jeho melodií. Začali jsme písničkou *Láďa jede lodí* a přidali pak další. Postupně si ale lidé zvykli, že s **Ivanovým** hlasem je spojena **legrace**, a jeho vlastní úžasně **vtipné** texty mohly do éteru."

- Máte jako textař vzpomínku na předrevoluční cenzuru?

“Jednou jsem dělal písničku do televizní inscenace pro děti, ke které jsem napsal text: “U vrbiček, u topolu, u dubu uděláme brekeke a bububu.” To “u dubu” a “bububu” se mi jevilo jako hezký rým, ale z televize volali, že to neprošlo. Dlouho z nich nechtělo vylézt, co konkrétně na tom komu vadí, až nakonec přiznali barvu - že prý v pražské ulici U dubu bydlí ředitel Československé televize.”

- Jan Zelenka!

“Zkrátka, báli se, aby si to soudruh ředitel náhodou nevztáhl na sebe, kdyby to zaslechl. Nebyla to klasická cenzura, ale předpodělanost podřízených.”

Jan Malinda: “Máš-li starosti, začni něco dělat”, DNES magazín 16. 4. 2020, str. 4

Čtyři ukázky z časopisu **Echo**, kde **Jiří Slíva** využívá příležitost týden co týden reagovat na aktuální události; jeho vtípům je před samým závěrem sešitu vyhrazena celá stránka 58. V květnu byl námět jasně stanovený: média ovládla pandemie čínského koronaviru.

Obětí koronaviru je i slavná značka piva “Corona”

Na nechutně zlitě podlaze leží u bedýnek piva Corona zcela opilý chlapík. A u toho je nápis “První oběť koronaviru v Mexiku”. Světově proslulý ležák světle žluté barvy (...) se stal za času pandemie oblíbeným a snadným cílem pro **útoky vtipnou kaší** ze strany uživatelů internetu:

“Jestlipak víte, že se značka v průběhu krize, aby názvem neodpuzovala zákazníky raději překřtila na Ebolu?”

Tomáš Nídr: “Jmenovec, který napadá i slavné pivo”, Deník N, 7. 4. 2020, str. 7

Kresba: JAZ (Deník N, 15. 5. 2020) Vtip se týká nápadu premiéra financovat ČSA.

Petr Skoumal šíří radost i po smrti

Lehce a samozřejmě zní album *“Narodíme se jen jednou”*. (...) Často hudba podtrhuje **groteskní** a hravé texty, slyš *Trychtýře* nebo Burianovy **ironické** *Svátky zapomění*, v nichž se hořkost mísí s **ironií**. (...) Tohle není žádná okázalá tryzna. (...) **Skoumal** by zcela jistě nepřipustil, aby se nad jeho jménem vznášela jakokkoliv svatozář. Jistě by snahy o mramorizaci shodil svým vytříbený **humorem**.

Jindřich Göth: *“Poctivá písničková pocta...”*, MfDNES 26. 5. 2020, str. 12

Z herce ve Vlastnících” se stal režisérem (filmu “Padesátka”)

Vojtěch Kotek: Trávil jsem hodně času s tátou v divadle. Protože (s mámou) dělali v agentuře, která **Divadlo Jára Cimrmana** zastupuje. Takže všichni známí byli z divadelního prostředí.

Ovlivnili **Cimrmani** váš **humor**?

Určitě. U všech těch nahrávek jsem od dětství usínal. (...) Máma mi pořád musela číst **komiksy s Kačerem Donaldem** a já si zapamatoval, co je v jakém obrázku za text. Starším bratráncům jsem pak tvrdil, že umím číst, a když mě zkoušeli, pamatoval jsem si, co je kde napsané. (...) *“Padesátka”*, to byl můj první celovečerní film, měla scénář, který mi byl blízký, chápal jsem ten **humor** a viděl ten přesah v generačním otcovství. (...) I když ten film je primárně **komedie** a hříčka.

Marta Fenclová: *“Dětství mezi Cimrmany”*, DNES magazín č. 11/2020

Na obrázku:

Nejen *Deník N*, ale už i **Víkend DNES**, sobotní příloha deníku MfDNESu řeší vzhled obálky související s obsahem článku uvnitř sešitu s pomocí obvykle anonymní (agenturní) grafiky.

Viz vydání Víkendů z 2. 5. 2020.

Návrh obálky: **Vilém Wedlich** (v tiráži veden jako pracovník obrazové produkce).

Málo se už o tomhle ví, ale přece jen existuje pár pamětníků...

Josef Molín si ze Saula Steinberga vzal hodně.

Pokud se letos uskuteční v (pražském) paláci Kinských plánovaná výstava amerického génia Saula Steinberga, přisoudila mu Národní galerie jako českou protiváhu **Vladimíra Fuku**. Jde o dobrý výběr co do osobnosti a díla výtvarníka, jehož dílo se zatím zdá být opomíjeno. O tom však jinde v tomto a jistě také v dalších číslech našeho magazínu.

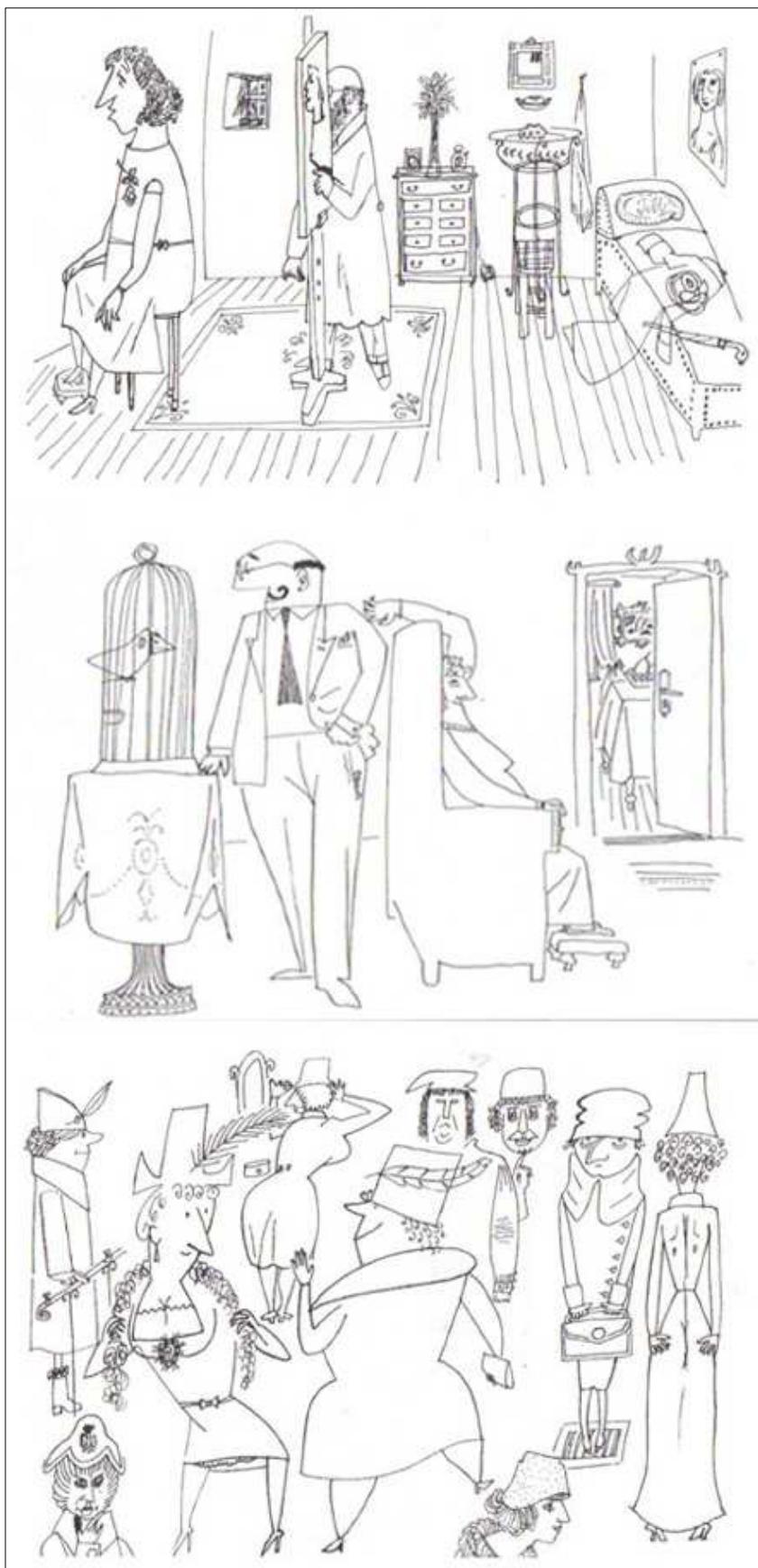
Tady a teď se při pohledu na kresby **Josefa Molína** můžeme dovzdělat v oblasti naší domácí vtipné kresby, zasažené koncem 50. let pandemií Steinbergovského viru.

Spíš soudíme, než konkrétně víme, že to byla Evropa, kde se šířil tento vzor nejrychleji. Asi víc než ve Spojených státech, konzervativních v názoru jak má vypadat správný kreslený vtip.

Naopak východoevropský prostor, to byla neproočkovaná sféra, kde k novému zdroji sběhla řada (nejen mladých) výtvarníků. Těch s viditelným ekzémem z denního polykání lžiček sirupu nutícího umělcův organismus produkci socialistického realismu.

Steinberg byl řešením - a navíc se obešel bez používání textů, což dávalo umělci tolik žádaný prostor pro jinotaj. Ovšem stále to byl Američan (byť s rumunským domicilem)

a to naopak vládnoucí soudruhy zneklidňovalo. Kresby vybrané z první monografie (zároveň výstavního katalogu) **Josef Molín** (1912-1983) sestavené synem Jiřím (a prezentované na vernisáži Salonu v M. B. dne 7. prosince 1999) nejsou kreslenými vtipy, ale de facto

variacemi na práce *Saula Steinberga* - znalcům netřeba ani konkretizovat, které profily, účesy, koberce či ubrusy jsou jasnými odkazy na tento vzor. Navíc nejde o kopírování, ale o přiznání. Není to tajné přebírání, ale zcela otevřené přihlášení se.

Není divu, že si právě internacionálního kreslíře Josefa Molína vybral ak. mal. **Ladislav Hojný** pro základního autora týdeníku **Ahoj na sobotu**, kde pracoval jako grafický redaktor. Molínovy kresby pro titulky stálých rubrik dávaly časopisu jednotný ráz, aniž by ho svým výrazným stylem zcela ovládly - jak by tomu bylo v případě využití Neprakty, Holého nebo snad Vyčítala. Jemnost jednoduchých ilustrací zároveň umožňovala komunikaci s jakým-

koliv vedlejším nejen textovým, ale i fotografickým materiálem. A svou čistotou nijak nebránila grafikovi, aby v sousedství produkoval vtipy či ilustrace od jakéhokoliv karikaturisty včetně výše jmenovaných. Výběr kreseb Josefa Molína pro tuto funkci se plně osvědčil a trval dlouho po jeho skonu, tedy až do nečekaného zániku časopisu dosud v péči Melantrichu Československé strany socialistické.

Protože lidská paměť je - prý díky nadvládě (a)sociálních médií - stále kratší, není od věci si připomenout i v české karikatuře nevídanou věc: uvěznění Molína v padesátých letech za jeho dílo. Jde o případ v GAGu nejednou prezentovaný, takže tentokrát volíme **přetisk textu, kterému je deset let**. Jde o příspěvek, který vydavatel GAGu a tehdejší místopředseda ČUKu zaslal do týdeníku *Respekt* v reakci na otištěnou recenzi díla *Jiřího Pernese* „*Dějiny Československa očima Dikobrazu*“.

Česká karikatura očima amatérů

Je jen jedno větší neštěstí než být příliš mladý. A to je být nedovzdělaný. Recenze Adama Drdy na knihu *Dějiny Československa očima Dikobrazu* historika Jiřího Pernese však mimo těchto dvou základních indispozic přináší i kuriózní příklad, jak lze jeden opomenutý fakt nebo omyl vědcův rozvinout až v trapné nedorozumění. Mladý novinář pak, ne zcela vlastní vinou, ze špatné premisy vybuduje hezky vyhlížející, leč vyfantazírovanou chatrč.

Oč jde? Pernes ve své studii dává místo příběhu dikobrazího redaktora Václava Zemana, který počátkem 50. let otiskl jakýsi vtip a byl za to postižen. Zcela opomíjí daleko významnější proces s karikaturistou Josefem Molínem, který byl autorem dodnes v domácnostech schovávané titulní stránky Dikobrazu, na níž křtí mrzčí imperialisté válečnou loď pojmenovanou Mír. Mezi figurkami však Pražáci okamžitě rozpoznali nejvyšší státní potentáty počínaje Gottwaldem s jeho Martou, přes Čepičku až po „dědka“ Nejedlého u flašinetu. Po listu se jen zaprášilo a JUDr. Josef Molín byl nejen zavřen, ale také u soudu potrestán léty vězení. Nepochybuji o tom, že historik Pernesova formátu by tento legendární vtip nepřehlédl, zvláště když se Molínově aféře věnovalo v roce 1968 i po roce 1989 mnoho novinářů. Asi byl zmíněný výtisk zabaven cenzurou a nebyl proto ve svazcích, které měl Pernes u ruky.

Zavinil tak ovšem nepřímo omyl Drdy, který pak v *Respektu* č. 42 napsal že to byli: „...hlavně Jaroslav Pop, Josef Molín či Evžen Seyček, kterým se povedlo neopustit stránky časopisu až do pozdních 80. let.“ To je velká nespravedlnost – jednak srovnávat hodného člověka Molína s dvěma těžkými konjunkturalisty, jednak psát o neopouštění Dikobrazu: Molín si samozřejmě ani z vězení, ani po něm v Dikobrazu dlouho neškrtl.

Spolu s nedávnou sobotní slátaninou o české karikatuře na ČT 2, kde stejně tak nezasvěcená režisérka nedokázala opravovat omyly zapomnětlivých staříků (Born, Pytlík), přispěl Drda k dalšímu zamlžení respektive přímo k zpřevrácení nedávné historie a dokonce k ublížení úplně jinému člověku než dlouhé řadě těch, kteří by si to zasloužili. A tomu se nelze nejen „zasmát soudružsky“, ale hlavně ne „od srdce“.

Ivan Hanousek

Autor je místopředseda České unie karikaturistů

V dnešním čísle e-GAGu jsme připravili další, již třetí (a poslední) část výběru z té části Renčínova výtvarného díla, kterým není jen čistý kreslený humor publikovaný klasicky v knižní podobě a v periodickém tisku. Patří sem početné a proto známé soubory pohlednic a též naopak nepříliš známé zvláštní tisky. A můžeme zde vzpomenout i potisky různých praktických předmětů.

POHLEDNICE

Různých pohlednic s Renčínovými kresbami existuje více než 200 kusů (některé dokonce vyšly v SRN).

Nejdříve (od roku 1984) byly vydávány v opakovaných sériích (většinou po 18 kusech), známá je např. „**Výstava do kapsy**“ z r. 1987 (**obálka na příští straně**).

Později vyšly i knižně - 2001: „**Z českých luhů a hájů**“, 2002: „**Mezi námi rybáři**“ (**viz ukázky dole!**)

V obou těchto sériích bylo po 31 kusech pohlednic. K různým příležitostem pak vyšly pohlednice s kresbou Vladimíra Renčina i jednotlivě.

Renčín

TENTO NÁROD POTŘEBUJE SUDY NE FILIZOFII. VYPOMNĚTE!

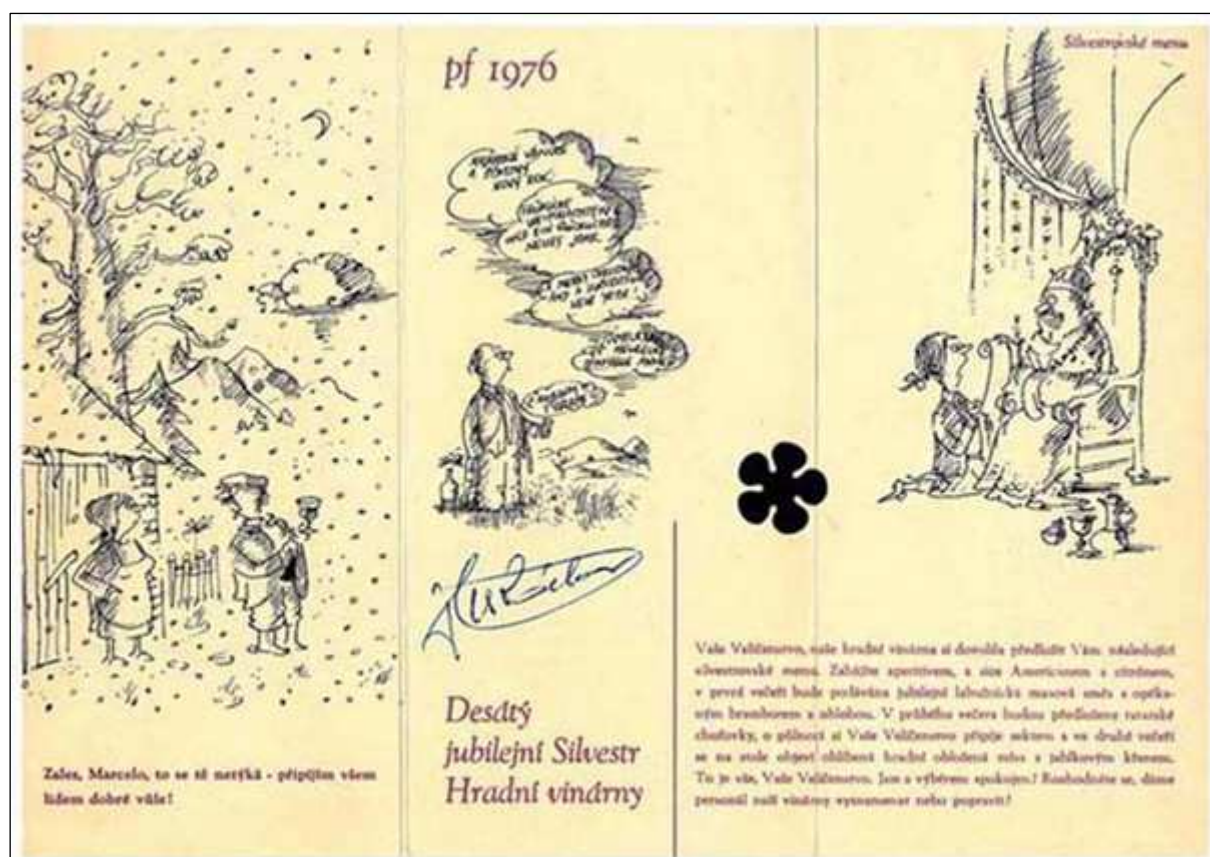
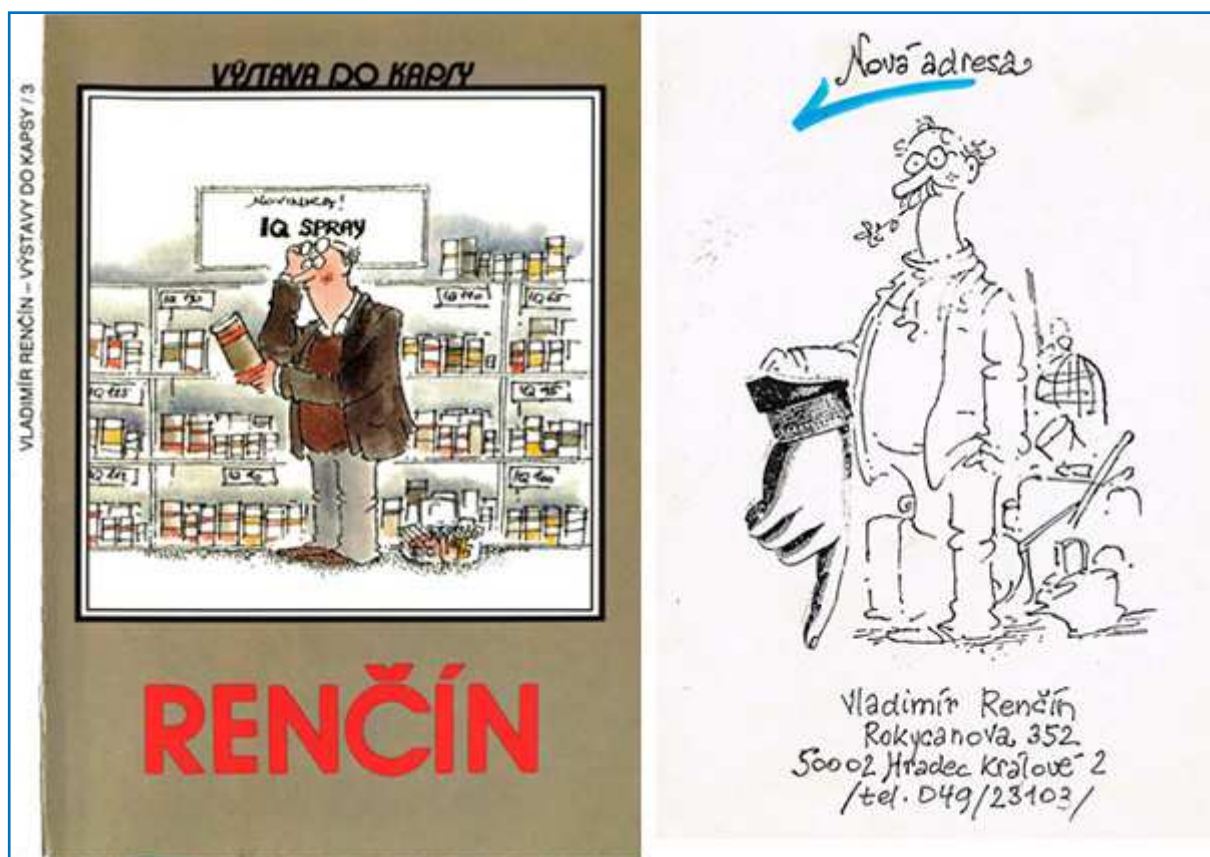
Z českých luhů a hájů

Renčín

NEBLANI, KARLE, PUST' JE VŽDYT NEBUDE CO CHYTAT!

Mezi námi rybáři

SPECIÁLNÍ PŘÍLEŽITOSTNÉ TISKY

Vznikaly většinou na objednávku soukromých osob, a to pro akce jako svatby apod. Z toho důvodu (i vzhledem k malým sériím) jsou jen velmi obtížně dohledatelné... Svou sběratelskou cenu proto má kupříkladu novoroční pf 1976 Hradní vinárny k silvestrovskému programu se třemi vtipy. "Zdeň, Marcelko, to se tě netýká - přepíjím všem lidem dobré vůle!"

Závěrem:

Do této kapitoly by bylo možno zahrnout i další formy prezentace prací z pera Vladimíra Renčina a to od leporel a rozvrhů vyučovacích hodin pro školní děti až třeba po velké rozměrný billboard.

Ale v rámci rozměru autorovy humorové tvorby jde pouze o dosti malý počet prací.

Další ukázka (**viz snímek vlevo!**) patří do oblasti

potisku věcí denní potřeby, jako byla trička, čepice, hrnky apod. Kolekci vín *ing. Haluzy* s **Renčinovými viněťami** z oblasti "denní spotřeby" zachycuje **dolní snímek** od **Pavla Čuky**.

Pro příští číslo připravujeme v rubrice RETRO už 11. díl a to na téma „**Nejkrásnější válka - čili Renčina nečekaná exkurze do jiného žánru.**“

Zpracoval: **Jiří Hrubý**

Steinberg a naši: V tomto čísle najdete vedle titulní kresby *Saula Steinberga* i zajímavé konotace s československým karikaturistickým světem (či úhorem?) své doby. Odkazujeme proto na zde představovanou publikaci *Fera Jablonovského* a kresby *Josefa Molína*... ®

„Kde nejvíc hrozí koronavirus“

(nahore)

a den poté...

„Smartwings: Koupit či nekoupit?“

(dole)

Pod takovými titulky zdobily první stránky **Deníku N** obrázky (**viz vlevo**). Navíc vyšly ve dvou po sobě jdoucích dnech 18. a 19. 5. 2020. Jako by se redakce rozhodla názorně zvýraznit svou stálou bezradnost při výběru díla na titulku.

Jak autor horní kresby uvedený jako „**ilustrace redakce, Adobe Stock**“, tak **Petr Polák** v roli portrétního karikaturisty se neosvědčili. A spolu dohromady jsou důkazem tápání až zoufale vyhlížejícího v souvislosti s postavením (tím od vydavatele určitě zamýšleným) toho správného listu pro inteligentního a nezávislého čtenáře - představujeme si ho jako některého ze středověkých a starších účastníků nedávných letenských manifestací za skutečnou demokracii.

Řada autorů psaných textů (namátkou *Kálenská, Koubský, Tvrdou, Adamovič* - ale i řada externistů) na takové postavení listu v rámci v českém tisku má. I když nejde o běžný deník, ale spíš o jeho denodenní tištěnou přílohu. Do metra na čtení nepatří, za jízdy mezi čtyřmi stanicemi nezdoáte ani půl jednoho článku.

Ostudou tedy je, že to hlavní, co může určovat první dojem z periodika, se takto prostě nedělá.

Čtenáři zasvěceného e-magazínu, které máme z ranku autorů výtvarného humoru a z osob s dlouhodobým zájmem o tento žánr (výtvarnou publicistiku) si sami najdou konkrétní vady, kterými na ně ty nemastné a neslané obrázky pryští. Zde tedy jen obecně konstatujeme, že to, co předvádí **horní** dílo, je ukázka nepochopení toho, čím je *karikatura* od svého zrodu zajímavá, totiž její (nejlépe jedinečný) výtvarný styl. A **dolní** opakuje to, čeho si všímáme od samého počátku. Autor má problémy s portréty a zde je opravdu pro jiného, než politiku pilně na ČT24 sledujícího občana, obtížné rozpoznat, že v roli regulovčků na poli letiště jde o dva místopředsedy vlády České republiky (u Havlíčka nás k tomu dovedl úsudek, nikoliv podoba).

Zvláštní odnoží této redakční neschopnosti získat kvalitní „obálky“ je používání (využití) barvy. Nikoliv jako nějaké dodatečné skvrny, aby se *neřeklo*, že ji nemáme, ale ve své pravé funkci, totiž plnoprávné součásti obrazu. O tom snad je něco už v návodu k výuce malování pro učitelky MŠ... Hrozné na tom je, že člověk od takového titulu novin očekává kvalitu až vzorovou a dostává se mu opaku. Nemohli byste si v redakci *Deníku N* prolistovat více novin a pak začít vážně hledat autory? Radit nechceme, ani nemůžeme - ale co takhle mrknout aspoň na tento vtip od **Setíka**? (Jiná verze **viz Z archívu na str. 7**) Zde jde o soulad zdařilého pojetí **portrétní karikatury s adekvátním slovním vyjádřením** k věci. Takovým, co kresbu neilustruje, ale umocňuje - nejen funkční (žlutou) **barvou**, ale i detailem **v textu** bubliny...

Ivan Hanousek

Nebelspalter č. 5

Nebelspalter Nr. 5 vyšel počátkem měsíce "Mai 2020" ve Švýcarsku a v pražské redakční schránce se objevil vzápětí. Člověk, který to pro GAG zařídil, má hned velký vtip na straně čtvrté (**viz vtip nalevo**). Nejen **Miroslav Barták**, ale i jiní karikaturisté se samozřejmě hned zkraje časopisu věnují pandemii, třeba dva Slováci (*Lubomír Kotrha* a *Marian Kamenský*) mají pro sebe dva fóry řad sebou a plní tak stránku 19. Celou následující stranu zaplnili čínský a americký prezident od **Andrease Breinbauera**. Oba vůdci se tahají o etiopského šéfa světové zdravotnické organizace WHO. To W a O ze zkratky (**viz vpravo nahoře**) zde ovšem značí Západ a Východ. Další dvě strany drobných textů doplňují čtyři příhodné kresby **Jana Tomaschoffa**. "Mami, co znamená generační smlouva?" - ptá se dítě v kočárku na jednom z nich (**viz obr. vpravo dole!**)

Osmašedesát stránek měsíčníku přináší hodně textu. V tom se liší jak od někdejšího českého Dikobrazu, tak od slovenského Bumerangu, o němž píšeme dále v této rubrice...

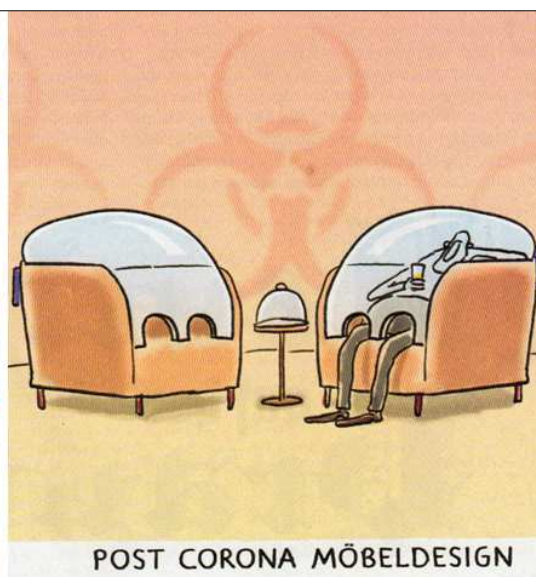
Ale vtipů se sem vešlo i tak dost. Tématem čísla 5 je *Kriminalita*, v černém rámečku se tak nachází hned deset stránek (od str. 40 do str. 49) s úvodním "Severským krimi" - tři ukázky ze čtrnácti zde otištěných vtipů najdete už **na příští stránce** GAGu.

Jinak vše při starém - svá kvarteta vtipů mají populární autoři *Peter Zak* i *Peter Thulke*. Sloupek čtyř vtipů tentokrát o menším rozměru tu má "nováček" *Karsten Weyershausen* a před koncem časopisu se nachází dvoustrana s mapou světa do níž jsou zasazeny vtipy. Je jich osm a od nich grafik vede čáry k místům, kam autoři zasazují své nápady. Počínaje Washingtonem a konče Wuchanem - nechybí však ani *Kimíkova* KLDR či britská královna. Ty geografické spojnice však chybí hned u dvou vtipů - jeden se týká tahání civilizovaného světa o toaletní papír, druhý našeho glóbu. Z jedné strany stříkán ropou, z druhé desinfekcí.

Zde jsou ty slíbené nápady z oblasti “krimi”. Vlevo se známý **Markus Grolik** pouští do kategorizace děl ve jmenované oblasti - názvy různých žánrů si překládat odpustíme, obrázky

jsou solidní pomůckou pro domýšlení očí a kde kráčí. Vpravo dva karikaturisti do bublin vepsali texty. **Nahoře André Poloczsek**: “Pět koulí, šéfe. Tři jahodové a dvě vanilkové!” A **dole Philipp Ammon**: “Fresse, Egon! Tady se schyluje k domácí zabijačce!”

Eulenspiegel Nr. 5

Spatřit **Angelu Merkelovou** na obálce berlínského satirického magazínu Eulenspiegel není rozhodně nic neobvyklého. Naopak. Jenže tentokrát nejde o žádný drsný útok. Inu, čínská infekce zasahuje do evropské politiky... A vtipy nechybí.

Na obrázku vlevo něco na téma tohoto jara. Ze spousty obrázků s “koronáčem” se těžko vybírá jediný na ukázkou. Ale proč neposloužit třeba vtipem o záchrannářské profesi od autora s až neuvěřitelným jménem **Piero Maszatalerz**: **“Bingo! Konečně taky jeden infarkt! Tohle celé coronahovno jde mi ale tak akorát na keks.ey !!”**

Dole zcela vpravo zase cosi na téma televizních zpráv od Ralf Böhme: **“Moderátoři se musí během zákazu osobního kontaktu líčit sami!”**

Vlevo dole jsme zaznamenali jakousi zvláštní edici **“Kultur küsst Arbeitswelt”** (Kultura líbá pracovní svět). Vydavatel v reklamě (vyšla na prestižním místě - druhé straně obálky) slibuje celou sérii titulů s obálkami zřetelně humorné povahy! Z bližší nabídky zjistíte, že jde opravdu

o kreslené vtipy doprovázené citáty tématicky zasazenými do oblasti byznysu. Dokonce jsou i od klasiků - jako Richarda Wagnera či z Pohádek bratří Grimmů... Ale i z Toy Story (film Příběh hraček). Stránka vybraná z knížky **“Čtyři mítinky pro jedno Halleluja”** - je jich zřejmě šest a každá o 64 stránkách (a za 12 Euro) - zachycuje poradu pracovního týmu v černých brýlích: **“To není žádný problém, to nemůžeme ignorovat”.**

Prostor v GAGu této edici nedáváme proto, abychom pro ni získali odbyt, ale kvůli inspiraci, proč by i v neněmecky mluvící a menší zemi nemohli mudrcové z oblasti pracovních vztahů vedle nezáživných školení M.B.A. a nudných příruček sáhnout po humoru. Nejlépe po nejúčinnějším a obecně v Česku oblíbeném - po tom kresleném...

Abychom však neopomněli celkovou zprávu o 5. čísle: 68 barevných stran - z toho 4 jsou tištěné na lesklém papíru té nejnejobálkovatější kvality se pyšní tím, co nás nejvíc otravuje, ale redakci udržuje na živu - množstvím inzerce. Co nás zajímá více jsou domácí autoři, kterým berlínský vydavatel věří a svěřil jim celou stránku na jeden vtip. Jmenují se **Martin Zak** (str. 3), a **Gerhard Glück** (str. 43). První jako ryzí modernista “houmrovského” stylu, druhý skrývajíc svůj nápad pod kabát konzervativního realismu. Stejný rozměr pro svá výtvarná díla tu dostali portrétista **Frank Hoppmann** (str. 19) a **Peter Muzeniek** (str. 59) oba však jako autoři ilustrací k delším materiálům (a oba výtvarně na úrovni). Kdo je však předčil kresbou, barevnou a přepečlivou, je **Guido Sideber**, jemuž tentokrát redakce poskytla dvoustranu. Pokryl ji do posledního milimetru dílem **“What’s up im Superhelden - homme office?!”** Jsou na ní dva Superheroiové a přetisknutí v GAGu tentokrát nebrání obvyklá “odpornost” projevu tohoto autora, ale formát, který vzdoruje menším schopnostem redakčního skeneru...

Nemůže být lepší řešení při seznamování nevědomého laika s neznámým časopisem, než pustit na něho obálku, tedy úvodní stránku novinové přílohy humoristického ražení k dostání jen spolu s deníkem Šport - a to ještě z Bratislavy. Jenže. Není to původ, ale formát, co znemožňuje oskenovat celou stranu - větší než má redakční kopírka. Šlo by samozřejmě noviny ofotit, pak to pro GAG transformovat, ale... je tu jistý nedostatek času. A tak jsme sloupec s úvodním rozhovorem (netýká se humoru kresleného!) prostě ufikli a tady máte výsledek. Bumerang je celý barevný, vlevo je na obálce z března hlavní vtíp od **Lubomíra Juháse**, vpravo je dubnová obálka věnována dalšímu příběhu roztomilého

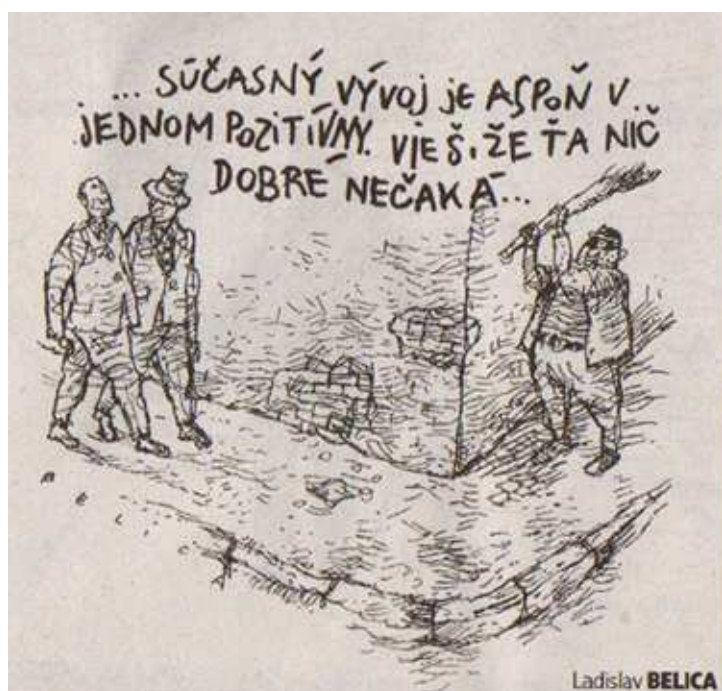
hrdiny Serváce od **Fero Mráze**. Další dva vtípy (viz níže!) jsme vybrali z nitra tištěného sešitu č.4. Autory jsou **Vlado Mešár** a opět **Lubomír Juhás**. Oba zde patří k základnímu kádru karikaturistů.

DEREŠ FEDORA VICA

DEREŠ FEDORA VICA

Ladislav BELICA

Miro VICO

V uplynulých letech jsme poněkud opomíjeli stálou rubriku Bumerangu, jejíž autorem je zakladatel Fedor Vico. Dnes to trochu doháníme. Jeho Dereše mají stabilně protestní “ideologii”, hlavní hrdina Juraj obvykle čelí hrdě a hrdinsky mocenské přesile, ale ne vždy se mu podaří svou zbojnickou čest či život uchránit vtípem před popravčím hákem (a ne na stoličce pod oprátkou). Nejsme tu sice na západní straně Evropy, ale i tak je nám svými názory a drzým chováním velice blízký.

Co jsme ještě dnes vybrali pro GAG? Dva vtipy vidíte zcela dole. Již zesnulý Ladislav Belica rozšiřuje okruh pachatelů vtipů na téma Muž za rohem o méně častou odrůdu - vtip se slovním doprovodem. A vpravo je to druhý z bratrů šéfredaktorů Miro Vico, který baví čtenáře svými kolážemi (jeho hlavní sférou činnosti je náplň rubrik psaného slova jako jsou “Slovník (takmer) cudzích slov” anebo představování vzácných publikací ať již humorných či o humoru...

Co všechno jsme opomenuli? Především množinu vtipů od zahraničních autorů, která není zrovna malá. Mezi jmény tak-

řikaje vyšší kategorie jsou třeba v Bumerangu číslo 3: **Oleg Dergačov** (Kanada), **Jan Tomaschoff a Pavel Taussig** (oba Německo) a **Konstantin Ka-zančev** (Ukrajina), který je uveden výslovně jako autor vtipu přímo pro Bumerang. **Javad Takjoo** (Irán) se na stránky dostal díky své (jen netové) výstavě v Prešově. Také **Arkadij Burskyj** (Bělorusko) zřejmě patří ke karikaturistům, kteří od redakce nečekají za publikování zaslání honoráře přes hranice. Z českých autorů jsme objevili vtipy od **Marie Plotěné a Emi-la Šourka** a v rámci výměnné spolupráce se Sorry též vtip od **Eja Kulovaného**. Zesnulý **Jan Vyčítal** je představen **Miroslavem Vico** vedle medailonku i ukázkou typických kreseb.

Ze Slováků, krom již výše uvedených, se vykryštovala docela ustálená sestava přispěvatelů. Je to o nevelkém počtu jmen: Ľubo Radena, Peter Gossányi, Ján Schenko, Laco Torma, Miroslav Motyčík, Rastó Visokai...

V Bumerangu z března se čtenáři dozvěděli, že aprílové prešovské vyhlašování vítězů **Zlatého Soudku** tentokrát nebude a v dubnovém čísle se mohli potěšit z celé stránky oceněných vtipů suplujících zde tradiční výstavu. Ve stejném vydání se prezentují vtipy zmíněných autorů, navíc tu je **Peter Žifčák, Bruno Horecký a Henryk Cebula** z Polska (též prezentováno jako *kresba pro Bumerang*). Zvláštní rámeček je v č. 4 věnován deseti černobílým kresbám ze sešitu **"Satirici o športe"** z edice *Mistři sovětské karikatury* - takže se tu v roce 1976 připomínají i **Sergej Tjunin, Oleg Tesler** či **Michail Zlatkovskij** - slavná jména hlásící se odvážně ke světové elitě autorů *cartoon* bez okovů socialistické tvorby hodné *Krokodylu*.

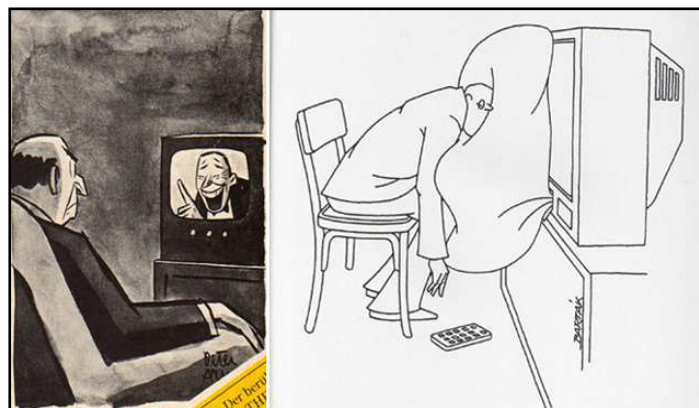
Sorry asi č. 3/2020 (tentokrát jen z "druhé ruky")

Máme to jen z doslechu (správně bylo mělo být z dohledu) pro poštovní karanténu jsme se obálky se *Sorry* nedočkali a tak čerpáme z jiné, která dorazila z ciziny - **Miro Vico** poslal dvě

čísla měsíčníku *Bumerang* (**viz předchozí stránky!**) a v něm jsme našli tradiční rubriku s vtipy původně ze *Sorry*. Tedy: jeden je z ní (ten vlevo od **Michala Hrdého**), druhý je mimo rámeček této rubriky. Ale autorem je český kreslíř **Jarda Kodýtek** - tak se odvažujeme hádat, že může rovněž pocházet ze *Sorry*... Využití různého významu jednoho slova zde jistě potěší jazykovědce (**viz zajímavý text v tomto čísle!**)

Omluva (a pokání)

V minulém čísle se objevil tento dvoj-obrázek. GAGmanův důvod pro jeho zařazení je zřejmý - líbí se mu jak oba karikaturisti přesně vystihují jeho pocity z televizní zábavy, kde se tzv. baviči už přes půl století předhánějí v trapném trápení inteligentního publika. Veletrapné na tom ovšem je, že tyto vtipy otiskuje GAG **podruhé** v č. 2, str. 63 nahoře v rubrice *Vybráno* - a to **neúmyslně**. Zapomněli jsme to a zjistili jsme to až náhodou při slídění po čemsi jiném v uplynulých ročnících. Takže - abychom to nějak vyrušili - tady to máte potřeť - a dost! (red.)

Čínská chřipka „řadí“ v galériích...

Tuto rubriku v GAGu máme převážně proto, abychom zaznamenali výstavy výtvarného humoru, jak je přináší čas. Tentokrát jde ovšem spíš o stručnou kroniku výstav, které - ač připraveny - se nekonaly. Buď jsou zrušeny nebo odloženy, prostě jde o smutné informace o veselých plánech. Pro diváky, ale určitě nejvíc pro umělce a pro pořadatele. Začneme však jednou událostí, o které nám reportovala domácí, tedy brněnská výtvarnice, ale která začala **v blízkém zahraničí**. Právě ve chvíli, kdy vyšel minulý GAG s číslem 2.

Marie Plotěná píše pro GAG o aktivitě na Slovensku a **chválí tamní léčbu infekce humorem**

Novomestský osten na aktuální téma - s Marií Plotěnou

Dovoluji si přeposlat informaci o chvályhodné iniciativě zřizovatelů *Galerie Novomestského ostnu* v Novém Městě nad Váhem na Slovensku.

Měla jsem tam zrovna mít vernisáž své samostatné výstavy kresleného humoru v jejich krásné, nové galerii zasvěcené právě tomuto našemu žánru.

Výstava spolu s divadelním festivalem se chystala od loňského jara a před měsícem byla z důvodu coronavirových opatření zrušena i s festivalem a jarními městskými slavnostmi.

Paní ředitelku MSKS, *Mgr. art. Máriu Volárovou*, která má Novomestskou galerii kresleného humoru na starosti, napadlo uspořádat výstavu kreseb na téma **Coronavirové pandémie** ne v budově, ale v exteriéru. MSKS má vitríny po městě i před budovou galérie a k tomu možnosti vystavit kresby i na dalších výlohách a tabulích ve městě.

Původně se počítalo jen s účastí slovenských karikaturistů, ale protože jsem měla právě vystavovat u nich i já, přizvali mne také k vytvoření kreseb na toto téma. Termín byl šibeniční - výzva k obeslání mi přišla 8. dubna, kresby měly být hotové do 13. dubna. Galerie si je pak již v úterý 14. dubna vytiskla a do vitrín nainstalovala (viz foto: panel M.P. je ten 3. zleva). Pokud se mne týká, poslala jsem deset svých prací, které jsem coronavirově zaktualizovala. V současné době jsou zavřená COPY centra a můj scanner je nefunkční, takže jsem vše musela vyřešit rychle a jinak. Přikládám průvodní **text k výstavě** a pár **fotografií** které mi paní ředitelka poslala.

Z Brna zdraví **Marie Plotěná**

Saul Steinberg + Vladimír Fuka v NG - zatím neodjištěná bomba na Staromáku!

Původní plány: Datum konání: 18. 9. 2020 - 3. 1. 2021.

Místo konání: Národní galerie Praha / Palác Kinských na **Staroměstském náměstí**.

Otevírací doba: úterý – neděle 10 – 18 hodin, středa 10 – 20 hodin.

Jak jsme už informovali, NG připravovala už v zimě velkou výstavu amerického kreslíře a hlavně **krále cartoonistů Saula Steinberga** (1914 - 1999).

A zatím - zdá se - výstavu neodpískala. Bylo by skvělé, kdybychom toto dílo, známé především z přetiskování v kulturně zaměřených časopisech z druhé půle minulého století, mohli konečně oficiálně přivítat v českém prostředí.

Vlevo je důkaz Steinbergovy evropské popularity - kniha vydaná švýcarským nakladatelstvím v němčině spočívá na stole českého karikaturisty v Praze 6. (r)

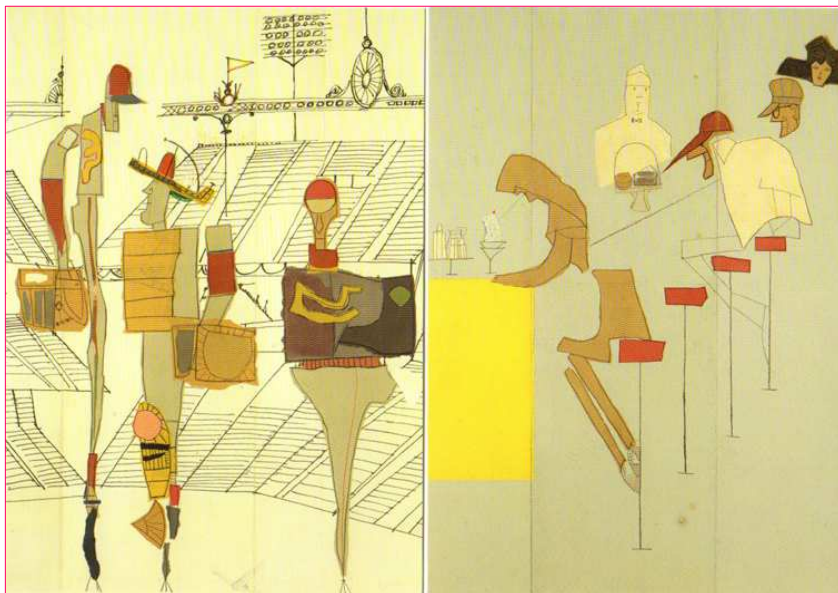

Král černé linky na bílém podkladu aneb Saul Steinberg na barevných pohlednicích!

Vydal je *König Postkarten-verlag* z Kolína nad Rýnem, proto jsou obdařeny slovy Printed in Germany.

Z Německa je do GAGu poslal (z Düsseldorfu) Jan Tomaschoff. Pocházejí z bruselského Musée Beaux-Arts a mají copyright The Saul Steinberg Foundation - N. Y. 2013.

Obrázek vlevo má název **Baseball** a vpravo **Drug-store**. Oba jsou detaily z díla z r. 1958. (Expo 58?)

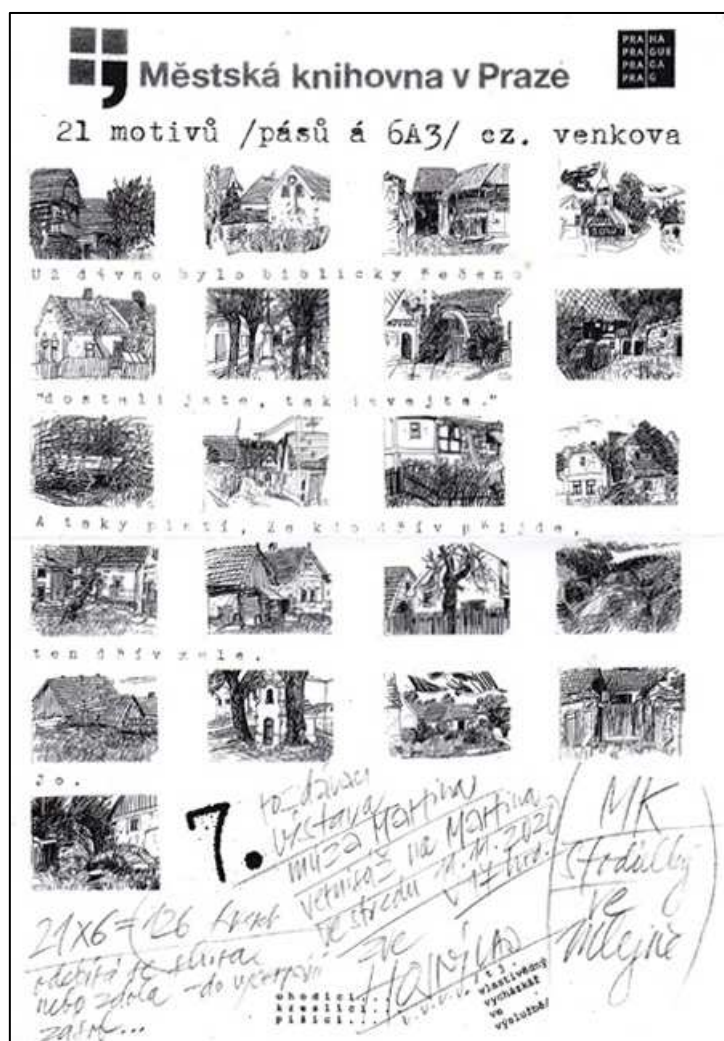

Vladimír Fuka - aneb velké překvapení pro nezasvěcené...

Při této příležitosti si rádi zopakujeme i jméno českého malíře a ilustrátora **Vladimíra Fuku** (1926 – 1977), který v roce 1969 emigroval z východnější části Evropy (stejně jako již dříve Steinberg) též do Ameriky, a to přímo do New Yorku. Ale tento obrázek "*Jeníček a Mařenka*" se zrodil ještě v Československu. Kniha "**V sedmém nebi**" vyšla v roce 1964, na obálce chybí jméno autora nápaditých textů *Jiřího Koláře* (!) a z titráže se dozvíme i o podílu grafika *Oldřicha Hlavsy*. Kniha vyšla v počtu 15 000 výtisků (1 za 32,50).

V oblibě měl Fuka motiv labyrintů, ztělesňujících soudobou tíživou situaci, spleť křížovky života. S dílem Saula Steinberga jej pojí mnohé, oba byli schopní kreslíři, individualisté, mapovali společnost a kulturu dané doby. Společné jim bylo i nejedno téma - třeba právě New York, ale také třeba mapy a také hudba. Ke knize i autorovi se ještě chceme v GAGu vrátit...

Záviděníhodná píle Mistra Ládi...

Již sedmá rozdávací výstava, tentokrát jde o věnování prací z pásů složených ze šesti černobílých kreseb o formátu A3, se bude konat v pobočce pražské Městské knihovny (sídliště ve Mlejně ve Sodůlkách) ve dnech... No, moc brzy to nebude, ale ak. mal. Ladislav Hojný rád plánuje hodně (hodně!) dopředu a tak jsme vybrali nejbližší z desítky plánovaných expozic tu vlastně nejbližší. Mezitím některé už odpadly z pandemických důvodů, ale dnes už je výtvarník a zároveň vlastivědný vycházkář opět na pochodu jarním krajem. Ovšem na Martina přijede Hojný na černobílém koni a nabídne svému publiku jedenadvacetkrát šest svých typicky důkladných, realisticky - tedy věrně - zachycených realit a také poskytne návod, jak díla díla z jeho produkce odebírat - zda ze spoda či se shora... A jak známe tyto seance, nebude to zdaleka to jediné, které s vlídným slovem autora bude v galerii k mání... (g)

Výročí povodně (té malé domácí, ale škodlivější než té velké malostranské u Čertovky)

Redakce GAGu trpí zvýšenou citlivostí na zvýšenou hladinu.

Všude v okolních vodách. Týká se to však nejen oné stoleté vody na Malé Straně v roce 2002, kdy jsme byli rázně vyhoštěni na dva měsíce z bytu v zatopeném domě. Voda dosáhla jen k poslednímu schodu před práh bytu. Ale knihovna byla zachráněna...! Horší voda přišla v roce 2015 až nad Prahou. Tu na Ořechovce a též v červenci. Shora! Praskl zcela nový kohoutek v zimní zahradě - v noci. Vzbudil

nás k ránu soused, že nám proudí voda po schůdkách z domu. Z prvního patra prosákla parketami do přízemí. Byl to vlastně liják. Samozřejmě cedilo přímo do pracovny. Škody byly strašné, nenahraditelné. Sušení knih, kreseb, obrazů a dokumentů probíhalo dlouho, ale ty nejvzácnější knihy schované kvůli případné potopě až na nejvyšších regálech knihoven, ty to odnesly neví. Zachránit už nešly...

Humor v grafice
prezentoval Slíva
v Berouně, **Vino**
fatale zase
v Chrudimi...

Vernisáž výstavy grafických listů

Jiřího Slívy proběhla už před měsícem (12. května 2020) a z prodejní výstavy v **Berouně** máme aspoň snímky (viz tři vlevo!), na nichž fotoreportérovi nepřekážejí návštěvníci (to je vtip!). Ti se dočkají, výstava má trvat do 3. 7., kdy bude mít derniéru na narozeniny F. Kafky i ředitele Městského kulturního centra. (Slíva * 4. 7.)

Ke druhé pozvánce do Chrudimi (to je ta vpravo nahoře) podepsané **Světlana a Luboš Jelínkovi**, z Galerie ART Chrudim připojujeme článek z **Chrudimských novin** - o vernisáži konané 16. 5. 2020.

Na rozdíl od Berouna, kde snímky zachycují expozici bez návštěvníků, tentokrát jde na fotkách o pravý opak - o návštěvníky bez exponátů. A těm se tu zřejmě líbilo...

Prosluněná vernisáž aneb Jiří Slíva v Chrudimi

Bylo slunné sobotní odpoledne, uprostřed měsíce května. Věžní hodiny kostela Nanebevzetí Panny Marie připomínaly, že jste na

chrudimském náměstí. Kolem galerie Art se pomalu zvětšoval hlouček lidí. Vše bylo podmalováno tlumenou hudbou jazzové kapely Swing Time. Za bicíma seděl Martin Votava, na saxofon hrál Tomáš Antonín Mucha a klávesy bravurně ovládal Jiří Kožnar. Kvartet doplňovala provokativní rusovláška Milena Dobrovolná, která zpívala a zároveň uváděla celý program k zahájení výstavy **Jiřího Slívy**. A ten si s nimi také později zazpíval. Grafik Jiří Slíva je navíc známý muzikant z Grafičanky, pro ty, kteří byli překvapeni, jakým způsobem se toho zhostil. Když někdo něco umí, tak to vypadá naprosto jednoduše. Zatím co někdo fňuká o kolik přijde peněz, Jiří Slíva kreslí. Ještě teplou výstavu, dříve než celé koronavirové divadlo skončilo, uvedla chrudimská Galerie Art. A vystavující autor si vernisáž užíval.

Je zvláštní, jak se umělci v této galerii dokáží uvolnit a cítí se dobře. Galeristka Světlanka zrající jak vzácné víno, víno okolo něhož se točí celá Jiřího výstava, který je navíc jeho milovník a znalec, osobně uvítala každého návštěvníka. Všiml jsem si, že se pomalu zapojuje Jelínkovic malá Anička. Jak ten čas letí, když jsem ji znal jako křepčící tanečnici, nyní je to již mladá dáma. Vsadím se, že nebude dlouho trvat a budou jim říkat sestry Jelínkovy. Dnes měly k nerozeznání stejné šaty a spoustu lidí zmátly.

Nesmíme zapomínat na svatého Petra, ten měl největší zásluhu. Mně osobně dnešní vernisáž na chodníku před galerií připomínala Francii. Tam však takové liduprázdné náměstí snad ani neexistuje. Chyběli politici, tím pádem i televize. Napadá mě, kolik by asi stála podobná akce na propagaci města. Dost bylo chvály. Já bych jen býval rád vyfasoval roušku ve tvaru vinné číše, navíc aby byla v červené a bílé. Nebo nějakou univerzální se širokým úsměvem.

Ten měl totiž každý, kdo dnešní vernisáž a výstavu Jiřího Slívy navštívil.

Jaroslav Koreček (na webu)

Snímky: Chrudimské noviny

Když jsme u **Slívy**, ještě jedna ediční zpráva:

Pro nakladatelství Slovart vytvořil obálku ke knize Ivana Galambici **“Zážitky rozvedeného muže”** /viz foto!/. Jelikož jde o dílo humorné povahy, dodejme i pár řádek od nakladatele:

Rozvod jako takový s sebou většinou příliš humoru nese. Rozvodem dozajista něco končí, ale také něco začíná! Hrdina knihy Ivana Galambici je toho zářným příkladem, neboť po této neblahé události zažívá situace, které jsou někdy humorné, někdy tragikomické, sem tam neuvěřitelné a někdy se čtenář neubrání, aby mu smíchy nevytryskly slzy. Některé autorovy povídky (...) odkazují k tomu nejlepšímu, co bylo v české humoristické literatuře sepsáno, a k autorům, jakými byli třeba Karel Michal nebo Jaroslav Hašek. Ale hlavně, jak říká 45letý hrdina celou vahou své postavy: **Život je nádherný a smích je dar!** (Za Kč 299,-) (r)

Vhrsti se řítí za Slívou!

Zatímco se můžete snažit vyluštit miniaturní text pod obrázkem Vhrstiho pro časopis **Rodina a škola** (i takové kousky se dnes dají najít v časopise pro výchovu rodičů školáků... a učitelů!) v redakci se můžeme zabývat úvahou, zda **Vojtěch Jurik** svou cílenou zvilostí v oblasti pracovitosti nehodlá navázat a posléze zaútočit na Slívovo zřejmé postavení současné jedničky v publikování vlastní grafické tvorby. Pilnostně (a též věkově) na to má. Zřejmě měl dobrou rodinu (a školu)! (r)

Barták doma - světově

Miroslavu Bartákovi bylo (a Vláďovi Jiráňkovi už nebylo) 6. 6. 2020 už 82 let, ale z pilného tempa práce ho nějaké oslavy narozenin opravdu nevyrušily. Vždyť třeba ten hlavní zákazník, světoznámý švýcarský týdeník (*das Welt* je svět a *die Woche* je týden) ho zásoboval texty, pro něž musel - ovšem velice rád - kreslit a barvit ilustrace "k věci". A jak vidět, také ho někdy redakce požádala o provedení kresby vhodné formátem na obálku časopisu. Samozřejmě vybíráme tu nejvtipnější neboť ve chvíli vydání před měsícem aktuální - a navíc nemálo švýcarskou. Radíme ovšem neplést si Červený s bílým švýcarským křížem. To by se v zemi kantonů určitě kantorům nelíbilo.

Kájovi by bylo (Janovi už je) 85!

Václav Teichmann to zaznamenal v MfDNESu 13. 5. 2020 na stránce Ná-zory ve své stálé rubrice **Skicář**.

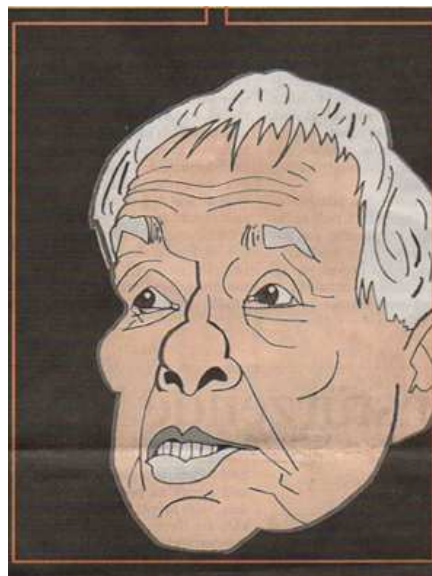
A jak vidíme vpravo dole, je to fakt k

poznání. Kdo někdy viděl obě dvojčata v reálu ocení, že tohle je opravdu **Kája Saudek (13. 5. 1935 - 25. 6. 2015)** Však **Teichmann** se s ním dobře znal už v letech svého působení v *Divadle Jiřího Wolker*. Ještě před Listopadem v květnu 1987 ve foyeru pražského DJW uspořádal Saudkovu výstavu s velkou účastí kdekoho. Vernisáž: nával!

Projev napsal I. H., sám **Václav** ho přednesl publiku a proslulý vydavatel Saudkových speleokomiksů **Pavel Nosek** onen text o Kájovi a jeho díle - díky lobingu **Emila Šourka** - otiskl na vnitřní straně obálky nového vydání komiksu „Arnal a dva dračí zuby“ kresleného Saudkem dle libreta **Ondřeje Neffa**...

(Jedna pově-
dená kresba a
takových řečí
kolem, že? Ta-
kový je holt ú-
děl posluchačů i
čtenářů textů z
„pera“ pamětníků, dodává **Ivan H** (svátek 25. 6.)

KAMPADEM? Víte snad někdo **VOCODE**? A jak to souvisí s legračním kreslením? My jsme se to právě dozvěděli od **Jirky Košťýře** - autora kresby vlevo. Poslal nám totiž jednu z písniček jeho (je-jich) kapely nazvané právě *Kampadem*. V ní se

totiž **Košťýř** zmiňuje i o kolegovi **Mirku Bartákovi**. Chtěl prý ji poslat už dřív, ale nebyla ještě pořádně natočená. Avšak ještě před *koronašílenstvím* vznikla alespoň demonahrávka s názvem "*Krátký výlet s Lenkou*" - dodává muzikant a karikaturista v jedné osobě. A přeje nám zároveň hodně zdraví v tomhle světě. Co k tomu dodat? Kdo by asi tak nebyl zvědav na to, kam že to spějeme? A co o tom pějeme? (r)

Kresba: **Jiří Košťýř**

Zrovna jsme někde četli, jak mají karikaturisti ke kytarě blízko: *Vyčítal, Hrdý, Slíva*, teď ten **Košťýř**...

Aby měl týdeník kvalitní obálku, musí mít... No jo, ale co? Nejspíš to vypadá, že musí mít redakce zkušenosti. Musí i vědět co chce, co si od obálky slibuje. A pokud má tohle vše, je zřejmě už problém jen zvolit (najít) správného výtvarníka. Podle GAGu to má být karikaturista vyšších výtvarných schopností. Tedy ne jen obyčejný kreslič vtipů. Tohle se podařilo týdeníku Respekt brzy a lze se o tom přesvědčit každý týden. Během čínského útoku na světové zdraví kreslil **Pavel Reisenauer** nejen hlavy. Ale pro karikaturistu je hlava to hlavní. (g)

Súčasná doba očami karikaturistov / Novomestský Osten

Napriek karanténnym opatreniam a nemožnosti sa verejne stretávať pri rôznych kultúrno-spoločenských udalostiach, chceme do nášho mesta priniesť aspoň štipku umenia a humoru. Netradičnou výstavou chceme vyjadriť, že nám na našom meste a jeho obyvateľoch záleží. Aj keď sa osobne nestretávame, myslíme na Vás a tešíme sa, že keď toto obdobie spolu prekonáme, budeme sa môcť opäť vidieť, pozdraviť, podať si ruky, objasť sa, či zdieľať – zmenení a snáď lepší.

Hovorí sa, že HUMOR LIEČI – v týchto dňoch ako celé ľudstvo potrebujeme veľa zdravia a množstvo konkrétnych uzdravení. A kde inde by sme v rámci Slovenska mali hľadať, či naopak ponúkať toto liečivo, keď nie v našom meste, kde má humor svoj domov – Galériu kresleného humoru a kde od roku 1981 pravidelne organizujeme bienále kresleného humoru – *Novomestský osten*.

K výstave „**Súčasná doba očami karikaturistov**“ som oslovila karikaturistov z nášho okolia, ktorí už spoločne vystavovali v decembri minulého roku („*Vianoce v kreslenom humore*“). Medzi nich patrí: **Lubomír Kotrha, Vladimír Pavlík, Roman Sika a František Bojničan**. Všetci sú úplne úžasní, vždy pripravení a ochotní podeliť sa o svoje diela – táto doba im ponúka množstvo nových námetov pre svoju tvorbu. Okrem nich som oslovila aj pani **Marii Plotěnou** z Brna, ktorá mala u nás naplánovanú výstavu pri *Festivalu Aničky Jurkovičovej 2020*. Ďalej som do projektu prizvala aj pána **Milana Kupeckého** s jeho aforizmami. Medzi časom sa myšlienka cez *Humorikon.sk* rozšírila a obrázky nám zasielajú aj ďalší karikaturisti (Jiří Srna a iní). Keďže Vás, našich občanov, nemôžeme pozvať priamo do GKH, výstava je nainštalovaná v exteriéri a využívame výlepné plochy MsKS – na priečelí budovy MsKS, vitríny pri obchodnom dome Jednota a presklený vstup *Spoločenského domu*. Za samotnú realizáciu výstavy chcem veľmi pekne poďakovať nášmu výtvarníkovi **Jozefovi Šišovskému** a vedúcemu Kina *Považan* **Jozefovi Nováčekovi**.

Pozývame Vás, aby ste sa v rámci Vašej jarnej prechádzky pri vystavovaných humorných obrázkoch pristavili, snáď sa pousmiali, povzbudili, či zamysleli.

Veľmi Vás však prosíme, aby ste sa pri nich hromadne nezdržiavali, aby ste dodržiavali odporúčané odstupy a vyhli sa tak zbytočnému riziku šírenia koronavírusu COVID-19.

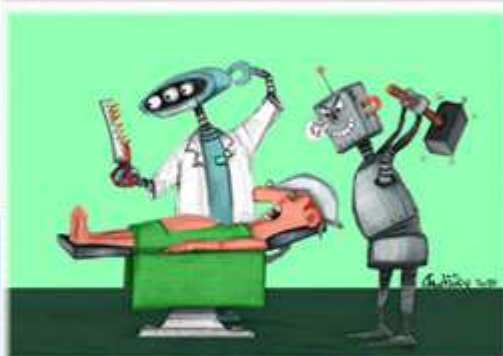
Prajeme Vám, nech Vás dobrá nálada, radosť, optimizmus, nádej a humor neopúšťajú ani v týchto dňoch!

Za MsKS riaditeľka **Marie Voltárová**

Tento text (i párek snímok) jsou od paní ředitelky MSKS v Novém Meste nad Váhom Marie Voltárové. Více o tamní výstavě najdete v rubrice “Z domova” od Marie Plotěné.

Z česko-slovenské tvorby vybíráme:

Dva nesporní - i když zatím stále jen potenciální - adepti na **Česko-Slovenskou Novinářskou cenu**. Každý je jiný, ale oba jsou velmi kvalitní výtvarníci. Jsme rádi, když nám občas pošlou nějakou ukázkou ze současné tvorby. Protože o nich - kromě GAGu a vlastních webovek - jinak nikdo moc neví! Časopisy ani noviny v našich zemích totiž o jejich dobré vtipy (často na aktuální námět) větší - než prázdný - zájem neprojevují.

Pavel Matuška nahoře: **“Jak vám mohu pomoci?”** a dole: **“Dobrý den!”**
Ivo Chadžiev vpravo nahoře, uprostřed a dole: **“Beze slov”**

Propozice světových soutěží

aneb Co čeká ctizádostivé autory na mezinárodním poli.

Tu je krátký výběr z nabídky soutěží na příští dva měsíce, tedy s **uzávěrkami do 15. srpna** t.r., kdy vyjde příští číslo e-GAGu:

26. 6. 2020 **International Piracicaba** - BRAZÍLIE

30. 6. 2020 **Mobility** - NĚMECKO

30. 6. 2020 **International Limeira** - BRAZÍLIE

30. 6. 2020 **Walking** - ITÁLIE

1. 7. 2020 **Lake + Beavers** - UKRAJINA

1. 7. 2020 **Fables and Lies** - ITÁLIE

Kurzívou psaná jsou soutěžní témata. Obrázek se týká tématu *Mobility* v německém *Lübben* - více na webadrese: <https://caricaturque.blogspot.com/2020/03/10th-international-cartoon-contest.html>

Od chvíle, kdy jsme sem data uzávěrek zařadili, uběhlo spousta času a také se měnila situace v pandemizovaném světě. Týká se to možná uzávěrek, ale hlavně hlasování porot a data vyhlášení vítězů. Proto je dobré si ještě vše **ověřit na výše uvedené webadrese**.

Galéria Kýchania mozgu & Wave - centrum nezávislej kultúry
Hlavná 121, Prešov
Vás pozývajú na výstavu kresleného humoru

Javad Takjoo Irán

VÝSTAVA od 10.6.2020 do 31.8.2020

Peršan v Prešově

Výstavní činnost ožívá ve svých obvyklých ohniscích také na východním Slovensku

Jak píše v pozvání z Galérie Kýchaní mozku Wave, tak "Dobrodružné povahy sa môžu prísť pozrieť už bez rúšky na neoficiálne otvorenie výstavy 10.6.2020 o 18 hodine".

Možná pro ty opatrnější hosty je trvání výstavy naplánováno raději až do konce letních prázdnin.

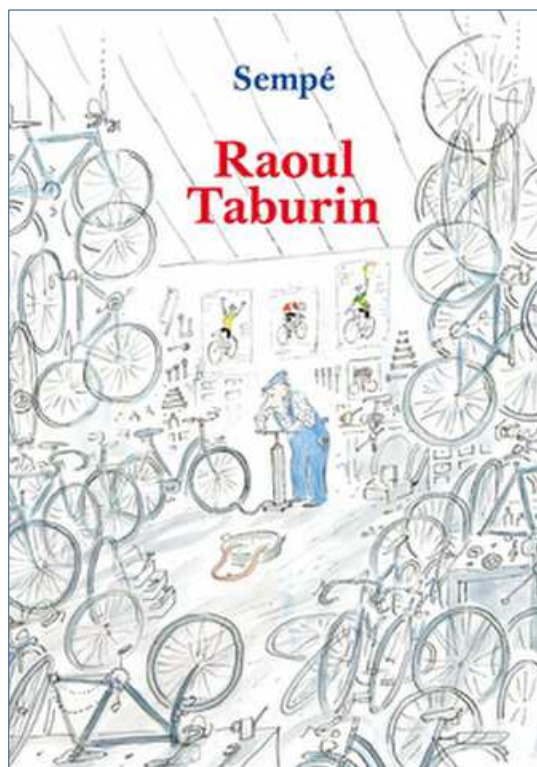
Český výtvarník Jiří Slíva je ústřední postavou slovenské měsíční přílohy deníku Šport - Bumerangu č. 5 / 2020.

Na obálce se stkví jak jeho rouškařský velevtip, tak zde začíná obvyklý úvodní rozhovor s autorem humoru.

Odpovídá mj. na stabilní otázku: "Je pre vás humor nevyhnutnou súčasťou života, alebo sa bez humoru pokojne zaobídete?"

Žiji s humorem i z humoru...

Často se vracím ke svým oblíbeným knížkám **S. Leacocka** (*Literární poklesky*) nebo třeba **Pierre-Henry Camiho** *Kleštěnec z pralesa*, k seriálu **Monty Python**, ke starším filmům **Woodyho Allena**, rád si prohlížím monografie klasiků kresleného humoru - **Steinberga, Topora, Bosca, Sempého a Chavala**.

Celovečerní film - dle Sempého!

Nazývá se **Raoul Taburin** a znalci díla **Jean-Jacquese Sempého** už stříhají ušima. Tato knížečka totiž u nás vyšla a nyní je tu i jako film - ale ne kreslený! Podle Sempého díla nyní přišel do českých kin zcela řádný, celovečerní a dokonce hraný film. Je to samozřejmě komedie, ale žádná juchanda, naopak jemný až něžný francouzský film o oblíbeném opraváři jízdních kol, který řeší, ale hlavně skrývá velký osobní problém. Neumí jezdit na kole! O původu tohoto tajemství zrozeného v dětství a nastalých potížích hlavního hrdiny se vypráví ve vlídném, až trochu posmutnělém dobovém oparu francouzského venkova s kouzlem tradičního života místní pospolitosti. Podle textu (i kreseb?) **Sempého** to napsal **Guillaume Laurant**, scénárista slavné *Amelie* z *Montmartru* a režisérem byl **Pierre Godeau**. Novinářka **Mirka Spáčilová** filmu udělila v recenzi mírně nadprůměrných 60 %, ale milovníkům Sempého humoru by v návštěvě kina nezabránilo ani mnohem nižší hodnocení...

Obr.: Obálka (knihy je v prodeji za 200 - 250 Kč)

Animovaní Smolíkoví aneb Milé poohlédnutí do nemilých časů

Přestože se zrodil v Maďarsku - tedy za železnou oponou - našel se televizní seriál Smolíkoví nadšené citelce i v Itálii, Nizozemsku, Německu a jinde na Západě. Na svět přišli dříve než Simpsonovi, kteří v charakterech postav vykazují řadu shodných postav! Proč o tom nyní píšeme? *Mirka Spáčilová* si v MfDNESu z 25. dubna všimla, že někdejší diváčky vděčné retro 70. let nasadili na *Prima Cool*:

Taková normální rodina: Seriál o Smolíkových si od sedmdesátých let získal spoustu příznivců; existují dokonce spiklenecké teorie, že se jim inspirovali i tvůrci příběhů Homera Simpsona a jeho rodiny. Foto: TV Prima

„V obecném povědomí se může televizní animovaná tvorba stále ještě překrývat s pojmem výhradně dětské zábavy, ovšem právě Smolíkoví spadají mezi rané boříče takového mýtu.

Dokonce hned úvodní ze tří řad seriálu „*Podivná dobrodružství rodiny Smolíkovy*“, byla adresována hlavně dospělým. Satira „*Odkaz budoucnosti*“, plná nářeků na dobové společenské poměry, nadto zakusila bezmála disidentský osud. Jakmile totiž Smolíkoví poprvé dorazili do totalitního Československa, nepomohlo jim ani, že pocházejí z tzv. spřáteleného východního bloku. Některé epizody zakázal zdejší komunistický režim vysílat vůbec, do jiných zasahovaly nůžky ideologických cenzorů. Z dnešního pohledu se to zdá směšné, ale

dost možná i proto, co vyčetli mezi řádky, si lidé Smolíkovy zamilovali.“

Autorka dále uvádí konkrétní názvy tří řad seriálu: Na první sérii z roku 1970 navázaly později ještě dva cykly „*Podivuhodná dobrodružství Vladimíra Smolíka*“ z roku 1973 a „*Podivuhodné prázdniny rodiny Smolíkovy*“ z roku 1980. A další mohly po čtvrtce století následovat - v roce 2005 se začala připravovat čtvrtá série na téma *Smolíkoví versus počítače*, ale ne našly se peníze a v souvislosti s ekonomickou krizí projekt utichl. *Mirka Spáčilová* také připomíná:

„Sestava hlavních hrdinů dovedla některé fanoušky ke spiklenecké teorii, že přinejmenším hlavu rodiny, otlého nešiku Pepu Smolíka, okopíroval Homer Simpson. Pouze s tím, že ve Springfieldu neznají větu, kterou tak často opakuje Pepova utrápená žena Gábi Smolíková: *Že já jsem si nevzala Pištu Hufnágla!* Do týmu dále patří pubertální dcera Týna, její mladší bratr, geniální vynálezce Ládk, a mluvící pes jménem Zorro, který s chlapcem absolvuje dobrodružné výpravy.“

(MfDNES 25. 4. 2020)

10. Int'l Turhan Selçuk Cartoon Competition vypukne v městě Milas 1. září 2020

A asi nepřekvapí, že událost týkající se slavného rodáka Turhana Selçuka (na obr.!) prostě nemůže v kalendáři chybět!

The date of participation to the 2020 International Milas Turhan Selçuk Cartoon Competition has been extended. The participation period of the International Turhan Selçuk Cartoon Contest, which will be held for the 10th time in Milas this year, has been extended until September 1, 2020 due to the current PANDEMIC that covers the world. The competition is open to all cartoonists.

Pravidla soutěže najdete na webstránce města Milas:

(http://www.milas.bel.tr/index.php?modul=9_1&lang=en&ID=1990&plD=1).

39. Salon International de la Caricature, du Dessin de Presse et d'Humour

Slavný svátek kresleného humoru v *Saint-Just-Le-Martel* se hlásí z Francie! Nevzdává se a bude se (prý) konat od 26. září do 4. října 2020! Kdo by tomu úmyslu nefandil?

Varšavské Muzeum karikatury opět otevřeno!

Už od 26. května je ve Varšavě opět otevřeno Muzeum Karykatury Eryka Lipińskiego. Zve tak do svého sídla v ulici Koziej a **Elżbieta Laskowska**, dyrektorka Muzea Karykatury, připojuje nová pravidla návštěvy:

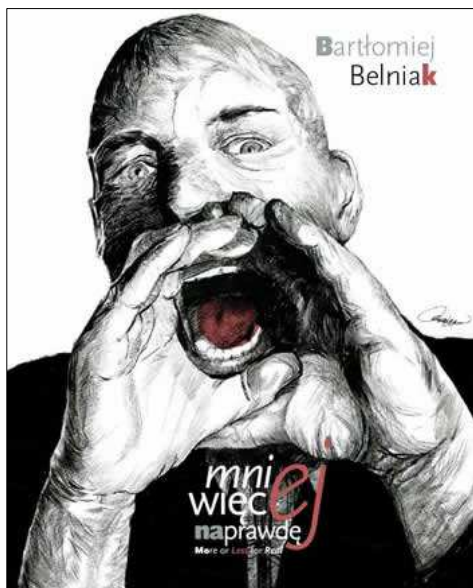
“Dostosowaliśmy przestrzeń do nowych wymogów sanitarnych, dla bezpieczeństwa zwiedzających zmieniliśmy również zasady zwiedzania ekspozycji.”

A jak tam řeší “pandemické ohrožení”?

Muzeum będzie czynne od wtorku do niedzieli od 10:30 do 17:30, z godzinną przerwą między 13:00 a 14:00. Goście muszą nosić maseczki ochronne oraz dezynfekować ręce po wejściu do budynku. Możliwe będzie wyłącznie zwiedzanie indywidualne, a w salach muzealnych jednocześnie będzie

mogło przebywać maksymalnie 6 osób, zachowując od siebie dwumetrowy odstęp. Do odwołania nie będą odbywać się warsztaty, wykłady, oprowadzania dla grup oraz inne wydarzenia edukacyjne organizowane przez Muzeum. Zwiedzający nie będą mogli korzystać z dotykowych urządzeń multimedialnych znajdujących się na ekspozycji. Zamknięta pozostanie również szatnia. Bilety wstępu można kupić w kasie biletowej w kiosku Muzeum (rekomendowana płatność bezgotówkowa) lub za pośrednictwem portalu ewejsciowki.pl.

Aktuální pravidla pro návštěvníky jsou k vidění na stráně www.muzeumkarykatury.pl.

Současná výstava (květen až srpen 2020):

Bartłomiej Belniak. Mniej więcej naprawde

Samostatná výstava polského **Bartłomieja Belniaka** představuje výběr kreseb, karikatur a plakátů ze sbírky Muzea Karykatury im. Eryka Lipińskiego a kolekci ze soukromého archívu umělce. V jeho tvorbě je možné nalézat odkazy na nejlepší díla žánru karikatury jako řádné součásti výtvarného umění. Jeho pevná kresba a intenzivní barevnost vybraných úseků v kompozici obrazu pomáhají k viditelné identifikaci autora. Karikatury a portréty zachycují hrdiny různorodých scén. Jednak z té literární, hudební, ale také postav historických a osobností světa politiky.

Bartłomiej Belniak *“jest rysownikiem-satyrykiem, który często posługuje się grą słów oraz żartobliwymi zestawieniami, których źródłem jest wieloznaczność pojęć,”* uvádí muzeum o autorovi výstavy (* 1974). Kromě portrétů se v expozici nacházejí i *“rysunki satyryczne komentujące aktualne wydarzenia”*. A zmiňuje se tu též vydaný dvojjazyčný - polsko-anglický katalog s reprodukcemi děl výtvarníka...

Muzeum Karykatury im. Eryka Lipińskiego sídlí u *placu Zamkowego* v ulici Kozí č. 11 ve Varšavě. Bylo založeno v roce 1978. Jeho zakladatelem a poté dlouhodobým ředitelem byl znamenitý karikaturista Eryk Lipiński. Idea vzniku **Muzeum Karykatury** spadá už na počátek 60. let 20. století. Nejprve působilo jako oddělení **Muzeum Literatury**, aby v roce 1983 získalo samostatnost a usadilo se v starobylé oranžerii **Pałacu Prymasowskiego**. **Původní kolekce 2500 sbírkových předmětů se rozrostla na více než dvacetitisícovou.** Po polsku řečeno: *Zawiera ona wiele arcydzieł karykatury polskiej i światowej – od XVIII-wiecznych po najnowsze.*

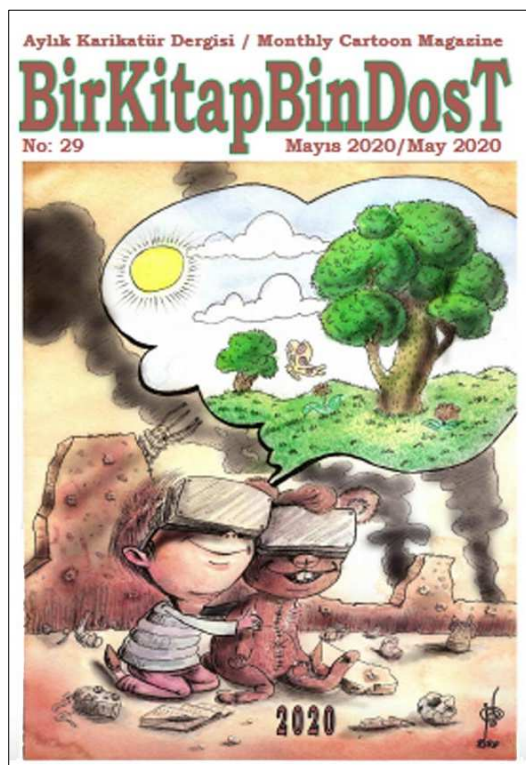
(M. H. a web Muzeum Karykatury)

Varšava - Praha:

Muzeum Karykatury im. Eryka Lipińskiego se objevilo v první desítce (top ten) nejlepších unikátních muzeí Evropy. Ranking byl publikován před pěti lety (18. 5. 2015) v britském deníku „The Guardian“. Varšavské muzeum se tak objevilo vedle takových institucí jako **Muzeum Kampa v Praze**, **Vasarely Muzeum** v Budapešti anebo berlínské **Designpanoptikum**. V rankingu se hodnotila pro turisty nejatraktivnější evropská muzea, zahrnující sbírky unikátního typu a přitom mezinárodního přesahu. Více informací na adrese:

http://www.theguardian.com/travel/2015/may/18/10-best-european-museums-paris-berlin-rome?CMP=fb_ot

Tady by bylo na místě od GAGu doplnit, že místo **Muzeum Kampa**, ba přímo v té budově by i Praha mohla v seznamu být zastoupena svou ucelenou sbírkou kresleného humoru. Ale to už asi není na místě. Konečně na nekonečné opakování jednoho nápadu už nemáme v GAGu dost místa ani času.

Že jde o číslo 29 z května letošního roku říká jasně záhlaví na obálce. 2020. A že jde o magazín věnovaný kresleným vtipům se nejen v turečtině, ale i v anglickém jazyce rovněž dozvídáme hned na samém začátku.

Uvnitř pak získáme potvrzení, že jde též o třetí ročník. A lze tedy dopočítat, že číslo 29 z května je pátým číslem roku 2020 a že tedy první dva ročníky vyšly ve dvou tuctech vydání jak se sluší a patří. $12+12+5=29$. Že autorem kresby na obálce je **Sepideh Faramarzi**, to se dozvíme až tehdy, kdy si na internetu rozklikneme adresu

https://issuu.com/birkitapbindost/docs/dergimay_s2020?fbclid=IwAR09A1XxEBRAj4o9fMbSBWmbhLgu-NKcvLWnFeiSqil3a80JRu54WRVWoM

a objeví se celých 60 stránek. Necháme na čtenářích (Gagu), aby si učinili vlastní dojem z časopisu a o jeho autorech...

Těch autorů je fakt plná fůra, většinou nejsou nijak slavní, ale pár známých jmen se tu tvorbou prezentuje. Vesměs patří do třicetičlenné skupiny "**Reprezentanti**". Ti mají každý pro sebe celou "tiskovou" stránku (obvykle jde o 2 díla a malou portrétní fotku autora).

Tématem čísla je "**Family - Rodina**". Takže hlavně dětmi se stránky magazínu přímo hemží!

Přehlídku zahajuje Izabella **Kowalska-Wieczorek** z Polska (**viz** jiný její vtip) a vybíráme ještě další jména: Uzbek **Ešonkulov**, Brazilec **Einstein**, Bulhar **Pev**, Kosovec **Krasniqi**, Turci **Yildiz** či **Cam** a třeba severomakedonský "jugoš" **Pop-Illiev**. Uvedení "Reprezentanti" z Polska a Bulharska tu zastupují málo výraznou Evropu (ještě Kosovec, Španěl a Rumun) - jinak je ve třicítce pět Indů, pět Turků plus ještě dva ze Severního Kypru. K tomu dva cartoonisté z Latinské Ameriky, jen jeden Číňan a jediný Íránec... a u pár jmen dokonce chybí název domovského státu.

Od půlky časopisu následují další vtipy, v rámečku jsou autoři označení jako "**Hosté**". Těch je spousta, vtipy poslali hlavně ti z "rozvojových" zemí - skoro stovka jich plní číslo až do str. 59. Obvykle po třech vtipcích od různého tvůrce na stránce. Státní příslušnost karikaturistů zde není uváděna; z Česka tu nenajdete nikoho.

Nutno ještě dodat podstatnou věc - ta mezinárodnost časopisu (i autorů) je podstatnou okolností pro jeho obsah - jde pouze o vtipy či karikatury srozumitelné všude - tedy o humor beze slov.

Lze pouze soudit, že tedy jde o publikování nevýdělečné (pro autory), ale pokud někdo zjistí, zda tento titul vychází i ve fyzické podobě (česky řečeno v papírové verzi) budeme rádi, když nám to sdělí. Prodejní cena jednoho výtisku "**DosTa**" se totiž na obálce neuvádí, ani informace o zasílání časopisu v elektronické podobě. Nic nenajdete ani uvnitř, kde je uvedeno jen jméno vydavatele **Ilhana Özdemira** a na zadní straně obálky pomůže ještě plakátek na výstavu obdobného pojmenování v Istanbulu. Nejen titul a jazyk časopisu, ale i název města prozrazují jeho původ. Pokud ještě v Turecku vychází měsíčník **Fenamizah**, má povahou obsahu, ale i silnou částí v "**Birkitapbindostu**" publikujících autorů, zřejmou konkurenci.

Kdo dál?

Vysloveně kreslenému humoru se kromě zmíněného časopisu "**Birkitapbindost**" věnují obdobným způsobem i další periodika - tvoří tak jakousi současnou "konkurenci" mezinárodních časopisů pro *cartoons*. Jejich problémy jsou zřejmé a vlastně stejné. Chybí publikum pro placené tištěné verze, takže se prezentují pohodlněji na webu a kdo o nich neví, těžko na ně jen tak narazí. Zde jsou tři další konkurenti - tedy jejich obálky:

Vlevo nahoře je obálka časopisu **Fenamizah**, který vychází rovněž v Turecku, naopak Niwendijkův **FECONews** má už na kontě sedm desítek čísel s převahou těch původních, ještě tištěných. Dole jsou obálky nového **Cartoon magazine** z minulého roku. O něm už víme.

Další zesnulá legenda: odešel Mort Drucker

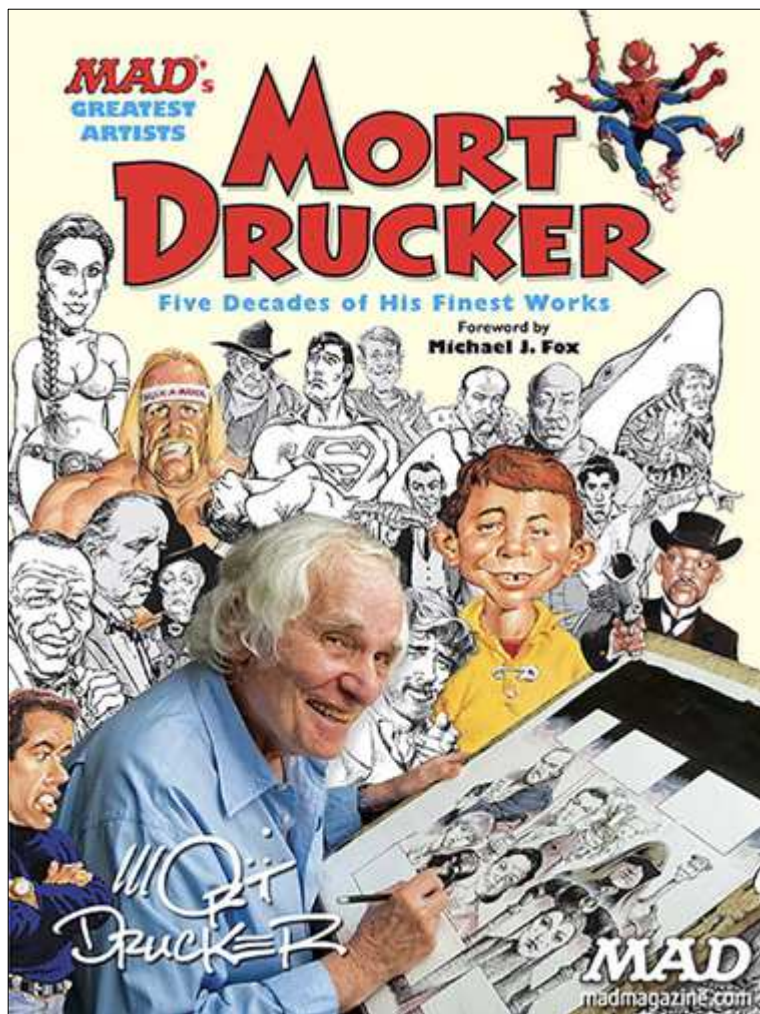

The National Cartoonists Society ohlásila smrt legendárního autora jménem **Mort Drucker**.

Kreslíř ovlivňující styl kreseb několika generací autorů vtipů i komiksů odešel ze světa **8. dubna 2020 ve věku 91 let. O jeho životě a díle více (vlastně vše!) najdete na: https://en.wikipedia.org/wiki/Mort_Drucker *)**

Zemřel velký umělec časopisu MAD!

Bylo by obtížné adekvátně popsat vliv, který měl Mort na několik generací karikaturistů. nemluvě o autorech komiksů. Prakticky každý profesionální karikaturista se rozsvítí při zmínce o jeho jménu a chválí jeho práci. Mort byl skutečným mistrem řemesla vizuálního vyprávění a jeho práce překročila hranice různých aplikací komiksu. Dokázal všechno, od realistické komiksové práce po nejdivočejší komiksy - až po vše mezi tím. To znamená, že pro planetu Zemi to byl šťastný den, když v říjnu 1956 vešel do místnosti Billa Gainese v redakci časopisu MAD, aby ukázal své portfolio a hledal odbyt pro práci na volné noze. Legenda říká, že Gaines a někteří zaměstnanci v té době poslouchali zápas Brooklyn Dodgers a Gaines řekl Mortovi: „Pokud vyhrají Dodgers, udělíme vám úkol“. Vyhráli. Mort dostal úkol. První z mnoha, jež splnil.

Toto setkání vedlo k jedné z nejslavnějších kariér v historii karikatury a komiksu. Mortův vkus pro karikaturu, filmové vyprávění a humor byl perfektní ingrediencí pro recept na satiru popové kultury časopisu MAD Magazine.

S Mortovým přírůstkem do „Obvyklého gangu idiotů“ se krátce nato narodila filmová a televizní satira. Právě Mortova jedinečná sada dovedností je proměnila v součást ochranné známky časopisu. Mort udělal více než 300 filmových a televizních parodií pro MAD. Definoval tak žánr, který je uváděn některými z největších režisérů, herců, filmařů a spisovatelů v kině a televizi jako svůj zdroj inspirace - Mort na stránkách časopisu MAD. To byla naprostá dokonalost.

Mort byl spolkem **The National Cartoonists Society** mnohokrát oceněn, včetně Ceny Reuben za „Vynikajícího karikaturistu roku 1987“ a naposledy i cenou „NCS Medal of Honor“ za celoživotní dílo v roce 2015.

Obálka: „Největší umělci magazínu MAD. Pět dekád nejlepších děl Morta Druckera“ (2012).

Zdroj: <https://www.nationalcartoonists.com/2020/04/mort-drucker-1929-2020/>.

*) Drucker se narodil r. 1929 v Brooklynu v New Yorku a navštěvoval střední školu Brooklyn Erasmus Hall. Tam potkal svou budoucí manželku Barbaru, se kterou se oženil krátce po maturitě. Pár se přestěhovali na Long Island, kde vychovali dvě dcery, Lori a Melanie; jejich rodina se nakonec rozšířila o tři vnoučata.

Č. S. N. C. 2019 za humornou kresbu bude brzy udělena

V Bratislavě právě rozhoduje jury o držiteli společné **Česko-Slovenské novinářské ceny** v kategorii **Nejlepší kreslený vtip, karikatura, komiks a grafika za rok 2019**. Jury vybírala z osmi přihlášených, mezi nimi byli tři autoři z Česka: **Marek Simon** (Deník), **Tadeáš Haager** (Metro), **JAZ** (Deník N). Vítěz soutěže pořádané **osf.sk** bude vyhlášen v blízké době.

“Koronáč” jako téma (myriády) vtipů

Na tomto místě se sluší dodat, že vtipů se po světě (hlavně tom internetovém, ale i řetězovými e-maily i v tradičních tištěných periodikách) vynořila spousta. V GAGu se nemůžeme vyhnout aspoň jejich registraci, i když červen, kdy už obrázky ztrácejí na aktualitě, by mohl nahrávat spíš určité rezignaci. Nicméně humor i satira se nemají vyhýbat ani smutným námětům a tak po “**pohřebním**” **GAGu č. 2** nabízíme díla věnovaná pandemii i dnes - včetně příslušné úvahy na toto “**Téma**” čísla.

Nové výstavy v Muzeu karikatury Wilhelma Busche v německém Hannoveru. Ta první se nazývá **Grandios! Virtuos!** Jde o:

Meisterzeichnungen aus einer süddeutschen Privatsammlung Komische Kunst a nabízí kousky od klasiků počínaje jménem **Chas Ad-dams** a konče třeba jménem **Tomi Unge-rrer**... Nechybí **Jean-Jacques Sempé** a-nebo **Gerhard Hade-rrer**. A dokonce tu je zastoupen i **Jiří Slíva** hned **6 díly!** Jak se praví v pozvánce, expozice nabízí na 120 *Meisterwerke der Karikatur des 20. und 21. Jahrhunderts aus einer süddeutschen Privatsammlung, die den Bestand des Museums als neue Dauerleihgabe bereichert.* Tvrdí to *Direktorin Dr. Gisela Vetter-Liebenow.*

A z plakátu **vpravo dole** lze soudit, že až do 5. 7. trvá v muzeu i výstava **R. Searleho** z Velké Británie. (ih)

Mimořádná doba žádá si mimořádné úvodní slovo k dopisům do redakce GAGu. Po čase, možná však už brzo, bude současná situace globálního i našeho lidstva zapomenuta a pro případné čtenáře by mohla být tato rubrika nesrozumitelná. Smrtky, domácí vězení, opatrování se, blbá doba, hřbitovní humor... To vše je v okamžiku odeslání e-pošty zřejmé a při jejím obdržení milé. Přidejme jen pár vysvětlivek: Mráz je autor Serváce v Bumerangu, Özbek legendární tvůrce karikatury (napsal to česky!), paní Szecowka reaguje na naše oznámení úmrtí stejnojmenného zakladatele polského Satyrykonu... Další reakce abonentů mají podobu poezie i dřevořezby, samozřejmě nechybí ani kreslený vtip. Tématika je jasná - souvisí s dobou, jak ji zobrazilo minulé číslo e-GAGu. Děkujeme též dalším desítkám čtenářů za jejich příznivé ohlasy.

Vďaka za e-GAG, v časoch domáceho väzenia poteší... zdravím -
Fero Mráz, Slovensko

Děkuji mnohokrát. Opatruj se. Přeji vám zdravé a šťastné dny -
Eray Özbek, Turecko

Dziękuję! Trzymajcie się zdrowo kochani Czesi! Pozdrawiam -
Hanna Szecowka, Polsko

*Dík za hutný GAG,
je to vskutku lék.
Hned každý smíchy zuby cení
pod rouškou jak v podroušení.
Virus je sice na koni,
však plodí humor hřbitovní,
jenž oprávněně sklízí vděk
všech, co mají rádi GAG.*

Ohroženou dvojici zdraví též stále živí - Jirka a Jana Č., Říčany

Moc díky za GAG, který podle Vašeho avíza přišel přesně a "nepoško-

zený" a půjdu na něho. Druhé velké díky jsou za fotografie dřevěných plastik a objektů. Mnohé z nich jsou parádní a ač nejsem úplný přívrženec řetězových pil, tak některé věci z toho musím opravdu ocenit. Já to mám tak, že 44 let praxe řezu u hoblice vlastně jenom klasickým způsobem a opracováním materiálu řezbářskými dlaty (také k tomuto pojetí řemesla musím vést žáky, protože barokní rám prostě řetězem neudělají (: -) (. . .) Takže zůstanu už raději u té drobnější velikosti i způsobu zpracování. S snad stejně tak uspokojí i něco z toho drobnějšího špalku vydolovat.

Přikládám svoje "Svítání", třeba jednou bude líp?

Srdečně zdravím a přeji dobrou náladu i odolávající zdraví všem nástrahám v téhle blbě době.

Miloš Kohlíček, Praha

Magazín dorazil v pořádku, děkuji za to. Doufám, že jste zdravý a pro jistotu přeji hodně zdraví i do budoucna. S pozdravem -

Jan Farkas, Č. Budějovice

Na pohřbu jednoho mého předčasně zemřelého kolegy jedna z přítomných hereček pronesla: Dobří lidé odcházejí a svině zůstávají. Asi tím myslela i mě. Nynější realitou je fakt, že již také tahám za kratší konec. To byl také důvod, proč jsem si vytvořil svůj vlastní neverbální dvanáctistránkový nekrolog s černým humorem, má název *"Labutí píseň"*. Úvodní vtip z jeho obálky ti

posílám. Humor je přece to nejpravdivější vyjádření smutku.

S pozdravem - Vašek Linek, Kolín

Je to již drahně času, co jsem se ozval, ale stále sleduji neutuchající a nedoceňitelnou práci na poli GAGu. Díky za ní. Je to vždy oáza se studánkou osvěžujících informací v tomto "suchém čase". Já občas taky něco splichtím, ale nějak mi občas chybí energie na zpracování nápadů. Myslel jsem, že teď v době školního home officu si najdu víc času, ale mýlil

jsem se (. . .) Posílám pár korona vtipů (ale to asi každý) Přeji hlavně zdraví a pozdravuji i "majitelku" - Radek Steska, Zlín

Blahopřání a poděkování za blahopřání...

G-men jako kapitán (kormidelník?) loď brázdící vlny našeho humorem pokresleného moře. Na obrázku vpravo nejde o ohlas na poslední vydání magazínu e-GAG, ale o přání **Ivy Valocké** ke květnovým 78. narozeninám *Ivana Hanouska*. Kdo by se z takového díla neradoval? Protože nenacházím žádnou, takovému daru hodnou formu poděkování, mohu připojit jen své vlastní přání. Aby kolegyni malířce *ten nad námi* (nikoliv prezident) dopřál ještě hodně let života, aby mohla tvořit a posílat GAG-menovi takové obrazy dlouhá léta. Zatím jich je hodně, ale pořád ne dost pro velkou výstavu jeho portrétů, což by si tvůrkyně už zasloužila. Ale nějakou komorní výstavičku bychom mohli malířce uspořádat k osmdesátinám? Toho bradáče na obrázku, samozřejmě... (ih)

...blahopřání a poděkování za blahopřání

...ale bylo by je škoda odhodit!

Pár řádek aneb návod jak na “Miš-maš”:

Tady je ukázka takové originální “misch-masch” náplně této zánovnní rubriky. Ty čtyři obrázky spojuje vlastně jen to, že je shodně nic nespojuje - kromě jistého (to určitě) humoru. I když - pečlivá redakce dokáže vždy něco vymyslet, najít cosi co “nás spojuje”. Tak třeba ty fotofóry nalevo (nejspíš z webu) - nahoře fórek na cizojazyčně pojmenovanou firmu **Stihl** v kontrastu s ryze českým výrazem (významem). **Stíháme** snad pochopit i vtip níže: jen je nutné se na chvíli zamyslet. Přednost máme my, co ještě pamatujeme Istivé (bolestivé) úskoky klasické pastičky na myši; při jejím opatrném kladení do sklepa...

Na kontrastu původního očekávání a nové skutečnosti je humor založen, ten poetický i ten černý. Vtipy vpravo pod sebou vůbec nesouvisejí. Nahoře je zcela vážně myšlený obrázek (žádná satira!) z obálky májového vydání Dikobrazu (č.19/1970). Slezan **Jaroslav Pop** se asi jako prvý z kreslířů Dikobrazu (a navíc člen Polylegranu!) dal otevřeně do služeb okupantů z Moskvy a jejich přísluhovačů - a vydrželo mu to na plná dvě desetiletí pěkného výdělků. To dolní kresba autora zvaného **Vhrsti** je z jiné generace i kategorie, tady ovšem je třeba také pro budoucí konzumenty přidat vysvětlení. Koněv je cizí jméno /stejně jako Stihl/ a byl to ruský maršál osvoboditel, po němž v Praze zbyla ulice. Konev je tradiční nádoba k zalévání záhonů. Kreslíř si všímá podoby slov a nijak nezastírá, že jeho tvorba je dnes hodně často určena dětem.

Na na minulé stránce **úplně dole**, na konci předchozího bloku obrázků, je vedlejší produkt recenzování letošního katalogu japonské aktivity "The Best Cartoons of Nippon". Našli jsme v něm už poněkolkáté **medailonek** slovenského výtvarníka **Viliama Živického**, do přelomu tisíciletí evidovaného i jako karikaturistu. Ovšem pak se - v této japonské verzi - jeho cesta ztrácí. Zřejmě to rok co rok přetiskují pořád dál a dál - dvacet let je jim celkem fuk. Což o to, v době *tříwéčkové* není problém si data autora i jeho dílo ověřit jinde či jinak. Konečně, ještě před pár lety Viliam žil a dokonce jsem s ním i při jeho návštěvě v Praze poseděl - a mám od něho s věnováním tu úžasnou práci oceněnou až u Atlantiku. Ale co vím, tak není z *Hungary* - ale ze Slovenska. A za mladších časů (*1954) byl Živický dokonce předsedou nejprve Československé a pak ještě Slovenské skupiny členů FECO. *Novomestský osten 1985* a výčet spousty stříbrných úspěchů po světě v jeho hesle ze Saitamy tedy odpovídá, i když není

úplný. Třeba ta GP ze Skopje 1990 se určitě nezapomíná!

Z Japonska na Tchajwan! jsme u posledního páru vtípů. Jsou staršího a ryze satirického typu.

Zde **vedle vidíte** vjádru stále aktuální vtipy. Tedy tematikou, nikoliv už figurkami politických protagonistů...

Zdalo se vám snad, že se svět rychle mění? Velký omyl! Tyto vtipy z kultovního týdeníku (tehdy) *Nebelspalter* pocházejí ze 70. let minulého století. Žalář národů sice střežil **Brežněv** a na Ostrově svobody byl jeho loutkou **Fidel**.

Jaká tot' změna, že!

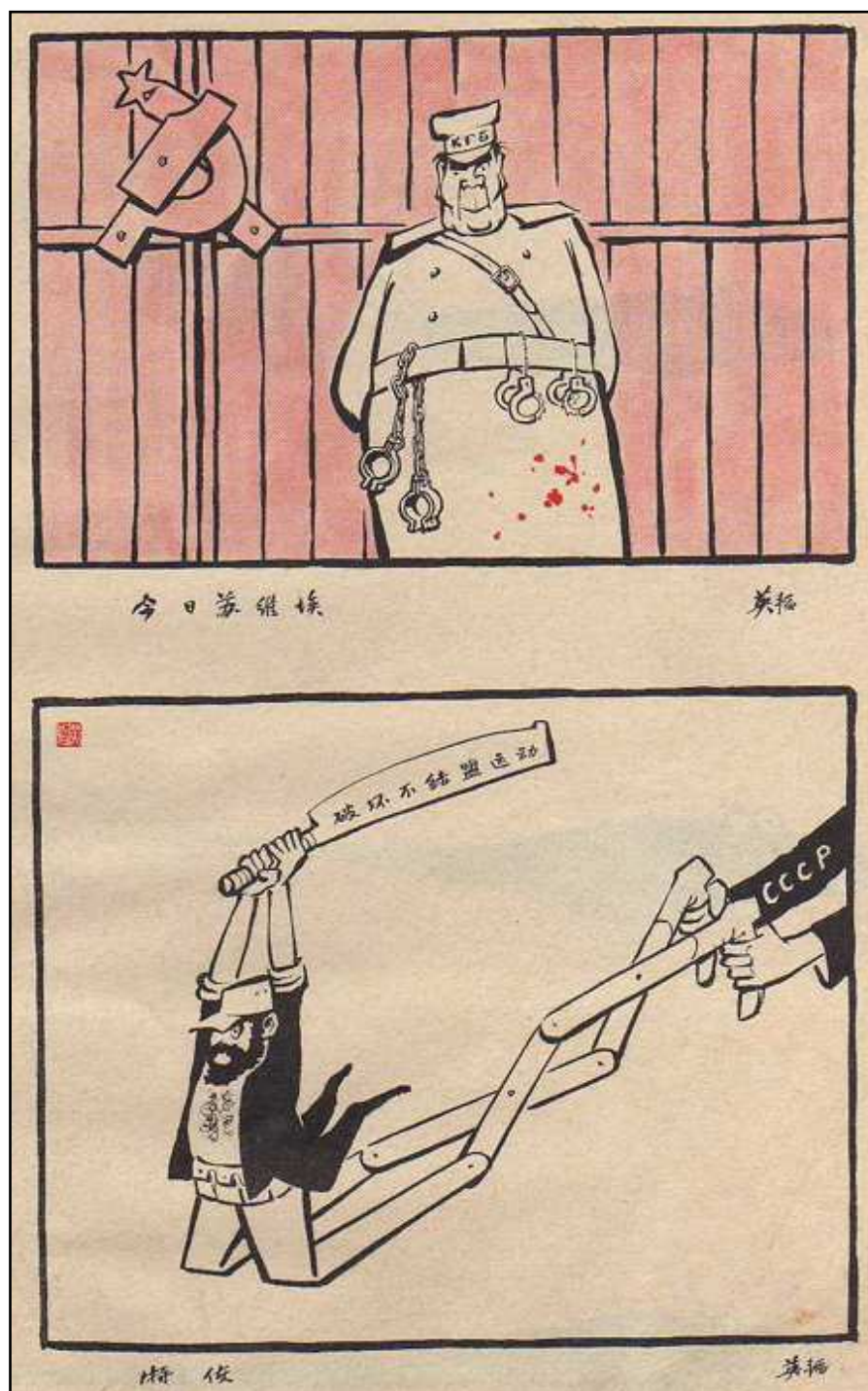
Místo nich převzali dohled **Putin** a **Raul** a svět stále přihlíží.

Pokud vás trochu matou ony divné znaky místo známější latinky, jste na stopě.

Souvislost s neměnností světové situace před tou před sto lety zde dokumentujeme ryze aktuálně:

Jde o **dva vtipy z tchajwanských novin** - už tenkrát si ti trpaslíci na hodně zlé a mocné troufali.

A ti jim hrozili úplně stejně, jako ti dnešní.

K Tchajwancům se dnes aspoň kouskem národa přidali Češi, další trpaslíci. Snad i nám to - proti namyšleným Rusům a rudým Čičanům - vydrží tak dlouho, jako jim... (ih)

Ročníky 2009 a 2010 našeho magazínu jsou už k mání nejen současným abonentům e-GAGu, ale také „široké veřejnosti“. Díky skvělé **Cartoon Gallery Karola Čizmazii** ji hledejte na: <http://www.cartoongallery.eu/kniznica/casopisyle-gag/>. Editor je jako obvykle zpropagoval zároveň na svém Facebooku, Twitteru a LinkedInu.

Jménem přátel kreslených vtipů a jejich tvůrců děkujeme a doporučujeme na velkou porci desítku let starých časopisů zabrousit. I naše redakce při retroeditaci tehdejšího týdeníku(!) často jen zírala - o čem že jsme to informovali? Jak krátkou má člověk paměť! Co všechno se v tomto ranku událo, kdo a čím se tehdy do historie karikatury u nás i v „globálu“ jednou pro vždy zapsal. (red.)

Objev / Pavel Rak znovu v akci

Velké překvapení: Osmdesátiletý karikaturista nakreslil obálku pro Deník N

Jmenuje se **Pavel Rak** (24. 11. mu bylo 80 let) a starší generace si jeho osobitý styl pamatuje z 60. let, kdy publikoval vtipy v *Dikobrazu*. Nyní vzpomínky ožily nečekaným způsobem: jeho vtip na téma koronaviru se 4. května objevil na obálce *Deníku N* (č. 85) jako ilustrace ke článku *Despotický vládce koronavirus*, v němž (uvnitř novin) jeden českobudějovický vědec popisuje, čím je tento nový neviditelný ničema pozoruhodný.

Pozoruhodný je hlavně sám fakt, že v době, kdy se mladí karikaturisté nijak hromadně nezjevují a střední generace nemá kde publikovat, najde se dávný autor s nově vzniklou redakcí na jedné palubě.

Deník N má od samého zčátku utkvělou ideu, že kreslená či grafická podoba první stránky těchto novin má vypadat právě takto - zcela odlišně od ostatních deníků.

Už jsme si na stránkách GAGu povšimli, že časem se místo zajímavých, leč různorodých, často nepříliš přitažlivých (spíš typografických) obálek začaly v deníku objevovat „klasičtější“ karikatury na určité téma z obsahu. Po autorovi zn. **JAZ** v letošním ročníku přibyl další - **Petr Polák**. A teď ještě **Pavel Rak**, jistě zkušený autor vtipů, byť nepříliš soudobého výtvarného stylu; svou jednoduchou „ornamentální“ linkou připomínající spíš tvorbu pro dětského (českého) čtenáře.

Z **Wikipedie** se dozvídáme, že Rak je rovněž esperantista, po studiu jemné mechaniky a optiky pracující v Meoptě Praha a pak jako mechanik v Loutkovém studiu Jiřího Trnky. Po několikaleté emigraci do Kanady se začal zabývat animací, nejprve v televizi, později ve studiu Anima, kde animoval řadu let večerníčky. Ilustroval jazykové učebnice, často se jeho ilustrace objevují v esperantském časopise pro mládež a v českých a též esperantských publikacích vydávaných nakladatelstvím KAVA-PECH v Dobřichovicích.

Že to nebylo poprvé, co Rakův obrázek zdobí obálku, vidíte vlevo - kresba byla otištěna v *Dikobrazu*. Ukázky z jeho celoživotního karikaturistického díla byly před deseti lety k vidění na výstavě „*Kreslený humor Pavla Raka*“ v **Muzeu esperanta** ve Svitavách.

O členství v České unii karikaturistů nemáme informaci.

Kresby: **Pavel Rak**

Pavel Matuška se hlásí: k padělání!

A píše: V současnosti jsem ve vlastní padělatelské dílně dokončil obraz, pro který mně byla předlohou práce mistra **Leonarda Dáma s hranostajem**.

Minulý rok jsem vás v souvislosti s mou výstavou v *Galerii Kinský* v Kostelci n/O zrazoval od návštěvy Paříže a touze spatřit *Monu Lisu*, když jste ji mohli shlédnout v mém provedení právě v Kostelci. Letos vám budu rozmlouvat cestu do polského Krakova (stejně by vás tam hned tak nepustili), kde je k vidění mistrův originál. Zatím ale nejsem kompetentní vám sdělit (vzhledem ke koronavirové situaci), kde by bylo případně možné pohledět na mou variantu obrazu **“Dáma s hranostajem vícehranným”** (viz obr. vlevo).

Zároveň se však i vytahuje!

„Opět ujišťuji, že nejde o domalbu na ofsetovém tisku, je to poctivá ruční práce, umělecký zážitek zaručen. Možná přes léto ve Svitavách. Uvidíme, vše je teprve v jednání, budu informovat.

Zatím se musíte spokojit s přiloženou reprodukcí...”

...uvádí **Pavel Matuška**

Radek Steska naopak: inovuje!

A je to znát na první pohled, že této urozené dámě z Itálie, dočasně však pendlerce z polského Krakova, nějaké padělky vůbec nevoní.

A její původ je sice mnohem starší než dílo umělce z *Třebechovic pod Orebem*, ale ve *Zlíně* se skrývalo až dodnes. Jak jsme se ho zmocnili? Nebylo to složité, Radek Steska ho připojil ke své silné dávce “coronacartoons”, z níž jednu ukázkou najdete v tomto čísle v rubrice “Z pošty”. Časově je zasazena až do dávné Afriky, kde ještě žili Afroameričané pěkně po svém a nemuseli doma protestovat rozbíjením výloh, když měli po ruce osvědčené, jednodušší a přirozenější zvyky...

Radek Steska přiznává, že si pracnou malbu oděvu evropské aristokratky a jejího kožešinového svěřence odpustil a věnoval se přiměřenému výrazu tváře **Dámy s tchořem** (viz vlevo!)

A přiznává:

“Kdesi jsem vyhrabal svou starou PC koláž obrazu *Dáma s hranostajem* a přidávám i pár dalších obrázků...”

Pandemie kreslení na obrazovce i hraná na scéně!

Tvůrcům seriálu **Simpsonovi** se přisuzuje magická schopnost předpovídat budoucnost. Prý i koronavirovou pandemií. Znalci odkazovali k **80. epizodě z roku 1993**, kdy v Japonsku dělník při balení odšťavňovače kýchně do krabice a... virus chřipky v ní doputuje až do Springfieldu. Jan Malinda o této věštbě i o dalších, většinou následně „doupřavených“ předpovědích ze seriálu sepsal zajímavý článek do čísla 17 magazínu DNES (z 23. 4. 2020).

Občas však libretisté seriálu opravdu předběhli skutečnost. V roce 2014 došlo v Simpsonových ke scéně, kdy jsou bafuňáři fotbalové asociace FIFA pozatýkáni a obviněni z korupce, což se skutečně stalo - jen o rok později.

A zajímavé zjištění s tuzemským vyústěním má i zmíněná předpověď koronavirové pandemie. Bill Oakley, jeden z autorů epizody z roku 1993 o ósacké chřipce říká: „S podnětem přišli kreativní šéfové a řekli nám, ať si přečteme Camusův Mor, na kterém je zápleтка s nákazou založena“ dodal. „Obecně jsme zesměšňovali skutečné události z minulosti. A protože se historie pořád opakuje, tak to působí, jako bychom my něco předpovídali“.

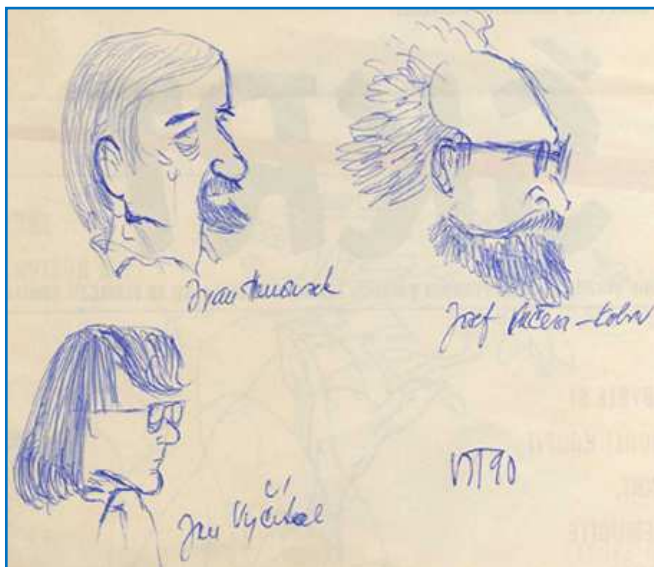
„Ted' tady byl...“

A totéž se stalo v Praze! Cimrmanovští autoři představení **Lijavec z roku 1982** se během semináře zmiňují, jak se **Jára Cimrman** ve vlaku seznámil s rakouským profesorem Sajnerem, který se vracel z cesty po Asii, kde studoval dloukověkost. Když se ujistil, že mu ostatní cestující v kupé nevěnují pozornost, nenápadně se k Cimrmanovi naklonil a téměř se dotýkáje ústy, důvěrně mu sdělil, že si ze své výpravy přiváží pravou, v Evropě zatím neznámou **asijskou chřipku** (!). Cimrman se vyptal na inkubační dobu a rozhodl se, že chřipku, kterou za **devět dní** (!!) dostane, nepoveze do sirotčince, ale že ji odstůně společně s profesorem v pošumavském Frymburku, kde Sajner působil jako ředitel **starobince** (!!!).

Takže nikoliv Simpsonovi, ale byl to jako vždy někým nespravedlivě předběhnutý **Jára**, kdo podle odhalení magazínu MfDNES o dnešní **čínské chřipce** kosící osazenstva domovů důchodců věděl dávno dopředu.

Obrazek ze seriálu **Simpsonovi** dokládá, že se v něm objevila i výrazná reklama na náš GAG...

Kresba: **Nenad Vitas**

Když tu zbylo místo...

Jak jsme vypadali za (staršího) mlada!

Věřte nevěřte, ale vpravo dole to je potvrzeno signaturou: autorem portrétu trojice zakladatelů České unie karikaturistů je **Nenad Vitas** (Chorvatsko) posléze „zaměstnáním“ portrétista turistů na Karlově mostě přes stříbropěnnou Vltavu.

Editorovi dnešního e-GAGu to Nenad při odchodu z VH v **Malostrandě** 1990 vtiskl do ruky. Jde o zajímavé porovnání vývojové cesty autora portrétů - je zřejmé, že i propiskou našel jisté typické výrazy ve tvářích. Ale jisté je, že Josef Kučera zvaný Kobra, ani Jan Vyčítal, už tyto své podoběnky neposoudí. Jediný, kdo zbyl z té trojice, je ten vlevo nahoře... (r)

11. International Cartoon Exhibition OSOR 2019 - Cres / Mali Lošinj - Chorvatsko

V loňském ročníku se konala výstava na ostrově od 7. 7. do 25. 10. Tedy po dobu turistické sezóny 2019 - a hlavně turisté svými hlasy rozhodovali o pořadí. Hlasů od 10 tisíc návštěvníků výstavy bylo nečekaně málo (1615) a obliba obrázků od 218 autorů ze 44 států se ukázala jako hodně roztržštěná.

TOP of OF: Číslo značí Umístění a v závorce je počet obdržných hlasů od publika.

Ceny - tzv. OSCAR Award:

1. (44) CIRO D'ORIANO Italije
2. (23) ALI RONAGHIAN Iran
3. (21) OLEG PERČINIĆ Hrvatska

Kresba vlevo: *Slawek Luczynski* - Polsko

Téma není ve zprávě uvedeno, ale v katalogu z půl stovky jich asi polovina modifikuje námět “trosečníka na pustém (ne tak zcela) ostrůvku” s (obli-
gátní palmou). Včetně vtipu od Matušky (dostal 13 hlasů) ... Dvakrát je v katalogu i kresba na téma
Noemova archa.

Účast z Czech Republic: EVŽEN DAVID (4),
ROMAN KUBEC (5) PAVEL MATUŠKA (13).

Aktualita: Literárky zanikly. Byly to LN, "Erárky", LL, L... a najednou tu není už Nic.

Had'ák na titulu Literárních Listů. **Porodník Dubček:** *“Když nenastanou komplikace, mělo by to být v devátém měsíci donošené”*

Všechny GAGy (už skoro) k prostudování na [Cartoon Gallery](#)

Starší e-GAGy jsou veřejně přístupné v originální verzi, ale pro zájemce na celém světě. Přesvědčit se o tom lze na adrese: <http://www.cartoongallery.eu/kniznica/casopisy/e-gag/> A naleznete zde i **kompletní starší ročníky!** Od ročníku **2009** až do ročníku **2019**. Kromě 11 celých ročníků zde do dvou dnů najdete k prohlednutí už i čerstvé **3. číslo 18. ročníku z 15. června 2020. Tak:** je možné si tu **kdykoliv kterýkoliv e-GAG prostudovat!**

e-GAGmag © * Dvuměsíčník autorů a přátel české karikatury. Založen v r. 2003. Už 18. ročník! Toto je č.
2020/3 (669) z 15. 6. 2019 * Číslo 2020/4 vyjde až 15. 8. 2020 * Kontakt: ivan.hanousek@dreamworx.cz